

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Aneta Lušovská

**Sea Shepherd Conservation Society: ekoterorismus a prosazování
mezinárodních zákonů na ochranu přírody prostřednictvím přímé
akce**

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Sea Shepherd Conservation Society: ekoterorismus a prosazování mezinárodních zákonů na ochranu přírody prostřednictvím přímé akce“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 244 828 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne

.....

Aneta Lušovská

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu mé diplomové práce, panu Mgr. et Mgr. Ondřeji Filipcovi, Ph.D., za jeho cenné rady a čas, které mi během psaní mé práce velmi ochotně věnoval. Dále chci poděkovat rovněž svým rodičům, kteří mě vždy bezmezně podporují nehledě na to, kolik nervů je to stojí. Děkuji také svému partnerovi za potřebný klid a pochopení, které mi během psaní poskytl.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	6
SEZNAM TABULEK.....	7
ÚVOD	8
1 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS.....	14
1.1 DEFINICE A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA	15
2 EKOTERORISMUS NEBO ENVIRONMENTÁLNÍ TERORISMUS?	25
2.1 DEFINICE A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA	26
2.1.1 Historie	32
2.1.2 Organizační struktura	33
2.1.3 Přímá akce	34
2.1.4 Cíle	36
2.1.5 Motivace a důvody	38
2.2 IDEOLOGICKÝ ZÁKLAD EKO-TERORISMU	42
2.2.1 Environmentalismus	42
2.2.2 Hlubinná ekologie	44
2.2.3 Ekofeminismus	47
2.2.4 Ekoanarchismus.....	48
3 PŘÍPADOVÁ STUDIE VYBRANÉ MEZINÁRODNÍ NEVLÁDNÍ ORGANIZACE – SEA SHEPHERD CONSERVATION SOCIETY	52
3.1 VZNIK SSCS.....	54
3.2 FILOZOFIE SSCS.....	56
3.3 STRUKTURA A FINANCOVÁNÍ	59
3.4 STRATEGIE A TAKTIKA.....	62
3.5 MÉDIA JAKO SOUČÁST STRATEGIE SSCS	63
3.6 VÝVOJ A KONKRÉTNÍ PŘÍMÉ AKCE SSCS	65
3.7 SROVNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH VÝVOJOVÝCH FÁZÍ A IDEOLOGIE SSCS V KONTEXTU PŘEDEŠLÝCH DEFINIC	76
ZÁVĚR.....	82
ZDROJE	87

MONOGRAFIE	87
ODBORNÉ ČLÁNKY	88
INTERNETOVÉ ZDROJE A JINÉ	92
ABSTRAKT	102
ABSTRACT	102
KLÍČOVÁ SLOVA.....	104
KEYWORDS	104

Seznam použitých zkratk

ALF	Animal Liberation Font
BIS	Bezpečnostní informační služba České republiky
ČR	Česká republika
EF!	Earth First!
ELF	Earth Liberation Font
EU	Evropská unie
FBI	Federální úřad pro vyšetřování
GTD	Global Terrorism Database
ICR	Institutu pro výzkum kytovců
IS	Islámský stát
IWC	Mezinárodní velrybářské komise
MVČR	Ministerstvo vnitra ČR
PETA	People for the Ethical Treatment of Animals
RB OSN	Rady bezpečnosti Organizace spojených národů
RSPCA	Fond pro zvířata a britská Královská společnost pro prevenci krutosti na zvířatech
SSCS	Sea Shepherd Conservation Society
SUV	Sportovní užitkové vozidlo
USA	Spojené státy americké
VB	Velká Británie
ŽP	Životní prostředí

Seznam tabulek

Tabulka č. 1	Komparace základních vlastností terorismu a ekoterorismu
Tabulka č. 2	Shrnutí ideologického základu ekoterorismu
Tabulka č. 3	Srovnání vývojových fází SSCS
Tabulka č. 4	Srovnání vývojových fází SSCS v kontextu eko-extremismu, eko-radikalismu, eko-vigilantismu a eko-terorismu
Tabulka č. 5	Srovnání ideologie SSCS v kontextu ideologického základu ekoterorismu

Úvod

Žijeme v době, kdy se problematika životního prostředí v důsledku zásahů člověka stává naléhavější, než tomu bylo kdykoliv v minulosti. Současné ekologické problémy spojené s globálním oteplováním a kritickou změnou klimatu mají své antropogenní příčiny – i z toho důvodu někteří vědci a publicisté razí pojem nové epochy ve vývoji světa – tzv. „antropocén“, tedy jedno z nejnovějších období v historii Země (James Lovelock jde ještě dále a hovoří o době superpočítačů a umělé inteligence, tzv. „novacénu“¹), kdy důsledky lidské činnosti začínají významně dopadat na celý ekosystém naší planety.² Ať už se jedná například o produkci emisí znečišťujících zemskou atmosféru, nekonečnou těžbu nerostných surovin, deforestaci, plýtvání pitnou vodou či o vyhubení mnohých živočišných druhů na pevnině i v oceánech. Všechny jmenované mají něco společného a sice fakt, že přesahují hranici, která je pro naši planetu ještě únosná. Negativní jevy způsobené konáním člověka pak mohou vést k pocitům skepse, znepokojení a frustrace, které se stávají motivací pro aktivní jednání směřující ke změně. Tato dystopie je navíc ještě umocněna nečinností či neefektivností mezinárodních aktérů, tj. primárně států nebo také mezinárodních vládních organizací, které jsou často v kontextu rychlosti změn a rozsahu ekologického postižení planety součástí tohoto problému nebo dokonce jeho původní příčinou. Ačkoliv je téma životního prostředí jednou z nejdůležitějších globálních otázek současného světa a je mu věnováno mnoho politických dialogů, tak mají národní vlády stále méně vůle jednat právě v jeho záležitostech a dávají raději přednost ekonomicky atraktivnějším aktivitám, obchodním dohodám či globalizaci obecně. A pokud tuto vůli státy mají, tak otázkou zároveň je, zda jsou vůbec schopny samy něco měnit vzhledem k tomu, že existují velké nadnárodní korporace, které jsou motivovány ziskem bez ohledu na životní prostředí či práva zvířat nebo je chápou sekundárně pouze jako součást kampaně na podporu prodeje svého zboží, aby měl zákazník při spotřebě lepší pocit.

Právě zřejmě v důsledku nedokonalé ochrany životního prostředí ze strany států a mezinárodních organizací se u nás i ve světě rozmáhá vznik ekologických aktivistických hnutí a nevládních organizací nebo radikálních ekoteroristických skupin, které se velmi aktivně zasazují o ekologickou a environmentální bezpečnost Země. Činnost umírněných skupin může probíhat zcela neškodnou formou například v podobě různých nenásilných protestů

¹ LOVELOCK, James. *Novacén: nadcházející věk hyperinteligence*. Brno: Host, 2022, s. 85.

² LEWIS, Simon, MASLIN, Mark Andrew. Defining the Anthropocene. *Nature*, 2015, roč. 519, č. 7542, s. 171-177.

a demonstrací, podávání petic³, vydávání alternativních informačních letáků a brožur či pořádání punkových koncertů s environmentální tematikou.⁴ Radikální ekologické skupiny, mezi které se řadí i nevládní nezisková organizace Sea Shepherd Conservation Society (SSCS), své zájmy prosazují násilněji prostřednictvím tzv. přímé akce. Přestože samotná SSCS definuje svoje aktivity jako „agresivní nenásilí“⁵, bývají její členové často označováni jako piráti nebo dokonce jako ekologičtí či environmentální teroristé. Všechny tyto umírněné i radikální skupiny však spojuje stejná „zelená“ ideologie založená na respektu k přírodě, zvířatům a planetě celkově.

Cílem této diplomové práce s názvem „*Sea Shepherd Conservation Society: ekoterorismus a prosazování mezinárodních zákonů na ochranu přírody prostřednictvím přímé akce*“ je najít a zkoumat charakteristické rysy a proudy ekologicky motivovaného terorismu a vymezit je oproti terorismu obecně. Vzniklý analytický rámec pak bude aplikován na konkrétní nevládní neziskovou organizaci – Sea Shepherd Conservation Society, která vykazuje jisté znaky ekoteroristické organizace a bude podrobena analýze z hlediska ideologie, využívané strategie nebo svých vývojových fází, včetně představení nejviditelnějších a nejdůležitějších akcí. Práce by měla nejen komplexně zpracovat problematiku této nevládní neziskové organizace v kontextu ekologického či environmentálního terorismu a přispět tak do debaty ohledně prosazování ekologických zájmů v rámci ochrany životního prostředí a práv zvířat nekonvenčními metodami, ale také nabídnout nový náhled na SSCS jako na mezinárodního ekologického aktéra vyplňujícího mezeru mezi státy, potažmo mezinárodními vládními organizacemi, a mezinárodními zákony týkajícími se ochrany zvířat a přírody jako celku a také do jisté míry objasnit, zda je skupina oprávněně označována jako teroristická či nikoliv. Tato práce se rovněž snaží o rozbor a diferenciaci možných způsobů, kterými se SSCS reprezentuje navenek, ať už je to „pouhý“ ekologický aktivismus, vigilantismus, radikalismus, militantní přímá akce, pirátství či ekoterorismus jako takový.

V souvislosti s výše uvedeným cílem byly v práci stanoveny čtyři výzkumné otázky a dvě teze, které budou poté zodpovězeny a zhodnoceny v jejím závěru. Tyto otázky zní:

³ SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. Praha: Práh, 2001, s. 14.

⁴ NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 12-13.

⁵ BUCKMASTER, Luke. *Sea Shepherd Captain Paul Watson: 'I call what we do aggressive non-violence'* [online]. theguardian.com, 26. července 2019 [cit. 3. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/jul/26/sea-shepherd-captain-paul-watson-i-call-what-we-do-aggressive-non-violence>.

- O1: „*Jaké charakteristické rysy a proudy lze v rámci ekoterorismu vysledovat a jak je možno tyto rysy a proudy vymezit oproti terorismu obecně?*“
- O2: „*Můžeme SSCS považovat v rámci prosazování mezinárodního práva životního prostředí za legitimního aktéra?*“
- O3: „*Změnila se nějak strategie SSCS v průběhu její existence nebo zůstává stále stejná?*“
- O4: „*K jakému ideologickému proudu lze SSCS zařadit?*“

Stanovené teze navazující na obsah práce zní:

- T1: „*Aktivní činnost mezinárodní nevládní organizace SSCS ve vybraných regionech světa vede k efektivnější ochraně ohrožených mořských druhů, zvládnání problémů s nelegálním rybolovem a zároveň zlepšuje vnímání veřejnosti ohledně environmentálních otázek.*“
- T2: „*Mezinárodní nevládní organizace jako SSCS jsou důležitou součástí ochrany životního prostředí zejména z důvodů rozmanitosti přístupů a vyplňování prostoru aktivitami na hranici legálnosti.*“

Tato diplomová práce je rozdělena celkem do tří hlavních kapitol, přičemž první a druhá kapitola se věnují především teoretickému vymezení zkoumaných pojmů, třetí kapitola pak představuje aplikační rámec práce. V první části textu práce je stručně rozebrána terminologie mezinárodního terorismu jako celku, jeho základní definice, formy útoků včetně motivace a také to, jakým způsobem jej můžeme vymezit vůči jiným trestným činnostem. Bohužel se ukazuje, že má terorismus čím dál více podob, z nichž ne všechny však mají zcela pejorativní konotace – možným příkladem takového druhu terorismu je ekologický terorismus snažící se radikálně prosadit mezinárodní zákony na ochranu zvířat a životního prostředí. Právě tímto druhem terorismu, který se rozmáhá zejména v posledních letech, kdy je ochrana životního prostředí celosvětově stavěna do popředí, se zabývá druhá kapitola práce. V první řadě je zde prostřednictvím stěžejních definic vysvětlen rozdíl mezi ekologickým a environmentálním terorismem, aby nedocházelo k nechtěné záměně těchto pojmů a vysvětleno, proč je pro tuto práci důležitější právě ekologický terorismus (též „ekoterorismus“). Zároveň je dále ekoterorismus vymezen vůči eko-radikalismu, eko-extremismu a eko-vigilantismu. Kapitola se také věnuje stručné historii a organizační struktuře ekoteroristických skupin a rozebírá různé formy přímé akce, které ekoteroristé a radikální eko-aktivisté využívají k prosazování svých zájmů a také to, jak můžeme jednotlivé formy od sebe a od „klasického“ terorismu odlišit. Dozvíme se, ze kterých ideových proudů a východisek ekologický terorismus čerpá, na jaké cíle útočí nejčastěji a co je jeho největší motivací k páchání útoků. Třetí kapitola se poté snaží

aplikovat analytický rámec z předchozích kapitol na konkrétní případ mezinárodní nevládní neziskové organizace Sea Shepherd Conservation Society, která je jednou z nejvýraznějších radikálních ekologických skupin v ochraně moří a mořských živočichů současné doby. V kapitole bude zkoumán vznik a ideologický základ opírající se o ekocentrickou a především pak o biocentrickou myšlenku, s níž se ztotožňuje dlouholetý vůdce organizace. Dále bude představena struktura skupiny, včetně jejího financování, které tvoří z největší části sponzorské dary. Kapitola se rovněž věnuje představení základních strategií, které organizace při svých akcích využívá a vysvětluje, proč jsou média její hlavní součástí. Poslední část kapitoly pak bude pokračovat zkoumáním povahy ochrany moří a mořských živočichů v podání SSCS v rámci jednotlivých vývojových fází a rozebráním konkrétních přímých akcí, které jsou posléze porovnány v kontextu předešlých definic, což umožní vyhodnotit danou analýzu. Všechny kapitoly jsou rovněž doplněny tabulkami, které slouží k přehlednému shrnutí daných informací či jejich komparaci.

V práci bylo využito několika výzkumných metod. V první řadě vychází především z kvalitativního výzkumu a analýzy odborné literatury, které napomohly k pochopení a ucelení vybraného tématu. Prostřednictvím analýzy odborné literatury byly v první části práce rozebrány a vysvětleny základní termíny týkající se mezinárodního terorismu jako celku, ekologického a environmentálního terorismu, ochrany životního prostředí, práv zvířat apod. Jak již bylo zmíněno, druhá část práce představuje její aplikační rámec, proto je zde provedena instrumentální případová studie⁶ konkrétní mezinárodní nevládní ekologické organizace – tzn., že je dopodrobna rozebrána její struktura, vývoj a povaha fungování – to vše je poté zasazeno do kontextu předešlé analýzy odborné literatury, porovnáno v rámci předešlých definic a na závěr vyhodnoceno tak, aby bylo možné odpovědět na výše stanovené výzkumné otázky a vyvrátit či naopak potvrdit dané teze.

Přestože bylo k vypracování práce užito mnoho českých i zahraničních zdrojů, ne u každé kapitoly bylo jednoduché dohledat skutečně příhodné texty vzhledem ke skutečnosti, že se daným tématem, zejména v České republice, zabývá pouze omezený počet autorů. Co se množství odborných zdrojů týče, bezpochyby se nejlépe zpracovávala první kapitola zabývající se fenoménem mezinárodního terorismu. Existuje mnoho odborných autorů, kteří se tomuto tématu věnují, z nichž pro mě nejužitečnější byli především čeští autoři Ondřej Filipec, působící

⁶ LUCAS, Patricia a kol. The utility of case study as a methodology for work-integrated learning research. *International Journal of Work-Integrated Learning*, 2018, roč. 19, č. 3, s. 216.

na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, se svojí knihou „*Fenomén terorismus: česká perspektiva*“ – tato kniha se zabývá nejen základním vymezením terorismu jako celku, ale také například jeho dějinami, dělením či terorismem v České republice; dále pak americký politický analytik specializující se na studium terorismu – Bruce Hoffman, jehož kniha „*Inside Terrorism*“ nabízí podrobnou definici a charakteristiku terorismu. Dále také Jan Eichler z Ústavu mezinárodních vztahů, se svojí knihou „*Terorismus a války v době globalizace*“, díky které jsem si mohla ucelit pohled na terorismus v současném procesu globalizace. Jako velmi přehledný náhled do problematiky současného terorismu mi sloužily rovněž knihy Mariana Brzybohatého – „*Terorismus I.*“ a Otakara J. Miky – „*Současný terorismus*“. Dalším velmi užitečným zdrojem mi byla kniha „*Logika terorismu*“ od španělského profesora psychologie Luise de la Corte Ibáñeze. Přínosnými byli i autoři Vladislav David a Michal Malacka, kteří napsali knihu „*Fenomén mezinárodního terorismu*“, v níž charakterizují základní prvky mezinárodního terorismu a možnou protiteroristickou prevenci.

Zpracovat druhou kapitolu bylo nejobtížnější, protože problematika ekologického a environmentálního terorismu je zjevně u českých autorů ještě neprobádané téma. Jedním z mála, kdo se jí zajímají, je Arnošt Novák z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, který ve své knize „*Tmavozelený svět*“ sleduje radikální ekologické aktivity v České republice i ve světě po roce 1989. Ještě lépe pak toto téma zpracoval Miroslav Mareš z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v publikaci s názvem „*Terorismus v ČR*“. Kniha se zabývá přímo ekologickým terorismem a jeho podobami v České republice. Miroslav Mareš napsal rovněž knihu „*Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*“, která je užitečnou pro pochopení právě radikalistického a extremistického myšlení, které také bývá častým jevem u radikálních ekologických skupin. K vysvětlení ideologických východisek environmentálního terorismu posloužila i kniha „*Politické ideologie*“ od britského politologa Andrewa Heywooda, ve které je velmi podrobně rozebrána ideologie ekologismu. Co se týče problematik ochrany práv zvířat a životního prostředí celkově, nejlépe je vystihly knihy „*Osvobození zvířat*“ a „*The Expanding Circle*“ od australského profesora bioetiky Petera Singera a „*Tiché jaro*“ od americké biologky Rachel Carsonové. Dále je při psaní této kapitoly využito především zahraničních odborných zdrojů v podobě článků z odborných časopisů jako jsou *Earth Island Journal*, *Nature*, *Political Violence* či *Environmental Law*.

Poslední – třetí kapitola věnující se konkrétní ekologické organizaci Sea Shepherd Conservation Society pak čerpá informace z oficiálních webových i facebookových stránek a brožur skupiny SSCS, které se snaží dostat problematiku současné destrukce životního

prostředí, zejména pak v oblasti moří a oceánů, do povědomí široké veřejnosti. Přestože bylo čerpání informací o dané organizaci přímo z její strany velmi užitečné, může tato skutečnost vykazovat jisté limity jako je například záměrné zkracování těchto informací a popisování svých aktivit v lepším světle, aby organizace vypadala v očích čtenáře co nejlépe. Z toho důvodu bylo nutné nespolehat se pouze na data zjištěná přímo od SSCS, ale také pracovat s informacemi z jiných zdrojů – to se ale také ukázalo jako mírně limitující, protože v několika případech uváděly různé zdroje trochu rozdílná fakta ohledně stejné skutečnosti. Užitečnou publikací, která se organizací SSCS velmi podrobně zabývá, je kniha „*From Environmental Action to Ecoterrorism?*“ od docenta Gerryho Nagtzaama z australské Monash Univerzity. Tato kniha se věnuje jak obecnému pohledu na organizaci z hlediska ekoterorismu, tak i podrobným informacím o SSCS samotné a důkladně mapuje její přímé akce. Přínosným zdrojem pro mě byla také případová studie Clauda Berubea „*Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder*“, jež se zabývá vývojem SSCS z hlediska několika odlišných fází. Dále také odborné časopisy už zmíněné výše.

Jak již bylo uvedeno, tato práce si klade za cíl poukázat na hlavní východiska mezinárodního terorismu a na jeho základní charakteristiku. Zvláštní důraz je pak kladen na analýzu určité formy terorismu týkající se ochrany životního prostředí, a sice na analýzu environmentálního, a především pak ekologického terorismu a chování konkrétní radikální ekologické skupiny, která jej ve světě aktivně páchá. Tato forma terorismu je v rámci střední a východní Evropy stále relativně cizí, proto možným přínosem diplomové práce může být právě bližší rozbor chování a fungování určitého radikálně ekologického hnutí, po jehož provedení bude možno odpovědět na stanovené výzkumné otázky, zhodnotit dané teze a tím téma více přiblížit. Dalším potenciálním směrem, kterým by se dal tento výzkum ještě rozšířit je například možnost porovnat cíle a úspěšnost prosazování mezinárodního práva životního prostředí v případě států a vládních organizací na jedné straně a ekologických nevládních organizací na straně druhé.

1 Mezinárodní terorismus

Povaha terorismu se modernizuje stejně jako svět kolem něj – tak jako naše společnost těží z dnešní doby globalizace, kdy se jednotlivé státy stále více propojují na mezinárodní úrovni, tak i moderní teroristické skupiny jsou díky globalizaci čím dál více propojeny prostřednictvím mezinárodních sítí, které jim umožňují rychleji expandovat a rozšiřovat své negativní působení. Ve zkratce můžeme říct, že globalizace obecně vede k posilování nestátních aktérů, kteří mají nové možnosti v oblasti dopravy, financování, komunikace apod. To však zároveň představuje i větší hrozbu pro každý stát, jehož primárním úkolem je zaopatřit bezpečnost svého obyvatelstva. Státy se tak musí vypořádávat se stále sofistikovanějšími formami terorismu, ať už se jedná například o kybernetický či biologický terorismus.

Není pochyb o tom, že násilí je přirozenou formou lidského chování. Terorismus provází lidstvo v podstatě již od jeho samotného vzniku a prošel v průběhu let řadou změn stejně jako význam, který představuje.⁷ Podle Luise de la C. Ibáñeze můžeme za počátek „moderního terorismu“ považovat období Francouzské revoluce, kdy byl mezi lety 1793 a 1794 ve Francii vyhlášen jakobínský výjimečný stav, který umožňoval tehdejší vládě veřejně popravovat „neposlušné“ občany a preventivně tak zavražďovat všechny ostatní, kteří by nechtěli plnit své občanské povinnosti.⁸ Toto období bylo později Francouzskou akademií označováno právě jako „*régime de terreur*“, tedy „období teroru“, které je původně odvozeno z latinského slova „*terrere*“ – to můžeme do češtiny přeložit jako „strašný“ nebo „hrozný“.⁹ Z toho vyplývá, že období teroru v podstatě odkazuje na stav hrůzy, chaosu a paniky. Ve stejné době můžeme pozorovat státní teror také v Rusku, kde se objevuje jeho tzv. „carská“ nebo také anarchistická forma.¹⁰ Později, ve 20. století, představuje nejvyšší stupeň státního teroru stalinistický a nacistický režim.¹¹ Následuje teror fašistický a komunistický, který je charakteristický v období po první světové válce a také teror postkoloniální, jenž je vymezen obdobím studené války, bojem za nezávislost a počátkem globalizace. Podle Ondřeje Filipce dále následuje období, které v rámci existence terorismu můžeme považovat za přelomový okamžik, totiž začátek jeho moderní formy a také začátek mezinárodního boje proti terorismu – a sice jedny

⁷ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismu: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 48.

⁸ CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009, s. 4.

⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha: Police History, 1999, s. 11.

¹⁰ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismu: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 48.

¹¹ CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009, s. 4.

z nejhorších teroristických akcí v historii – útoky z 11. září 2001¹², známé také jako 9/11, které spáchala islamistická teroristická organizace Al-Káida na Spojené státy americké (USA).

V této kapitole budou představeny nejzásadnější obecné definice mezinárodního terorismu, jeho typologie, motivace, způsoby útoků a cíle, na které se teroristé zaměřují. Rovněž bude vysvětleno, jak můžeme terorismus odlišit od jiných forem násilné trestné činnosti.

1.1 Definice a základní charakteristika

Přestože by se mohla obecná definice terorismu jevit jako docela jednoduchá záležitost, opak je pravdou. Terorismus je komplexní a kontroverzní fenomén, který se definuje jen velmi těžko, protože jej ovlivňuje mnoho proměnných, které jsou podmíněny ekonomickými, historickými, kulturními, náboženskými, geopolitickými či sociálními situacemi, ve kterých se lidé ocitají.¹³ Zásadní vliv na definici terorismu má také logicky doba, ve které se snažíme tento pojem definovat. Osobně vnímám terorismus jako obecnou hrozbu, která zasahuje jak lidská práva a majetky, tak i psychiku každého postiženého jedince a zároveň může významně ovlivnit národní, mezinárodní či globální společenství podle toho, na jaké úrovni se zrovna odehrává a také je možné říct, že se může dotknout v podstatě každého z nás a nikdo před ním není v naprostém bezpečí. Z výše uvedených důvodů nebyla dosud schopna ani samotná odborná veřejnost zabývající se tímto tématem shodnou se na jedné ucelené teorii, která by dokázala terorismus jako takový univerzálně vystihnout, přestože se o to stále aktivně pokouší.

Jedním takovým pokusem o obecné vymezení terorismu je definice z 80. let, která byla publikována ve Spojených státech amerických a poměrně se při posuzování a hodnocení teroristických činů právě díky své obecnosti uchytila. Tuto definici popisuje Marian Brzybohatý ve své knize takto: „*Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezičastným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.*“¹⁴ M. Brzybohatý zároveň uvádí, že je možné pohlížet na definici terorismu i ze strany druhé, tedy z pohledu jedince, který terorismus páchá: „*Carlos*

¹² FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 48.

¹³ Tamtéž, s. 6.

¹⁴ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha: Police History, 1999, s. 11.

*Marighella, který se honosil přezdívkou otec městského terorismu, definoval terorismus jako akci městské gerily, která musí být provedena s velkým krveprolitím, klidně a rozhodně. Útoky musí být bezohledné a propočítané tak, aby měly co největší dopad na společnost.*¹⁵ V návaznosti na tuto citaci bych ráda zmínila Ondřeje Filipce, který však ve své knize naráží na fakt, že se vyskytuje problém s klasifikací násilných aktivit, protože je těžké vyčlenit hranici mezi „válkou“, „guerillovým bojem“ a „terorismem“ a uvádí dále, že i podle Miroslava Mareše je i v současnosti typické například překrývání subverzivního a válečného terorismu, jelikož i války představují reálný teror pro občany všech zúčastněných států.¹⁶

Pojem terorismus se pokusil definovat také Bruce Hoffman, který tvrdí, že je to „*záměrné vyvolávání a využívání strachu prostřednictvím násilí nebo hrozby násilím za účelem dosažení politické změny.*“¹⁷ Dále je podle něj terorismus specificky navržen tak, aby měl dalekosáhlé psychologické účinky přesahující bezprostřední oběť, potažmo více obětí, nebo objekt teroristického útoku. Jeho cílem je zároveň vyvolání strachu a zastrašení cílové skupiny, která může zahrnovat konkurenční etnickou nebo náboženskou skupinu, celou zemi, národní vládu, politickou stranu nebo veřejné mínění obecně. Cílem terorismu je vytvoření moci tam, kde není nebo její upevnění tam, kde je velmi slabá. Prostřednictvím publicity vyvolané teroristickými činy se jejich pachatelé snaží získat vliv a moc, které jim jinak chybí k provedení politických změn v místním nebo mezinárodním měřítku.¹⁸ Podle Carla Wellmana pak můžeme terorismus definovat jako „*použití nebo pokus o použití teroru jako donucovacího prostředku.*“¹⁹ Podotýká také, že násilí často vstupuje do hry, neboť je jedním z nejúčinnějších způsobů, jak terorismus prostřednictvím násilného teroru vyvolat.²⁰ Další definici terorismu najdeme také u C. A. J. Coadyho, podle níž je terorismus „*politický čin, obvykle spáchaný organizovanou skupinou, který zahrnuje úmyslné zabití nebo jiné vážné poškození osob, které nejsou účastníky boje, nebo hrozbu téhož, nebo úmyslné vážné poškození majetku osob, které nejsou účastníky boje, nebo hrozbu téhož.*“²¹ Zajímavé je, že jako jeden z mála autorů uvádí, že se terorismus týká mimo poškozování osob také poškozování majetku, což rozšiřuje skupinu potenciálních pachatelů, kteří by se dali jako teroristé označit. Dalším autorem, jehož definici

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 12-13.

¹⁷ HOFFMAN, Bruce. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press, 2017, s. 39-40.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ WELLMAN, Carl. In: PRIMORATZ, Igor. What Is Terrorism? *Journal of Applied Philosophy*, 1990, roč. 7, č. 2, s. 130.

²⁰ Tamtéž.

²¹ COADY, C.A.J. In: PRIMORATZ, Igor. What Is Terrorism? *Journal of Applied Philosophy*, 1990, roč. 7, č. 2, s. 133.

zde zmíním je Igor Primoratz, který tvrdí, že je terorismus „*úmyslné použití násilí nebo hrozby jeho použití proti nevinným lidem s cílem zastrašit je nebo jiné lidi k jednání, které by jinak nepodnikli.*“²² U všech zmíněných definic můžeme pozorovat společné prvky, přesto se nedá říct, že by se všechny ve svém obsahu zcela shodovaly, což dokazuje, jak neuchopitelný pojem terorismus je. Skutečnost neuchopitelnosti terorismu velmi výstižným způsobem komentují Alex P. Schmidt s Albertem J. Jongmanem, kteří zmiňují, že „*v úsilí vymezit terorismus vypsalí autoři definici téměř tolik inkoustu, kolik aktéři terorismu prolili krve.*“²³

Jak tedy můžeme odlišit terorismus od jiných násilných činů? O pozitivní vymezení terorismu se nepokouší pouze jednotlivci, ale také mnohé mezinárodní vládní organizace či státní orgány. Prvním takovým případem z historie je například dokument Společnosti národů z roku 1937 – Úmluva o prevenci a potlačování mezinárodního terorismu, která popisovala terorismus velmi zširoka jako „*kriminální činy namířené proti státu, jejichž cílem je vyvolání teroru u určitých osob, skupin osob či veřejnosti.*“²⁴ Tato úmluva však nikdy nevešla v platnost, jednak zřejmě kvůli své velké obecnosti, a zejména pak kvůli odlišnému chápání terorismu ze strany jednotlivých členských států Společnosti národů, kdy země „bohatého severu“ nahlížely na terorismus zcela jinak, než země „chudého jihu“. Zaostalé, chudé státy požadovaly, aby byl v definici odlišen samotný terorismus a boj za osvobození a nezávislost národů, který podle nich sledoval zcela jiný cíl a chápalí jej tak v pozitivním slova smyslu. Naopak rozvinuté, bohaté státy s tímto požadavkem zcela nesouhlasily, protože bylo podle nich důležité terorismus posuzovat nikoliv na základě jeho cílů (byť možná pozitivních), ale na základě prostředků boje, které jsou při něm použity.²⁵

Názorovou rozdílnost chápání terorismu můžeme pozorovat nejen u států, ale také u určitých názorových skupin, které bychom mohli rozdělit do čtyř hlavních kategorií – vládní autority, vědečtí odborníci, široká veřejnost a samotní teroristé včetně svých příznivců. Názor vládních autorit na terorismus je ovlivněn především zásadami v kontextu s jejich postavením na mezinárodní úrovni a zároveň také faktem, že se sami mohou stát potenciálním cílem teroristů. Vědečtí pracovníci naopak nahlízejí na terorismus s odstupem času prostřednictvím intelektuální neutrality. Názory široké veřejnosti se mohou lišit, protože bývají ovlivněny mnoha proměnnými jako například vlivem masových médií, časovým obdobím nebo

²² PRIMORATZ, Igor. What Is Terrorism? *Journal of Applied Philosophy*, 1990, roč. 7, č. 2, s. 135.

²³ SOULEIMANOV, Emil a kol. *Terorismus: válka proti státu*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 37.

²⁴ WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Česnek, 2003, s. 135.

²⁵ Tamtéž.

geografickou oblastí, kde se teroristický čin stal. Co se týče teroristů a příznivců, kteří s nimi sympatizují, není překvapením, že své činy omlouvají ve jménu „vyššího dobra“ – tzn., že svými činy buď reagují na určitý nepřátelský akt z druhé strany, což můžeme nazvat jako „terorismus reaktivní“ anebo se svými činy snaží dosáhnout určitých cílů, ať už náboženských, politických, právních či sociálních – takový terorismus pak můžeme nazvat jako pro-aktivní.²⁶

Mezi nejdůležitější definice terorismu patří jistě i ta, kterou zmiňuje Rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/RES/49/60 z roku 1994 o opatřeních k odstranění mezinárodního terorismu.²⁷ Tato rezoluce ve svém třetím odstavci zmiňuje, že „*trestné činy zaměřené nebo určené k vyvolání stavu teroru mezi veřejností, skupinou osob nebo jednotlivými osobami z politických důvodů nejsou za žádných okolností ospravedlnitelné, bez závislosti na svou politickou, filozofickou, ideologickou, rasovou, etnickou, náboženskou nebo jakoukoliv jinou povahu, která může být vyvolána k jejich ospravedlnění.*“²⁸ V návaznosti na tuto definici je třeba připomenout předchozí vysvětlení samostatného pojmu „teror“, původně odvozeného z latinského „*terrere*“, které značí zstrašování a nahánění strachu²⁹. Význam pojmu „teror“ tedy není stejný jako u pojmu „terorismus“. Jako teror rozumíme použití násilí a vyvolání tak stavu strachu, chaosu a paniky bez jakýchkoliv politických či jiných konkrétních cílů – z toho vyplývá, že teror je nástrojem terorismu, který jeho prostřednictvím naopak stanovených cílů dosahuje.³⁰

Americký federální úřad pro vyšetřování (FBI) zase definuje pojem „mezinárodní terorismus“ jednoduše jako „*násilné kriminální činy spáchané jednotlivci a/nebo skupinami, které jsou inspirovány nebo propojeny s vybranými zahraničními teroristickými organizacemi nebo národy (podporovanými vybranými státy).*“³¹ Tuto definici FBI dále ve svých oficiálních dokumentech rozvíjí – „*Mezinárodní terorismus označuje aktivity, které zahrnují násilné kriminální činy nebo činy nebezpečné pro lidský život, které jsou porušením trestních zákonů Spojených států amerických nebo jakéhokoliv jiného státu nebo činy, které by byly trestným*

²⁶ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 15.

²⁷ Tamtéž, s. 15-16.

²⁸ Rezoluce Valného Shromáždění OSN č. A/RES/49/60 ze dne 17. února 1995, kterým se přijímají opatření k odstranění mezinárodního terorismu, odstavec 3 [online]. United Nations, [cit. 5 června 2023]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N95/768/19/PDF/N9576819.pdf?OpenElement>.

²⁹ PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, s. 25.

³⁰ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha: Police History, 1999, s. 15.

³¹ U.S. Department of Justice. *Terrorism Definitions* [online]. Federal Bureau of Investigation, 2021 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>.

*činem, pokud by byly spáchány v jurisdikci Spojených států amerických nebo jiného státu. Dále se jedná o činy zastrašování a nátlaku na civilní obyvatelstvo; činy ovlivňování politiky vlády zastrašováním nebo nátlakem; činy ovlivňování chování vlády masovým ničením, atentáty nebo únosy.*³²

V rámci Evropské unie, která teroristické trestné činy definuje ve Směrnici (EU) 2017/541 o boji proti terorismu, je označeno jako teroristické takové jednání, jež má za cíl „závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo; protiprávně přimutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela; závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.“³³ V České republice je terorismus mimo právní řád (ve kterém je vymezen velmi obsáhle) definován rovněž v rámci Bezpečnosti informační služby ČR (BIS) jako „násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.“³⁴ U všech výše zmíněných oficiálních definic můžeme pozorovat podobné znaky, které podle nich terorismus definují – neomluvitelné úmyslné kriminální aktivity ohrožující zpravidla životy civilistů nebo úmyslné kriminální jednání zaměřené na národní vlády či mezinárodní organizace konané za účelem destabilizace politického systému, vystrašení společnosti a dosažení vlastních cílů. Obecně tyto znaky můžeme tedy považovat za hlavní body v definování terorismu, ale zároveň je důležité mít na paměti, že neexistuje žádná univerzální teorie, která by dokázala pokrýt veškeré teroristické počínání a vždy záleží na různých okolnostech, ať už časových, geografických, politických, kulturních, sociálních, ekonomických, náboženských apod.

Luis de la C. Ibáñez vymezil terorismus v pěti bodech, přičemž první je „*propaganda na základě činů*“ – pod tou si můžeme představit strategický záměr teroristů pomocí konaných skutků vzbudit zájem o propagovanou ideu u potenciálních či pasivních sympatizantů a zvětšovat tak svoji členskou základnu. Tato metoda však není ve většině případů dostačující,

³² U.S. Department of Justice. *International Terrorism* [online]. Federal Bureau of Investigation, 2009 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2009-title18/html/USCODE-2009-title18-partI-chap113B-sec2331.htm>.

³³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017, o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV [online]. EUR-Lex, [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32017L0541>.

³⁴ Bezpečnostní informační služba ČR. *Terorismus* [online]. Vláda České republiky, 2023 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>.

a proto teroristé volí radikálnější postupy. Jako další bod Ibáñez uvádí „*zastrašování*“, které je jedním z nejefektivnějších teroristických metod při dosahování vlastních cílů. Teroristé mohou tuto taktiku používat prakticky na kohokoliv s téměř vždy garantovaným účinkem. Třetím bodem je „*provokace*“, která do jisté míry souvisí s bodem prvním – v okamžiku, kdy je teroristickým cílem rozvrácení politického systému v zemi, si terorističtí činitelé uvědomují, že potřebují podporu i ze strany občanů dané země – z toho důvodu se snaží podnítit tuto lidovou podporu prostřednictvím vyvíjení tlaku na vládu takovým způsobem, aby se vláda v očích civilistů ve výsledku jevila jako despotická a nefunkční a teroristé si pak díky tomu dokázali vydobýt požadovanou legitimitu. „*Násobení chaosu*“ je průvodním jevem terorismu a jeho hlavním cílem je rovněž rozklad politické společnosti v zemi. Vytvoří-li teroristická skupina chaotické prostředí v daném státě a dojem, že tamní vláda není schopna udržovat zákon a pořádek, existuje opět větší pravděpodobnost, že se bude moci opřít o legitimitu lidu, který si zvolí raději uspokojení požadavků teroristů a klid než vlastní vládu a chaos. Posledním, pátým bodem, podle Ibáñeze je „*opotřebovací válka*“, což v podstatě znamená, že se každý napadený jedinec, stát, organizace, společnost jednou opotřebují a podvolí se vůli teroristické skupiny výměnou za pocit bezpečí.³⁵

Opakem pozitivního vymezení terorismu je negativní vymezení, při němž se autoři snaží terorismus ohraničit vůči pojmům, které se mu jeví jako podobné a snaží se tak tyto pojmy společně porovnat v různých rovinách. Typickým příkladem negativního vymezení terorismu je jeho srovnání s konvenční a partyzánskou nebo také guerillovou válkou, které ve své studii představil Ariel Merari.³⁶ Dle něj můžeme terorismus od obou druhů válek odlišit například ve velikosti nasazených jednotek v boji, přičemž teroristé napadají své cíle zpravidla v menších skupinách nebo jako jednotlivci. Jako terče si teroristé na rozdíl od válek vybírají nikoliv vojenské cíle, ale naopak ty nejslabší – civilisty, nejvyšší politické představitele nebo státní symboly a usilují o psychický nátlak či vyvolání paniky a chaosu. Merari rovněž uvádí, že teroristé na rozdíl od vojáků a guerillových uskupení nemívají uniformy, využívají k napadení speciálních zbraní a taktiky a neoperují v předem vytyčených válečných zónách, naopak se snaží o co největší moment překvapení.³⁷ Podobnou teorii jako Ariel Merari uvádí i Jan Eichler. Podle něj je největší rozdíl mezi konvenční válkou a teroristickým útokem v tom, že válku vedou státy či jejich koalice prostřednictvím svých armád a jedná se o „*přímé, somativní násilí*

³⁵ CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. Praha: Academia, 2009, s. 23-26.

³⁶ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 31-32.

³⁷ MERARI, Ariel. Terrorism as a Strategy of Insurgency. *Terrorism and Political Violence*. 1993, roč. 5, č. 4, s. 226.

mezi státními činiteli“.³⁸ Přestože jde v takových případech rovněž o moment překvapení, většinou je už dopředu známo, kdo je nepřítel, na jaké území zaútočí, jakých zbraní při tom využije a jaké zřejmě budou jeho cíle. Naopak u teroristů žádné z těchto pravidel vůbec neplatí. Svoji útočnou strategii spřádají v utajených úkrytech, mnohdy i potají ve svých domovech, které slouží jako drobnější teroristické buňky. Co se týče útoku samotného, směřují jej na nejvíce zranitelnou část společnosti tak nečekaným způsobem, že i přes svoji malou členskou základnu a relativně nízké finanční náklady, dokáží napáchat ohromné a ničivé škody nejen na majetku, ale především na životech. A právě kvůli nečekanosti takových útoků jsou bohužel mimo hru veškeré obranné systémy každé země, protože ani ta nejpřípravenější armáda je nedokáže včas odvrátit.³⁹ Pakliže přece jen někdo teroristický útok přežije, nese si po zbytek svého života „škraloup“ na své psychice a o to každému teroristovi jde – strach, panika, chaos a násilí – asi nejdůležitější proměnné, které můžeme s terorismem nejen podle Eichlera spojovat.

Další zajímavé srovnání terorismu s jinou kriminální činností přináší ve svém článku i Chris Dishman. Přestože bychom podle něj mohli mezinárodní terorismus považovat za jistou formu mezinárodního organizovaného zločinu, není tomu tak. Největší rozdíl spatřuje v motivech, kdy se terorismus podle něj snaží naplnit především ideologické, náboženské a politické pohnutky, kdežto organizovaný zločin sleduje zejména ekonomické cíle vedoucí k finančnímu zisku.⁴⁰ V návaznosti na to je potřeba zmínit, že terorismus neexistuje pouze ve své mezinárodní či mezistátní podobě, ale může mít také státní nebo naopak globální charakter. Jako státní nebo národní terorismus můžeme označit formu krutovlády zaměřenou proti občanům dané země. Za použití násilí tak vládní představitelé dosahují politických cílů, kterých by jen obtížně dosáhli legální cestou.⁴¹ Naopak útoky směřované přes státní hranice zasahující cíle v jiné zemi představují právě mezinárodní terorismus. V současné době globalizace však už můžeme mluvit o terorismu globálním, který představuje hrozbu pro celý svět. A to ať už z důvodu celosvětové úzké propojenosti mnoha teroristických organizací nebo globálních dopadů, které jejich útoky přináší.⁴²

³⁸ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. Praha: Karolinum, 2010, s. 144.

³⁹ Tamtéž s. 142-144.

⁴⁰ DISHMAN, Chris. Terrorism, Crime and Transformation, *Studies in Conflict & Terrorism*, 2001, roč. 24, č. 1, s. 43-58.

⁴¹ MALACKA, Michal, DAVID, Vladislav. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005, s. 16.

⁴² EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. Praha: Karolinum, 2010, s. 152-155.

Teroristické činy mohou být různě motivovány, prováděny různými prostředky či metodami a mohou být směřovány na různé cíle. Přestože se autoři shodují na tom, že není jednoduché nalézt smysluplnou typologii terorismu nebo jej nějak univerzálně klasifikovat, existuje mnoho různých podob, jak terorismus dělit.⁴³ Jednou z nejobvyklejších klasifikací je dělení na terorismus kriminální, patologický a politický. Dle definice Ministerstva vnitra ČR (MVČR) je terorismus kriminální označení pro „*teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních materiálních výhod*“. Terorismus patologický jsou „*teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému sebeuspokojení*“ a terorismus politický nebo také ideologický jsou „*akce provedené z kolektivních pohmutek bez hledání přímých materiálních výhod*“.⁴⁴ Terorismus politický můžeme dále dělit na další podkategorie – ultralevicový terorismus, ultrapravicový terorismus, náboženský terorismus, etnický terorismus, vigilantistický terorismus, environmentální terorismus a tzv. „single issue“ terorismus zabývající se pouze jednou vybranou tematikou (např. terorismus zaměřený proti týrání zvířat, proti potratům apod.).⁴⁵

Přestože mají výše jmenované druhy terorismu rozdílnou motivaci, můžeme u nich najít i mnoho společného. Zejména v současné době moderního nebo už spíše postmoderního terorismu se žádná z teroristických organizací neobejde bez moderních technologií, které sehrávají důležitou roli ať už při plánování, provádění či propagaci teroristických aktivit. Co se týče propagace, nenahraditelnou funkci zde mají masová média, která teroristům slouží k umocňování násilných aktů. Takovým příkladem může být situace z nedávných let, kdy teroristé z organizace tzv. Islámský stát (IS) vypouštěli do světa videa nebo rovnou živá vysílání, jejichž obsahem bylo drastické uřezávání hlav zajatým novinářům či jiným odpůrcům jejich činů, což mělo za následek vyvolání masové paniky v podstatě po celém světě. Ze stejného důvodu bývají mnohdy uveřejňována také videa, která vyobrazují ničení historických památek a jiných kulturních hodnot.⁴⁶ Aniž by si to média v některých případech uvědomovala, mohou být sama součástí teroristické ideje šíření strachu, neboť i pouhá zpráva o konkrétním teroristickém útoku vypuštěná do světa, v lidech může vyvolat úzkostlivé stavy. I když mohou

⁴³ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 35-41.

⁴⁴ Odbor bezpečnostní politiky MVČR. *Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 9. června 2009 [cit. 6. června 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 68.

teroristické skupiny z moderních technologií mnohé vytěžit, na druhou stranu mohou být tyto technologie dobře využity i v boji proti nim.

Obecně lze usoudit, že je terorismus fenoménem, který překračuje mnoho pomyslných hranic a představuje bezpečnostní, politickou i ekonomickou výzvu globálního měřítka a neexistuje nikdo, koho by se alespoň nějakým způsobem nedotýkal, byť třeba jen po psychologické stránce. Teroristické aktivity by měly být chápány jako antiteze k tomu, co můžeme považovat za „legitimní násilí“ páchané během konvenčních válek, jež se odehrávají v určitých etických a právních limitech demokratických společností. Avšak ne vždy je jednoduché posoudit, co je teroristickým aktem a co ještě spadá do oněch limitů. Jak již bylo řečeno, hlavním cílem teroristických útoků bývají především nevinní lidé. Takové útoky můžeme jako teroristické označit prakticky v každém případě. Mimo ně mohou být útoky směřovány také na a vysoké politické představitele, průmyslově významné podniky a infrastrukturu. V těchto případech je však při posuzování potřeba přihlídnout na časové okolnosti daného teroristického útoku – jako příklad může sloužit proslulý atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v rámci operace Anthropoid, který nebyl teroristickým útokem ale hrdinným činem antifašistického odboje. Vybraným cílem teroristických organizací se mohou stát také státní ozbrojené síly a bezpečnostní sbory. V takových případech se nejedná o terorismus, ale součást asymetrické nebo partyzánské války. Jedinou výjimku představují útoky na vojenské či policejní nebojové jednotky, které působí v zahraničí na základě mandátu Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (RB OSN) a nasazují své životy mimo válečné oblasti.⁴⁷

Teroristé mohou užívat mnoha různých způsobů útoků, a kromě používaných osvědčených metod jsou schopni tyto metody inovovat, jak nám ukázaly útoky z 11. září 2001. Všechny metody se však shodují v tom, že primárním požadavkem teroristů je napáchání co nejrozsáhlejších a nejbrutálnějších škod, které dokáží ochromit celou společnost. Z toho vyplývá, že pokud budou tyto následky dostatečně kruté, existuje větší pravděpodobnost v dosažení vytyčených cílů.⁴⁸ Jednou z nejčastěji využívaných teroristických metod je útok skrze sebevražedného jedince, který tuto roli mnohdy sehrává nedobrovolně nebo je k ní takticky zmanipulovaný. Výhodou takového útoku je jeho primitivní provedení spojené s prakticky nemožnou identifikací útočníka, který svůj život při tomto útoku obětoval. Podle

⁴⁷ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. Praha: Karolinum, 2010, s. 147-151.

⁴⁸ MIKA, Otakar. *Současný terorismus*. Praha: Triton, 2003, s. 33.

Roberta A. Papeho jsou nejčastějším místem sebevražedných útoků otevřené oblasti s vysokou koncentrací lidí jako například nemocnice, školy, banky, nákupní centra, stadiony, nádraží, letiště aj.⁴⁹ Dle MVČR mezi klasické metody terorismu patří střelba a použití sečných a bodných zbraní, samostatné výbuchy pum a výbuchy iniciující další ničivou činnost, únosy a držení rukojmí, vydírání, dopisní bomby a různé podoby násilí na turistech.⁵⁰ Tyto akty doplňuje ještě Marian Brzybohatý například o teroristickou propagandu, zastrašování, sabotáže a vraždy důležitých osob. S nástupem moderního terorismu však musíme počítat rovněž s moderními metodami jeho provádění, mezi které spadají jaderné, chemické, biologické a zvukové zbraně a také jeho kybernetická forma.⁵¹ Dalším specifickým druhem terorismu, který můžeme spojit se současností, je terorismus související s ochranou životního prostředí, kterým se zabývá následující kapitola.

⁴⁹ PAPE, Robert A. The Strategic Logic of Suicide Terrorism. *The American Political Science Review*, 2003, roč. 97, č. 3, s. 345.

⁵⁰ Odbor bezpečnostní politiky MVČR. *Klasické teroristické metody* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 9. června 2009 [cit. 6. června 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

⁵¹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha: Police History, 1999, s. 34-40.

2 Ekoterorismus nebo environmentální terorismus?

Změna klimatu a zátěž, kterou představuje pro životní prostředí, je spojena s konflikty různého charakteru. Zvyšující se nedostatek základních zdrojů jako je pitná voda, problematika deforestace, desertifikace zemědělských oblastí a celkový nárůst teplot posilují globální nespokojenost a skepsi u různých skupin nejen ekologického a environmentálního rázu. Souvislost mezi změnou klimatu a terorismem může být v současnosti využívána jako záminka k budování nových násilných strategií, které mají sloužit ve jménu ochrany životního prostředí. Jedná se o strategie, které mohou uplatňovat jak státní, tak především nestátní aktéři a mohou vést právě až k environmentálnímu či ekologickému terorismu. Ekoterorismus, který tradičně zahrnoval především činy tzv. „ekotáže“ (též anglicky „ecotage“), tedy činy „*určité formy ekologické sabotáže, která má za úkol přivodit ekonomické a materiální škody subjektům, které ničí životní prostředí a přírodu, a není zaměřena na zdraví a životy lidí ani zvířat*“⁵², se nemusí jevit jako aktuální hrozba. Nicméně ekologičtí aktivisté jsou stále častěji označováni jako teroristé a stávají se terčem útoků ze strany států i mezinárodních vládních organizací. Vyhrocená reakce pramenící z této situace pak může vést k pocitům nespravedlnosti a především zoufalství, které mohou radikální ekologické aktivisty přimět k páchání skutečných teroristických aktivit. To už by mohlo vyvolat efekt skutečného bezpečnostního rizika a vznik zcela nové formy ekoterorismu.

Ač by se mohlo na první pohled zdát, že oba pojmy v nadpisu představují jednu a tu stejnou aktivitu, není tomu tak. Studie věnující se zkoumání násilných kriminálních činů v rámci radikálních nebo extremistických ekologických hnutí a ochránců zvířat od sebe rozlišují právě tyto dvě kategorie – ekologický a environmentální terorismus. Abychom se vyhnuli záměně pojmů, je důležité je v první řadě správně definovat. Bohužel, mnohdy i samotní autoři věnující se této problematice se často dopouští omylu, když oba pojmy používají k popisu stejných situací, přičemž ve skutečnosti má každý z nich velmi odlišný význam v závislosti na kontext, v němž je používán.

V této kapitole budou představeny obecné definice ekologického a environmentálního terorismu. Ekoterorismus bude vymezen vůči eko-radikalismu, eko-extremismu a ekovigilantismu. Dále se kapitola věnuje jeho stručné historii, organizační struktuře radikálních ekologických skupin a hnutí a rozebírá různé formy přímé akce, které tyto skupiny používají

⁵² NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 55.

při prosazování svých zájmů. V neposlední řadě jsou v kapitole uvedeny také ideologické zdroje ekoterorismu, ze kterých čerpá své hlavní myšlenky. Zároveň jsou rozebrány nejčastější cíle a motivace páchaných útoků ekoteroristů a radikálních ekologických aktivistů. V průběhu kapitoly nalezneme také dvě přehledné tabulky, z nichž jedna nabízí srovnání základních vlastností terorismu a ekoterorismu a druhá shrnutí ideologického základu ekoterorismu.

2.1 Definice a základní charakteristika

Jak již bylo řečeno, definovat terorismus, který je spojený s problematikou životního prostředí, není vůbec jednoduché, přestože je mu v posledních letech věnováno čím dál více pozornosti.⁵³ Možná je to dáno i tím, že definice samotného terorismu obecně je rovněž komplikovaná a neexistuje žádná její univerzální podoba (viz první kapitola). Faktem je, že jako ekoterorismus široká veřejnost označuje v podstatě každou větší aktivitu, která je spojená s ochranou zvířat a přírody celkově anebo naopak aktivitu, která je proti zvířatům a přírodě speciálně zaměřená. S tímto tvrzením souhlasí i Miroslav Mareš, který uvádí hned několik situací, které bývají jako ekoterorismus označovány. Jednak je tento pojem vázán především k teroristické činnosti, která je motivována bojem za životní prostředí, přírodu nebo za její vybranou součást – např. za zvířata. Dále tak mohou být označovány teroristické metody, které se zaměřují na poškozování životního prostředí, což má mít za následek poškození státu a také společnosti. V neposlední řadě jsou tak označovány jakékoliv aktivity vedené proti životnímu prostředí, a nakonec i aktivity vedené proti stoupencům „zelené“ ideologie. Definování tohoto pojmu může komplikovat i skutečnost, že také samotná ekologie jako vědní disciplína je problematicky vymezitelná.⁵⁴ Jak tedy můžeme ekologický a environmentální terorismus definovat správně?

Elizabeth Chalecki ve svém článku definuje rovnou oba druhy terorismu spojeného s problematikou životního prostředí. Ekoterorismus je dle ní „*násilné ničení majetku, kterého se dopouštějí radikální okrajové ekologické skupiny ve jménu ochrany nebo záchrany životního prostředí před dalšími zásahy a ničením.*“⁵⁵ Naproti tomu environmentální terorismus můžeme považovat za „*nezákonné použití síly proti environmentálním zdrojům s cílem připravit obyvatelstvo o jejich užitek a/nebo zničit jiný majetek.*“⁵⁶ Další definici uvádí Colin J. Beck,

⁵³ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 289.

⁵⁴ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 289-290.

⁵⁵ CHALECKI, Elizabeth L. A New Vigilance: Identifying and Reducing the Risks of Environmental Terrorism. *Global Environmental Politics*, 2002, roč. 2, č. 1, s. 47-49.

⁵⁶ Tamtéž.

podle kterého je ekoterorismus „*použití síly nebo hrozby silou mimo běžné politické akce, jehož záměrem je ovlivnit cíle v zájmu životního prostředí.*“⁵⁷ Definici pouze jednoho pojmu zmiňují také Daniel M. Schwartz a Shannon O’Lear, kteří tvrdí, že environmentální terorismus jsou „*incidenty, při nichž je pachatelem narušeno nebo ohroženo samotné životní prostředí, jakožto symbol, který vyvolává v širší populaci obavy z ekologických důsledků daného činu*“⁵⁸ a „*forma terorismu, která si vybírá cíle v oblasti životního prostředí nebo přírodních zdrojů buď pro jejich symbolický dopad, jako prostředek ke způsobení vedlejších škod nebo k vyvolání strachu a narušení cílové skupiny.*“⁵⁹ Harvey W. Kushner se zase domnívá, že pojem „ekoterorismus“ může být definován jako „*obecný fenomén označující různé formy násilí a sabotáže používané ve jménu ochrany životního prostředí.*“⁶⁰ Abychom dokázali tyto pojmy lépe pochopit, můžeme si uvést pár příkladů – jako ekoterorismus můžeme označit například násilné napadání velrybářských lodí a jako environmentální terorismus například úmyslnou kontaminaci vodních zdrojů škodlivými látkami.

Vzhledem k tomu, že se jedny z prvních ekoteroristických akcí začaly objevovat v 70. letech mimo Velkou Británii (VB) také v USA, tak nepřekvapí, že ekoterorismus jasně definuje i FBI – „*ekoterorismus je použití nebo hrozba použití násilí kriminální povahy proti nevinným obětem nebo majetku ze strany environmentálně orientované, subnárodní skupiny z environmentálně-politických důvodů.*“⁶¹ Oxfordský slovník pro studenty pak definuje ekoterorismus jako „*nezákonné radikální metody nátlaku ochránců přírody na vlády a průmyslové podniky za účelem dosažení konkrétních politických cílů. Důvodem tohoto jednání je především nedostatek dialogu mezi stranami konfliktu.*“⁶² Asi nejpodrobněji však definuje ekoterorismus a environmentální terorismus i nejstarší anglicky psaná všeobecná encyklopedie na světě – Encyclopædia Britannica, jejíž definice se prakticky shodují s výše zmíněnými, ale doplňuje je ještě o další důležité informace a příklady z praxe: „*...násilné aktivity některých jednotlivců nebo skupin ekologických aktivistů jsou označovány jako ekoterorismus a zahrnují trestné vniknutí na pozemky těžebních společností a dalších firem*

⁵⁷ BECK, Colin J. On The Radical Cusp: Ecoterrorism In The United States, 1998-2005. *Mobilization: An International Quarterly Review*, 2007, roč. 12, č. 2, s. 162-163.

⁵⁸ SCHWARTZ, Daniel M. Environmental Terrorism: Analyzing the Concept. *Journal of Peace Research*, 1998, roč. 35, č. 4, s. 484.

⁵⁹ O’LEAR, Shannon. Environmental terrorism: A Critique. *Geopolitics*, 2003, roč. 8, č. 3, s. 136.

⁶⁰ KUSHNER, Harvey W. In: IZAK, Krzysztof. Is there a decline in ecoterrorism? *Internal Security Review*, 2022, roč. 14, č. 26, s. 396.

⁶¹ U.S. Department of Justice. *Domestic Terrorism* [online]. Federal Bureau of Investigation, 12. února 2002 [cit. 8. června 2023]. Dostupné z: <https://archives.fbi.gov/archives/news/testimony/the-threat-of-eco-terrorism>.

⁶² Oxford University Press. *Ecoterrorism* [online]. 2023 [cit. 8. června 2023]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/ecoterrorism>.

a maření jejich činnosti, někdy prostřednictvím sabotáže firemních zařízení nebo ekologicky neškodné úpravy přírodních zdrojů s cílem učinit je nepřístupnými nebo nevhodnými pro komerční využití. Příkladem těchto praktik, známých jako „monkey wrenching“⁶³, je ucpávání vývodů továrního odpadu a zatloukání hrotů⁶⁴ do stromů, aby nemohly být vytěženy a vyfrézovány. Mezi další aktivity označované jako ekoteroristické patří protestní akce skupin za práva zvířat, které zahrnují ničení majetku v obchodech prodávajících výrobky z kožešin a bombardování laboratoří provádějících pokusy na zvířatech.⁶⁵

Většina z uvedených, ale i neuvedených definic ekologického a environmentálního terorismu však zůstává nejednoznačná, protože je v jejich rámci zahrnuto množství subjektivních pojmů, které mohou ve čtenáři vyvolat mnoho dalších otázek. Bohužel pro nás, neexistuje žádná všeobecně použitelná definice a velké množství autorů se tak tomuto vymezení zcela vyhýbá a má tendenci incidenty ekoterorismu a environmentálního terorismu označovat jako zmíněnou ekotáž, přímou akci, občanskou neposlušnost, vigilantismus nebo monkeywrenching (v současnosti už může mít také kybernetickou podobu).⁶⁶ Nicméně můžeme říct, že hlavní rozdíl mezi ekologickým a environmentálním terorismem je ten, že ekoterorismus páchá kriminální činnost ve jménu ochrany životního prostředí a environmentální terorismus páchá kriminální činnost proti životnímu prostředí v rámci pomyslné symboliky ochrany životního prostředí – pro tuto diplomovou práci však bude důležitá především první rovina, tedy ekoterorismus.

Primárními ideologickými zdroji ekoterorismu jsou ekologismus, a především pak environmentalismus, který můžeme dále dělit na mnoho specifických podkategorií jako je například ekoanarchismus, ekosocialismus, ekofeminismus, pravicový environmentalismus nebo „pro-animalismus“, též „ekologický animalismus“, který je úzce spjat s ekocentrismem a biocentrismem. Další dělení ekoterorismu může zahrnovat také terorismus používaný ochránci životního prostředí a terorismus používaný ochránci práv zvířat – oba tyto směry se objevily až v 70. letech a mohou být označovány jako již zmiňovaný „single issue“

⁶³ Výraz inspirovaný obsahem radikálního ekologického románu Edwarda Abbeyho „*The Monkey Wrench Gang*“, který pojednává o užití různých sabotážních metod k zastavení lidských aktivit ničících životní prostředí, tento výraz označuje jakoukoliv formu environmentálního aktivismu a ekotáže – vysvětleno níže.

⁶⁴ Záměrně bývají používány keramické nebo kamenné hroty, které nemohou být odhaleny detektory kovů a zároveň jsou velmi nebezpečné v případě, že na ně narazí řetězová pila – mohou se z nich stát v podstatě projektily způsobující vážná zranění nebo dokonce smrt – smrtelný případ ale nebyl zatím nikdy zaznamenán.

⁶⁵ LORRAINE, Elliott a kol. *Ecoterrorism* [online]. Britannica.com, 28. dubna 2023 [cit. 8. června 2023]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/state-sovereign-political-entity/Hegel>.

⁶⁶ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 294.

terorismus.⁶⁷ Blízkost ekoterorismu ke krajní levici je zjevná a v mnoha případech dochází až k prolnutí daných ideologií, nicméně specifčnost motivací a cílů ekoterorismus od „klasického“ levicového terorismu odlišuje.⁶⁸ Základem ekoterorismu je přesvědčení o nutnosti zastavit nebezpečnou lidskou činnost, která by v budoucích letech mohla vést ke zničení Země a kolapsu civilizace. Toto vědomí pomyslného konce přírody a života celkově vyústilo ve smýšlení environmentalistů k jeho radikalizaci, která by měla pomoci při nasměrování společnosti zase správným – „zeleným“ směrem. Vznik environmentálního myšlení a ekologických hnutí byl spojen s hledáním alternativních forem společenského života. K dosažení tohoto cíle je podle Theodora Kaczynského, známého spíše jako „Unabombera“⁶⁹, třeba zastavit globalizaci a další neomezený rozvoj průmyslu a technologií, neboť právě ten způsobuje, že svět směřuje k zániku civilizace v důsledku postupné degradace životního prostředí.⁷⁰ Požadavek zastavit rozvoj moderních technologií a zcela změnit chování naší společnosti, které by vedlo k nastavení udržitelného rozvoje, aby se Země mohla zotavit, měl být předpokladem přechodu věku ekonomie do věku ekologie – tato myšlenka zase vychází z teorie Jamese Lovelocka „Gaia“, která předpokládá, že všechny organismy a jejich anorganické okolí na Zemi jsou úzce propojeny do jediného samo-regulujícího se komplexního systému, který udržuje podmínky pro život na naší planetě.⁷¹ Zajímavé je, že přesto, že se Kaczynsky na první pohled hlásil k podobné ideje jako Lovelock, s Gaia teorií vůbec nesouhlasil.⁷² Kritici takového ekologického smýšlení však poukazovali na to, že tento druh filozofie zahrnuje nenávisť k modernímu životu, kapitalismu, imperialismu a demokracii. Dodnes se můžeme u mnoha radikálních a extremistických environmentalistů setkat s názorem, který vyzdvihuje zrušení nadřazenosti člověka nad zvířaty a přírodou – takový druh ekologie dle nich není extremistický ale naopak revoluční.⁷³

V souvislosti s ekoterorismem můžeme zmínit také eko-radikalismus a eko-extremismus, které bývají často nesprávně používány jako jeho synonymum.⁷⁴ Někteří odborní

⁶⁷ TESAT – Terrorism Situation and Trend Report. *Single-Issue Terrorism* [online]. 2017 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/6.SINGLE-ISSUE_TERRORISM.html.

⁶⁸ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 296.

⁶⁹ Theodore Kaczynski tuto přezdívku dostal po několika útocích podomácky vyrobenými výbušnými zařízeními, které rozesílal poštou – vysvětleno níže.

⁷⁰ KACZYNSKI, Theodore. *Industrial Society and Its Future* [online]. Editions-hache.com, 15. listopadu 2013 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://editions-hache.com/essais/pdf/kaczynski2.pdf>.

⁷¹ LOVELOCK, James. In: DONAHUE, Thomas J. Anthropocentrism and the Argument from Gaia Theory. *Ethics and the Environment*, 2010, roč. 15, č. 2, s. 54.

⁷² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 295.

⁷³ DONAHUE, Thomas J. Anthropocentrism and the Argument from Gaia Theory. *Ethics and the Environment*, 2010, roč. 15, č. 2, s. 58.

⁷⁴ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 296.

autoři se však k užívání pojmu extremismus staví značně rezervovaně nebo jej zcela vynechávají kvůli jeho problematickému libovolně aplikovatelnému významu, který je v podstatě pro čtenáře nicneříkající, ale zaručeně v nich dokáže vyvolat především negativní pocity. Tyto pocity může ještě umocňovat fakt, že bývá tento pojem často zaměňován právě s terorismem. Proto jakmile bývá jedinec nebo skupina označena jako „extremistická“, automaticky ve společnosti dostává problematickou nálepku a platí, že „*se vyřazuje za hranice legitimní opozice a politický establishment si tak otevírá možnost vypořádat se s ním mimopolitickými, tj. soudními či přímo trestně právními, otevřeně represivními prostředky.*“⁷⁵ Mezi pojmy ekoterorismus a eko-extremismus však existuje rozdíl v tom, že u ekoterorismu jde o metodu prosazování vybraných zájmů v rámci ochrany životního prostředí, u eko-extremismu jde v podstatě o popírání a potlačování demokratických mechanismů a hodnot a jeho praktikování vede k vytvoření autoritářských režimů nebo totalitě ve prospěch životního prostředí za pomoci užití násilných, ale i nenásilných metod – proto tedy nemůžeme označit každého eko-extremistu rovnou jako ekoteroristu.⁷⁶ Dle jednoho ze zakladatelů Greenpeace, Patricka Moora, můžeme eko-extremismus poznat na základě několika hlavních vlastností. V první řadě je „*antihumánní*“ – to znamená, že považuje lidské bytosti za Zemi škodlivý druh, který si přírodu nezaslouží. Toto tvrzení rovněž popírá hlavní myšlenku ekologie, která říká, že jsme všichni součástí přírody, na které jsme také závislí. „*Antitechnologický a antivědecký*“ – takový by měl eko-extremismus správně být, měl by popírat veškerý technologický rozvoj a lidská společnost by se měla navrátit k ekologicky primitivnímu způsobu života. „*Antiorganizační*“, tedy podporující anarchistické uspořádání společnosti ve státě na úkor všem národním vládám a jiným důležitým institucím. „*Antiobchodní*“ – podle eko-extremistů by měl být každý region schopný si ve všech materiálech a zdrojích vystačit sám a mezinárodní obchod tak nepřipadá v úvahu. Zároveň je eko-extremismus zaměřený také proti svobodnému podnikání, hospodářské soutěži a zisku. „*Antidemokratický*“ – to je nejdůležitější vlastností eko-extremismu, jehož myšlenkou je popírání demokracie, která je příliš „lidská“. A poslední důležitá vlastnost je „*anticivilizační*“, kterou můžeme chápat jako snahu o zabránění dalšímu rozšiřování lidské civilizace.⁷⁷

⁷⁵ STRMISKA, Maxmilián. In: NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 53-54.

⁷⁶ NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 53-57.

⁷⁷ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 297-298.

Samotní ekologičtí a environmentální aktivisté a jejich skupiny se spíše než s ekotremismem identifikují s eko-radikalismem nebo eko-vigilantismem. Podle Miroslava Mareše můžeme obecně radikalismus označit jako „*abstraktní politický prostor, v jehož rámci jsou na základě výrazné nespokojenosti s pluralitním uspořádáním a mírou zabezpečení práv, svobod či povinností pro jednotlivé části společnosti zastávány postoje a názory, které jsou velmi kritické k formě demokratického uspořádání, přičemž je požadována její důsledná změna.*“⁷⁸ Přestože tedy nedochází k úplnému zavržení demokracie, je její určitá část zpochybňována, z toho vyplývá, že radikalismus můžeme považovat za pomyslný mezistupeň mezi demokracií a extremismem. David L. Miller zase v Blackwellově encyklopedii politického myšlení uvádí, že je radikalismus „*schopnost podrobit existující okolnosti kritickému zpochybňování a hlásat reformu nebo zrušení těchto okolností, pokud jejich existenci nelze principálně ospravedlnit. Je to tedy spíše postoj než plnohodnotné politické přesvědčení. Jeho praktický obsah se mění s politickými okolnostmi, v nichž se radikálové nacházejí.*“⁷⁹ Radikalismus proto můžeme chápat jako politický názor, který se nestaví proti demokracii, ale usiluje pouze o společenskou změnu. V rámci myšlení radikálních ekologických a environmentálních skupin tedy jde především o změnu vztahu demokratické společnosti k problematice životního prostředí. Naproti tomu vigilantismus můžeme považovat za společenské hnutí, které vede k promyšleným násilným činům nebo hrozbám násilí ze strany autonomních občanů, výjimečně i z řad státních bezpečnostních složek. Vzniká jako reakce na porušování či domnělé porušování institucionalizovaných norem jednotlivci nebo skupinami. Podle Lese Johnstona toto jednání v podstatě zahrnuje činnosti lidí, kteří berou zákon do svých rukou v případech, kdy je podle nich právní systém neschopný vynést spravedlivý rozsudek. Zároveň není podmínkou, že jsou páchané skutky nezákonné nebo mimoprávní. Dalším charakteristickým činem vigilantismu je neformální výkon spravedlnosti, tedy neformální „trest“, který je na rozdíl od pouhého násilí promyšlený a systematický, avšak ne vždy je podmínkou. Z toho vyplývá, že vlastně není zcela jednoduché vigilantismus vymezit. Podle Johnstona vigilante nejsou nepřáteli společnosti jako jiní kriminálníci, ale naopak spíše symptomem či obětmi kolapsu právního řádu.⁸⁰ Eko-vigilantismus tedy můžeme chápat jako reakci na nedostatečnou ochranu zvířat či životního prostředí v mezích zákona.

⁷⁸ MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 34.

⁷⁹ MILLER, David L. In: NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 64.

⁸⁰ JOHNSTON, Les. What Is Vigilantism? *The British Journal of Criminology*, 1996, roč. 36, č. 2, s. 221.

2.1.1 Historie

Za počátek vzniku ekoterorismu jako takového můžeme považovat 70. léta 20. století, kdy se začaly ve Velké Británii a Spojených státech amerických objevovat první výraznější akce a ekotáže páchané ve jménu boje za práva zvířat a ochranu životního prostředí realizované zatím pouze jednotlivci nebo menšími skupinami, které se oddělily od původních mainstreamových ekologických skupin.⁸¹ V USA tomu předcházelo v roce 1975 vydání radikální ekologické novely Edwarda Abbeyho *The Monkey Wrench Gang*, které popisuje smyšlenou skupinu lidí páchajících řadu sabotážních akcí k zastavení lidských aktivit devastujících životní prostředí na jihozápadě USA – právě od této doby se podobné ekotáže začaly označovat jako již zmiňovaný „monkeywrenching“.⁸² O něco později, mezi 70. a 80. léty, začaly vznikat první větší organizované ekologické skupiny aktivistů provádějící čím dál častější ekotáže (např. sypání cukru do nádrží buldozerů či likvidaci zeměměřičských značek apod.). V USA byly těmito velkými skupinami bojujícími za ochranu životního prostředí především Earth First! (EF!) a Sea Shepherd Conservation Society (SSCS), již se podrobně věnuje poslední kapitola. Ve VB pak obdobně vznikaly skupiny na ochranu práv zvířat, z nichž nejvýraznější byla Animal Liberation Front (ALF), od níž se později oddělilo křídlo zabývající se více ochranou přírody celkově než jen pouze ochranou práv zvířat – Earth Liberation Front (ELF). Všechny skupiny měly společnou myšlenku v tom, že užívaly násilí pouze vůči majetku, nikoliv vůči lidem. I přesto se však americké skupiny dostaly do hledáčku tamní FBI právě kvůli velkým majetkovým škodám, jež byly považovány za velmi vážnou formu domácího terorismu (někomu by se toto označení mohlo zdát až příliš přehnané, pokud ničení majetku porovnáme například s útoky 9/11). Na začátku 80. let se ale postupně začaly formovat mnohem extremističtější ekoteroristické skupiny, které už s násilím na lidech problém neměly. Výjimkou nebyli ani extrémně vyhranění jednotlivci, mezi něž patřil například i již zmiňovaný vysokoškolský učitel Theodore Kaczynski, známý pod přezdívkou „Unabomber“, který mezi lety 1978 až 1996 rozesílal poštou podomácku vyrobená výbušná zařízení vědeckým pracovníkům, kteří se podle něj moc intenzivně podíleli na technologickém rozvoji.⁸³

⁸¹ Mainstreamové ekologické skupiny jako Greenpeace, Sierra Club apod.

⁸² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 293-294.

⁸³ Tamtéž, s. 294.

V současnosti se ekoterorismus díky industrializaci a globalizaci rozšířil již prakticky do celého světa, nicméně nejvíce jej můžeme pozorovat stále v USA a západní Evropě.⁸⁴

2.1.2 Organizační struktura

Co se týče členství a organizační struktury radikálních environmentálních skupin a ekoteroristických organizací, tak podle Ehuda Sprinzaka obecně platí, že představa páchání násilných činů ve jménu ochrany zvířat a životního prostředí přitahuje zejména pomyslnou elitu, tedy především mladé, vysokoškolsky vzdělané jedince střední nebo vyšší střední třídy. Zároveň neprobíhá ani žádné složité „výběrové řízení“ potenciálních členů – členem se může stát každý člověk sdílející stejnou zelenou ideologii a ochotu zapojit se do nezákonných násilných aktivit v zájmu ochrany životního prostředí a práv zvířat.⁸⁵ Zajímavé je, že pohlaví nehraje žádnou roli. Don Liddick tvrdí, že postavení žen v radikálních ekologických a environmentálních hnutích by nemělo být opomíjeno, protože ženy hrály důležitou roli u vzniku mnoha těchto organizací a často v nich zaujímaly a stále zaujímají vedoucí nebo jiné důležité pozice.⁸⁶ Organizační struktura ekoteroristických skupin nebývá složitá, ve většině případů se vyznačují naprosto volným decentralizovaným uspořádáním bez jakékoliv hierarchické struktury a hlavních vedoucích lídrů a také platí, že každá skupina má vlastní odlišný způsob fungování. Například jedna z prvních amerických ekologických organizací, Sierra Club, patří v současnosti mezi největší lobbystické korporace na ochranu životního prostředí v USA a disponuje řadou regionálních sídel po celé zemi. Stejně tak asi nejznámější environmentální organizace Greenpeace, jejíž sídla můžeme najít prakticky po celém světě. Naproti tomu existují malé lokální skupiny, tzv. „grassroots movements“, jako například Environmental Protection Information Center, které se věnují především místním ekologickým problémům a využívají kolektivní akce z nejnižší úrovně k realizaci změn na místní, regionální, národní či mezinárodní úrovni. Zároveň můžeme zmínit i „vlky samotáře“, kteří se ztotožňují s nějakou z radikálních ekologických a environmentálních ideologií a jednají v jejím jménu na „vlastní pěst“⁸⁷ jako již zmiňovaný „Unabomber“. Všichni zmínění však mají jedno společné heslo,

⁸⁴ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

⁸⁵ SPRINZAK, Ehud. In: NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 17-19.

⁸⁶ LIDDICK, Don. In: NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 17-19.

⁸⁷ SMITH, Rebecca K. "Ecoterrorism "?: A Critical Analysis Of The Vilification Of Radical Environmental Activists As Terrorists. *Environmental law*, 2008, roč. 38, č. 2, s. 540-544.

kterým se řídí: *Mysli globálně, jednej/blokuj lokálně*.⁸⁸ Co se pak týče komunikace mezi jednotlivými členy skupin i samostatnými jednotlivci, probíhá v současnosti převážně online formou prostřednictvím sociálních sítí anebo speciálních fór. Skrze internet rovněž ekoteroristé čerpají informace a návody potřebné k provádění svých akcí.⁸⁹

2.1.3 Přímá akce

Hlavními nástroji, kterými radikální ekologické skupiny a bojovníci za práva zvířat dosahují vytyčených cílů jsou především tzv. přímá akce a občanská neposlušnost, která ve většině případů vykazuje společné znaky právě s přímou akcí. Jako přímou akci tedy můžeme popsat formu akce, kterou se aktivisté snaží přímo dosáhnout zvolených cílů, prosadit změny, které si přejí nebo zastavit aktivity, s nimiž nesouhlasí. Jak již název napovídá, přímá akce se snaží bezprostředně ovlivnit problém nebo jeho příčiny, přičemž prostředky a cíle se stávají fakticky nerozlišitelnými. Jinak řečeno přímá akce dosahuje přímých výsledků. Není určitá forma protestu, při níž aktivisté žádají jiné aktéry, aby zasáhli v jejich prospěch, místo toho aktivisté berou akci přímo do vlastních rukou a zcela tak obcházejí všechny prostředníky.⁹⁰ V kontextu problematiky životního prostředí se aktivisté neuspokojují pouze se snahou ovlivnit politiky či instituce, ale prostřednictvím přímé akce usilují o narušení, které má za důsledek například zdržení nebo úplné zrušení projektů poškozujících životní prostředí nebo zvýšení jejich nákladů. V praxi k tomuto účelu slouží násilné i nenásilné metody. Mezi nejčastěji používané násilnější metody můžeme řadit například vandalismus, vydírání, krádeže, žhářství, šíření poplašných zpráv, útoky zápalnými lahvemi, zakázaná vniknutí na cizí pozemky nebo v dnešní době moderních technologií už také kyberútoky.⁹¹ Nenásilné metody jsou pak například blokády (tedy zamezení přístupu do požadovaného prostoru), připoutávání se ke stromům či jiným vybraným objektům, obsazování průmyslových podniků, jejichž provoz značně poškozují životní prostředí, již zmíněné vrážení hliníkových klínů do stromů, pouliční demonstrace a protesty nebo různé formy monkeywrenchingu.⁹² Tento aspekt je patrný

⁸⁸ BRECHER, Jeremy. *Vzpoura proti zkáze: jak může občanská neposlušnost zabránit klimatické katastrofě*. Praha: Neklid, 2019, s. 11.

⁸⁹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

⁹⁰ SMITH, William. Disruptive Democracy: The Ethics of Direct Action. *Raisons Politiques*, 2018, roč. 1, č. 69, s. 13-14.

⁹¹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

⁹² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 293.

například v taktice SSCS, jejímž cílem je zabránit rybářům v lovu velryb například prostřednictvím poškozování lodních šroubů nebo využívání kyseliny máselné ke znemožnění práce na palubách nebo ke kontaminaci velrybího masa. SSCS se rovněž angažují ve fyzickém blokování ničení životního prostředí.⁹³

Přímá akce také způsobuje přímé ekonomické dopady na cíle ekoteroristických útoků, a to prostřednictvím zvyšování jejich nákladů. Ti, na které se tato akce zaměřuje, mohou zaznamenat zvýšení výrobních nákladů prostřednictvím zpomalené výroby, zvýšení nákladů na bezpečnost, pojištění a také třeba na výměnu zničené techniky. Podnikům vznikají rovněž značné nepřímé náklady například prostřednictvím vytvoření atmosféry „podezřívavosti a nestability“ mezi věřiteli a klienty, což může ovlivnit budoucí podnikání a investice nebo dokonce konkurenceschopnost samotné společnosti.⁹⁴ Přestože mohou některé postižené společnosti zvýšené náklady ve finále přenést na spotřebitele, jiné si to dovolit nemohou a musí se potýkat s následnými finančními problémy. Bohužel, většina přímých akcí nemá takový rozsah, aby měla dostatečný dopad na cíl a přiměla je ke změně chování, ale právě už samotné zvýšení nákladů průmyslových podniků bývá často mezi radikálními ekologickými skupinami považováno za velký úspěch. Někteří jednotlivci z radikálních ekologických skupin se však domnívají, že současná strategie přímých akcí, jak ji praktikuje většina „ekomilitantů“, je ze své podstaty chybná a zasazují se o radikálnější opatření, která by vedla k promyšlenému a systematickému používání násilí, díky němuž by byly zviditelněny otázky související s problematikou ochrany životního prostředí a práv zvířat, které stále zůstávají široké veřejnosti cizí. Prostřednictvím skutečného násilí by bylo možné lépe tuto problematiku zviditelnit a zveřejnit.⁹⁵

Ačkoliv je přímá akce v rámci ekotáží či jiných radikálně ekologických aktivit často spojována s násilím a porušováním zákona, nemusí být vždy nutně násilná a nezákonná. Obecně lze říci, že mezi radikálními eko-aktivisty, kteří podporují přímou akci, panuje shoda na tom, že zapojení do potenciálně násilných činů, ať už se jedná o útoky na majetek nebo jiné činy, závisí spíše na taktických úsudcích než na filozofickém závazku k nenásilí.⁹⁶ Zároveň

⁹³ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 213-217.

⁹⁴ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ SMITH, William. *Disruptive Democracy: The Ethics of Direct Action*. *Raisons Politiques*, 2018, roč. 1, č. 69, s. 19.

však odmítají jakékoliv nařčení ze strany společnosti, která je označuje za teroristy. Jak může přeci někdo označit jako teroristu člověka nebo skupinu lidí, která bojuje jménem těch, kteří se nedokáží bránit sami? Jako teroristé by podle nich měly být naopak označovány průmyslové podniky či státní úřady, které poškozují životní prostředí a práva zvířat nejvíce.⁹⁷

2.1.4 Cíle

Rozsáhlou debatu o tom, zda například poškozování majetku představuje násilí a zda by radikální ekologičtí aktivisté měli být skutečně jako teroristé označováni vedou nejenom samotní aktéři, ale také odborná veřejnost. Je tomu tak z mnoha důvodů. V první řadě bychom mohli zmínit morální aspekt celé ekoteroristické myšlenky, kterým se obhajují také aktivisté. Pravdou je, že pokud se pokusíme porovnat ekoterorismus, jehož hlavní tezí je ochrana „bezbranného“, byť prostřednictvím útoků na majetek, ale nikdy ne na živé cíle, s „klasickými“ formami terorismu, jejichž útoky jsou páchany s velkou brutalitou za účelem způsobení co největších škod na majetku, a především pak na životech nevinných lidí z politických či náboženských důvodů, zjistíme, že jde o dvě zcela odlišné formy kriminálních činů. Zatímco první bychom mohli v podstatě označit jako „nenásilí“, druhá je nejzvrůdnějším činem lidského jednání.⁹⁸ V této souvislosti bychom mohli považovat za zcela nepřiměřené tvrzení amerického FBI, že ekotáže spojené s ničením majetku jsou vážnou formou domácího terorismu. Označovat jako terorismus výtržnictví, při kterém byl poškozen pouze majetek a nedošlo k ublížení na zdraví žádné osoby, vede v podstatě k nechtěné degradaci tohoto pojmu.⁹⁹

Dalším důležitým rozdílem mezi ekoterorismem a terorismem je výběr cílů. Jak je patrné z tabulky č. 1 níže – ekoteroristické sabotáže se soustředí především na majetek vládních i nevládních subjektů, které jsou nějakým způsobem propojeny s vykořisťováním zvířat, přírody nebo životního prostředí jako celku. Ať už se jedná o různé automobilky, lesnické společnosti, výzkumné laboratoře velkých korporací, jatka, elektrárny, letiště, lyžařská střediska, developerské projekty, kožešinové farmy, restaurace nebo podobné podniky. Naproti tomu teroristické akce jsou zaměřeny s velkým důrazem na nevinné civilní obyvatelstvo, které

⁹⁷ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

⁹⁸ VANDERHEIDEN, Steve. Eco-terrorism or Justified Resistance? Radical Environmentalism and the “War on Terror”. *Politics & Society*, 2005, roč. 33, č. 3, s. 427.

⁹⁹ SMITH, Rebecca K. "Ecoterrorism "?: A Critical Analysis Of The Vilification Of Radical Environmental Activists As Terrorists. *Environmental law*, 2008, roč. 38, č. 2, s. 570.

nemá ani nejmenší možnost se bránit. Z toho vyplývá, že ekoterorismus se na rozdíl od klasického terorismu téměř nedotýká běžných obyvatel ani jejich majetku.¹⁰⁰

Dle ministerstva vnitřní bezpečnosti Spojených států amerických můžeme navzdory širokému spektru potenciálních cílů ekologických teroristů rozdělit tyto cíle do dvou kategorií – primární a sekundární. Primárně se radikální ekologické organizace zaměřují především na ty subjekty a jednotlivce, kteří se podle jejich názoru přímo podílejí na likvidaci životního prostředí – nejčastějšími takovými cíli jsou:

- komerční podniky a/nebo jednotlivci zabývající se bytovou výstavbou a rozvojem měst
- komerční podniky a/nebo jednotlivci zabývající se těžbou dřeva
- výrobci a prodejci sportovně užitkových vozidel (SUV)
- komerční podniky a/nebo jednotlivci zabývající se výrobou, prodejem a distribucí veškerých živočišných produktů (např. výrobci, prodejci a distributoři kůží a kožešin; restaurace a producenti hovězího, vepřového a koňského masa, drůbeže a ryb apod.)
- výzkumná zařízení a pracovníci v oblasti živočišné výroby
- komerční podniky a univerzity zabývající se genetickým inženýrstvím
- zvířecí farmy a školky
- lovecké kluby a sdružení
- zařízení a personál poskytující služby zvířatům (útulky pro zvířata a veterinární kliniky) provádějící vivisekci zvířat¹⁰¹

Ekoteroristé považují za primární cíle rovněž některé federální, státní a místní vládní subjekty – v USA bylo zaznamenáno hned několik útoků na vládní pracovníky spojené s ochranou životního prostředí a produkcí potravin. Příležitostně se terčem útoků radikálních ekologických skupin stávají také zákonodárci a politici, kteří jsou vnímáni jako „slabí“ v oblasti ochrany životního prostředí a práv zvířat. Ačkoliv útoky na vládní infrastrukturu a zaměstnance byly méně časté než útoky na nevládní subjekty, může se to v budoucnu změnit, protože se zdá,

¹⁰⁰ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

¹⁰¹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

že ekoteroristé jsou stále více přesvědčeni, že vláda dává přednost spíše obchodním zájmům před ochranou životního prostředí a práv zvířat. Dalšími cíli, na které se ekoteroristické organizace soustředí jsou cíle sekundární. Sekundární z toho důvodu, že zahrnují subjekty, které se do činností poškozujících životní prostředí a zvířata zapojují nepřímo. Vina sekundárních cílů vyplývá z jejich spojení s cíli primárními – tzn., že se jedná o komerční společnosti a jednotlivce zapojené do obchodních a finančních vztahů s hlavními „likvidátory“ životního prostředí. Hlavní myšlenkou cílení útoků na tyto subjekty je potřeba připravit je o obchodní partnery a tím pádem o zisk.¹⁰²

2.1.5 Motivace a důvody

Hlavním cílem radikálních ekologických skupin a ochránců práv zvířat je změnit převládající společenské postoje k životnímu prostředí a nastolit rovnost všech druhů v biosféře. Tato nová forma rovnováhy, jak ji prosazují ekoteroristická hnutí, by nejen zásadně změnila povahu společenských norem týkajících se životního prostředí naší země a živých organismů, které ji obývají, ale v konečném důsledku by vedla k nastolení nového systému společenských vztahů, který by měl do jisté míry anarchistické uspořádání. V praxi by to znamenalo návrat k primitivnímu způsobu života v jeho „nejekologičtější podobě“ a zrušení všech forem politických, ekonomických a sociálních struktur, jak je definuje moderní civilizace. Žádná z moderních ekologických hnutí však nemají ucelenou strategii, jak této utopické představě dosáhnout, a především ani tak silné ambice. Své cíle definují daleko skromněji, ale za to důsledněji kvůli neustále novým důvodům a příčinám, které je k takovému jednání motivují. Jedno je však jisté, pokud by životní prostředí žádné skutečně vážné problémy nemělo, nevznikala by ani žádná radikálně motivovaná ekologická hnutí a organizace.¹⁰³

Motivace těch, kteří volí v rámci ochrany zvířat a přírody radikální a extrémní metody, mohou být různé a zcela individuální. Někteří mohou považovat současné prostředky a konvenční metody, jako je politický a legislativní tlak, k ochraně životního prostředí za zcela nedostačující nebo neúčinné, a tak se rozhodnou využít násilí či jiných kriminálních činů jako způsob upozornění na vážnost situace. Může to být výraz frustrace a zoufalství způsobených nedostatečnou reakcí společností, vlád nebo mezinárodních organizací (ať už vládních nebo mainstreamových). Někteří jedinci se rovněž mohou cítit ohroženi přímými dopady

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ NOVÁK, Arnošt. *Tmavozeleň svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, s. 44-50.

ekologických problémů, jako je například ztráta domova kvůli klimatickým změnám, znečištění vody nebo zničení přírodních oblastí. Taková osobní hrozba pak může motivovat k radikálnímu jednání ve snaze zabránit nebo zmírnit tyto negativní dopady.¹⁰⁴

Jedním z největších ekologických výzev dnešní doby jsou klimatické změny – zvýšení průměrné globální teploty, známé jako globální oteplování, je způsobeno převážně emisemi skleníkových plynů vznikajících z každodenní lidské činnosti jako je spalování fosilních paliv, průmyslová výroba či odlesňování. Ve spojení s dalším průmyslovým a zemědělským znečištěním půdy, vzduchu i pitné vody pak vzniká v podstatě obří časovaná bomba, jejímuž odpálení je naše planeta rok od roku blíže. Této skutečnosti jsou si mnozí radikální eko-aktivisté plně vědomi a skrze svoji činnost se snaží přimět lidskou společnost k náhlému uvědomění.¹⁰⁵

S klimatickou krizí souvisí také ztráta biodiverzity, kdy kvůli stále se zvyšující okolní teplotě Země přichází mnohé živočišné druhy o svá místa přirozeného výskytu, tedy habitaty, což vede k následnému narušování celých ekosystémů. Tisíce živočišných i rostlinných druhů jsou v současnosti ohroženy vyhynutím stále intenzivněji, než tomu kdy v historii lidstva bylo – tento problém potvrzují i moderní vědecké studie, které jsou přesvědčeny, že do roku 2050 vymře 15 až 37 % suchozemských druhů vlivem klimatických změn.¹⁰⁶ Mezi další závažné problémy, se kterými se musí naše planeta potýkat, patří i demografická změna. Nárůst lidské populace v posledních letech je extrémní. Podle dostupných zdrojů bylo ještě v roce 1950 na Zemi cca 2,5 miliardy lidí, zatímco v těchto chvílích ji obývá již přes 8 miliard a zhruba každých 5 dní přibývá další milion, přičemž je tento časový interval stále menší. Z toho vyplývá, že do roku 2080 by Zemi mohlo obývat až 10,5 miliard lidí.¹⁰⁷ Tak rapidní růst světové populace a s ním spojené nároky na vodu, potravu, energii a další zdroje vyvolávají obavy ohledně udržitelnosti a schopnosti planety takový tlak ustát. Zde je možné zmínit dvě filozofické skupiny, které se dívají na růst populace rozdílnými pohledy – tzv. „malthusiáni“ a „kornukopiáni“. Malthusiáni zastávají pesimistický názor, že nekontrolovaný růst populace znamená budoucí zánik celé civilizace v důsledku vyčerpání planety a jejích zdrojů. Naproti

¹⁰⁴ COVILL, Christopher J. Greenpeace, Earth First! and The Earth Liberation Front: The Progression of the Radical Environmental Movement in America. *Senior Honors Projects*, 2008, roč. 5, č. 93, s. 117-118.

¹⁰⁵ SPADARO, Paola Andrea. Climate Change, Environmental Terrorism, Eco-Terrorism and Emerging Threats. *Journal of Strategic Security*, 2020, roč. 13, č. 4, s. 69.

¹⁰⁶ THOMAS, Chris D. a kol. Extinction risk from climate change. *Nature*, 2004, č. 427, s. 145.

¹⁰⁷ United Nations. *Our growing population* [online]. un.org, 2023 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/population>.

tomu kornukopiáni věří, že tento problém vyřeší technologický pokrok v průběhu dalších let, se kterým přijdou právě nové generace lidí.¹⁰⁸

Neméně důležitou motivací militantních ekologických skupin je rovněž otázka týkající se dostatečnosti práv zvířat. Přestože se přístup k právům zvířat liší v závislosti na geografické oblasti, kultuře a právních systémech jednotlivých států, tak jsou zvířata v mnoha z nich považována pouze za věci nebo majetek, což jim reálně nepřiznává žádná práva sama o sobě. V současnosti sice můžeme pozorovat tendenci některých zemí přijímat speciální zákony, které zvířatům určitou formu ochrany poskytují – například zákaz týrání, pokusů na zvířatech a nezákonného obchodování s nimi, nicméně pro mnohé jedince i skupiny¹⁰⁹ je tato právní ochrana stále velmi nedostatečná. Argumentují tím, že zvířata jsou stejně citlivá jako lidé, a především mají stejnou schopnost trpět a z toho důvodu by měla mít stejná práva na život, nedotknutelnost, důstojné zacházení a lidé by se nad ně neměli povyšovat.¹¹⁰

Je důležité si uvědomit, že ať už jsou obavy a motivace radikálních ekologických a environmentálních aktivistů méně nebo více oprávněné, většina z nich vždy prosazuje metodu „agresivního nenásilí“ – jak tvrdí sám zakladatel SSCS Paul Watson¹¹¹ a téměř bezpečné prostředky k dosažení svých cílů. Avšak sami ekoteroristé jsou si vědomi toho, že radikálnější akce a útoky mohou sloužit jako užitečný způsob zviditelnění sebe i ekologických otázek, za které bojují, což může mít za následek zvýšení povědomí veřejnosti a vyvolání politických a společenských změn tím „správným zeleným směrem“. Aby bylo možné lépe pochopit motivace a jednání radikálních ekologických hnutí a ochránců práv zvířat, je následující podkapitola věnována ideologickému základu ekoterorismu, z něhož tato hnutí čerpají primární inspiraci a důležité myšlenky. Podkapitole předchází ještě tabulka č. 1 a shrnutí stěžejních rozdílů mezi „klasickým“ terorismem a ekoterorismem, které byly výše rozebrány.

¹⁰⁸ REGONIEL, Patrick A. *Malthusians vs Cornucopians: A Contemporary Perspective on Population Growth* [online]. simplyeducate.me, 3. prosince 2012 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://simplyeducate.me/2012/12/03/population-growth/>.

¹⁰⁹ Včetně autorky této DP.

¹¹⁰ PETA. *Why Animal Rights?* [online]. 2023 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://www.peta.org/about-peta/why-peta/why-animal-rights/>.

¹¹¹ BUCKMASTER, Luke. *Sea Shepherd Captain Paul Watson: 'I call what we do aggressive non-violence'* [online]. theguardian.com, 26. července 2019 [cit. 3. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/jul/26/sea-shepherd-captain-paul-watson-i-call-what-we-do-aggressive-non-violence>.

Tabulka č. 1: Komparace základních vlastností terorismu a ekoterorismu

VLASTNOSTI	TERORISMUS	EKOTERORISMUS
Motivace	Ideologická, politická a náboženská motivace	Ideologická – ochrana životního prostředí (ŽP) a práv zvířat
Cíle	Živé cíle, civilisté, politici, infrastruktura, významné průmyslové podniky	Primární – přímo poškozující ŽP a práva zvířat, sekundární – nepřímo poškozující ŽP a práva zvířat tím, že jsou obchodně či finančně napojeni na primární cíle
Způsoby útoků	Sebevražedné útoky, střelba, použití sečných a bodných zbraní, bomby, držení rukojmí, kyberterorismus apod.	Ekotáže, monkeywrenching, vandalismus, žhářství, vniknutí na cizí pozemky, útoky zápalnými lahvemi, taranování apod.
Násilí/hrozba násilím	Na lidech i majetku	Na majetku
Strategie	Moment překvapení, záměrné vyvolání paniky, chaosu a strachu	Přímá akce násilná a medializace

Zdroj: autorka

Pomocí předchozí analýzy textu a tabulky č. 1 se můžeme v tuto chvíli rovněž pokusit zodpovědět na první výzkumnou otázku O1 z úvodu práce, která zní: „*Jaké charakteristické rysy a proud lze v rámci ekoterorismu vysledovat a jak je možno tyto rysy a proudy vymezit oproti terorismu obecně?*“ Jak bylo zjištěno – mimo ekoterorismus můžeme pozorovat také „mírnější“ eko-radikalismus a eko-extremismus“ nebo eko-vigilantismus, který je ekoterorismu svými vlastnostmi v podstatě nejbližší, avšak neprosazuje žádné politické cíle v rámci ochrany životního prostředí a práv zvířat. Pouze se snaží na tuto problematiku upozornit prostřednictvím nekonvenčních metod. Ve všech případech se tedy jedná spíše o postoje než plnohodnotná politická přesvědčení. Hlavním rozdílem „klasického“ terorismu a ekoterorismu či jeho obdobné formy eko-vigilantismu, je skutečnost, že teroristé obecně bývají motivováni zejména politickými či náboženskými zájmy a vždy využívají násilí proti nejvíce zranitelným objektům – tedy převážně proti civilistům, potažmo politickým představitelům, kterým chtějí způsobit co možná největší škody na zdraví i majetku a vyvolat tak ve společnosti pocit paniky, chaosu a strachu. Na rozdíl od toho ani ekoteroristé, ani eko-vigilanté neuvžívají při prosazování svých zájmů násilí vůči živým bytostem, nýbrž pouze vůči cizímu majetku. K tomuto konání bývá

využita zpravidla tzv. přímá akce, která zahrnuje velmi často nezákonné a kontroverzní aktivity násilného i méně násilného charakteru a je motivována především ochranou životního prostředí a práv zvířat vyplývajícími z širokého ideologického základu ekoterorismu, jak zjistíme v následující podkapitole.

2.2 Ideologický základ eko-terorismu

Ideologický základ ekoterorismu se opírá o ekologismus, a především o environmentalismus, jak již bylo řečeno dříve. Environmentalismus pak můžeme dělit na mnoho dalších podkategorií, které se postupem času formovaly a stále formují na základě různých ideologických proudů zabývajících se ochranou životního prostředí a práv zvířat. Mezi nejdůležitější proudy, které ekoterorismus v průběhu let mimo environmentalismus ovlivnily, jsou ekoanarchismus, ekofeminismus a hlubinná ekologie. Tato kapitola obsahuje základní charakteristiku environmentalismu a jeho hlavních ideologických podkategorií, které jsou posléze shrnuty v tabulce č. 2.

2.2.1 Environmentalismus

Přestože jsou myšlenky zabývající se ekologickými otázkami mnohem starší, ekologismus a environmentalismus vznikly převážně jako reakce na industriální dobu. Od svého vzniku v 60. letech 20. století je environmentalismus často zaměňován právě s ekologismem nebo označován jako forma „slabého ekologismu“. Rozdíl mezi těmito ideologiemi však spočívá v tom, že ekologismus představuje vizi podle níž „*příroda je jakousi sítí cenných, avšak křehkých vztahů mezi živými druhy – lidský rod v ně počítaje – a přírodním prostředím. Lidstvo není středem všeho, ale považuje se za nedílnou součást přírody*“¹¹² a environmentalismus můžeme považovat za politické hnutí nebo názor říkající, že „*přírodní prostředí je věcí politicky významnou; slovem environmentalismus (na rozdíl od ekologismu) se často označuje reformistický přístup k přírodě, ve kterém se odrážejí lidské zájmy a starosti*.“¹¹³ V souvislosti s těmito definicemi je důležité zmínit také pojem „ekologie“, který poprvé představil německý zoolog Ernst Haeckel v roce 1866, označující „*výzkum celkových vztahů živočicha k jeho organickému i neorganickému prostředí*.“¹¹⁴

¹¹² HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 273.

¹¹³ Tamtéž, s. 276.

¹¹⁴ HAECKEL, Ernst. In: HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 271.

Zájem o životní prostředí ještě zesílil koncem 20. století kvůli obavám, že ekonomický růst společnosti bude stále více upřednostňován na úkor životního prostředí. Mnoho autorů z celého světa se v tomto období začalo aktivně otázkám problematiky ochrany životního prostředí a ochrany práv zvířat věnovat a snažilo se tak zvyšovat povědomí lidí o této problematice – jedněmi z nejdůležitějších průkopnických publikací na toto téma byly knihy *Tiché Jaro* od americké biologky Rachel Carsonové, *Meze růstu* od ekologických aktivistů a manželů Meadowsových a knihy *Osvobození zvířat* a *The Expanding Circle* od profesora bioetiky Petera Singera. Zároveň byla odstartována nová vlna aktivistických ekologických hnutí jako Greenpeace a Přátelé Země, které se snažily upozorňovat na problémy znečišťování klimatu a dodržování práv zvířat. Environmentalismus se promítnul také do politického prostředí, kde začaly vznikat první „zelené“ politické strany, které přetrvávají v podstatě do současnosti – první taková byla zaznamenána v Německu.¹¹⁵

Důležitou otázkou v rámci environmentalismu sehraává také „udržitelnost“. Mezi lidmi často převládá přesvědčení, že jsou jejich materiální možnosti a blahobyt neomezené, a přitom by si měli uvědomit, že opak je pravdou. Lidské možnosti možná za neomezené považovat můžeme, ale možnosti naší Země nikoliv. Dle Kennetha Bouldinga si můžeme Zemi představit jako pomyslnou kosmickou loď a civilizaci jako její cestující – z této myšlenky pak logicky vyplývá, že zásoby (tedy přírodní zdroje), které na lodi jsou, mohou být jednoho dne nenávratně vyčerpány a z toho důvodu by se měla civilizace naučit s těmito zdroji v rámci jejich zachování pracovat udržitelným způsobem.¹¹⁶

S environmentalismem úzce souvisí rovněž idea ekocentrismu, tedy opak antropocentrismu, podle nějž člověk nemá na Zemi žádné výsadní místo, a tudíž ani právo na vládu nad zvířaty a přírodou celkově. S přírodou se také nesmí zacházet jako s prostředkem k uspokojení lidských tužeb a potřeb, protože její prvky mají svoji vlastní autonomní hodnotu, která je stejně významná jako hodnota lidská. Stručně řečeno, pro ekocentristy nemá člověk větší hodnotu než jakákoliv jiná část přírody, je vzájemně propojený s veškerou flórou i faunou a z toho důvodu by měl primárně usilovat o udržení ekologické rovnováhy.¹¹⁷ Ústřední myšlenkou ekocentrismu je dle Alda Leopolda tzv. „etika země“, kdy morální zájem společnosti o Zemi je dalším krokem v etické evoluci lidstva. Zatímco v průběhu minulých let byl důraz

¹¹⁵ Tamtéž, s. 272-276.

¹¹⁶ BOULDING, Kenneth. In: HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 281.

¹¹⁷ JEBARI, Karim, SANDBERG, Anders. Ecocentrism and Biosphere Life Extension. *Science and Engineering Ethics*, 2022, roč. 28, č. 46, s. 2-5.

kladen především na lidskou komunitu jako celek (myšlenka antropocentrismu), etika země rozšiřuje tyto hranice tak, aby zahrnovala nejen lidstvo, ale také půdu, vodu, rostliny a všechny živočichy na Zemi. Aldo Leopold nabádal lidstvo, aby se vzdalo své role dobyvatele pozemního společenství a místo toho se v podstatě stalo jeho prostým občanem, který o tomto společenství smýšlí jako o jednom velkém ekologickém celku.¹¹⁸

2.2.2 Hlubinná ekologie

Přestože byla první generace radikálních ekologických aktivistů ovlivněná především ekocentrickým pohledem na svět, je to právě hlubinná ekologie, která je nejčastěji uváděna jako filozofický základ moderního radikálního environmentálního aktivismu. Hlavní idea hlubinné ekologie, kterou poprvé jako takovou vyslovil norský filozof Arne Naess v roce 1972, spočívá v tom, že mezi lidmi a přírodou neexistuje žádné zásadní ontologické rozdělení a že blahobyt a rozkvět živého i neživého – lidského i nelidského života na Zemi mají hodnotu samy o sobě. Stručně řečeno – život hmyzu je stejně cenný jako život člověka. Lidé tedy nemají právo snižovat bohatství a rozmanitost žádné existence způsobem jiným než za účelem uspokojování základních životních potřeb. Z toho v podstatě vyplývá, že na rozdíl od ekocentrismu je hlubinná ekologie, někdy nazývaná také jako „ekosofie“¹¹⁹, spíše biocentrická a její pojetí má tudíž širší rozměr – celá biosféra Země má svoji vlastní nenahraditelnou hodnotu. Od ostatních typů environmentalistických ideologií se hlubinná ekologie odlišuje širšími a zásadnějšími filozofickými nároky na metafyziku, epistemologii, environmentální etiku a sociální spravedlnost¹²⁰

S podobnou myšlenkou biocentrismu přišla ještě před Naessem již zmiňovaná Rachel Carsonová, která ve všech svých pracích od počátku tvrdila, že je důležité, aby si společnost uvědomila naléhavost ekologické situace na Zemi a přizpůsobila jí své chování i styl života, které dosud nebraly na tuto skutečnost ohled. Zásadní chybou civilizace je podle Carsonové sobecké upřednostnění ekonomického zisku a vlastních potřeb na úkor životního prostředí.¹²¹ Hlubinní ekologové v čele s Naessem i Carsonovou však bývají některými „humanističtějšími“ ekology za svá tvrzení kritizováni, protože se jejich obsah může jevit jako nerealistický,

¹¹⁸ LEOPOLD, Aldo. *Obrázky z chatrče a rozmanité poznámky*. Tulčík: Abies, 1999, s. 195.

¹¹⁹ NAESS, Arne. In: HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 276.

¹²⁰ NAESS, Arne. The shallow and the deep, long-range ecology movement. A summary. *Inquiry*, 1973, roč. 16, č. 1, s. 95–100.

¹²¹ CARSON, Rachel. In: DRENGSON, Alan a kol. *The Deep Ecology Movement: Origins, Development, and Future Prospects (Toward a Transpersonal Ecosophy)*. *International Journal of Transpersonal Studies*, 2011, roč. 30, č. 1-2, s. 102.

iracionální nebo dokonce až mystický a může být přirovnán spíše k náboženství než k racionálnímu přístupu k otázkám životního prostředí.¹²²

Podle hlubinné ekologie by mělo být lidské „já“ chápáno jako hluboce spojené s přírodou jako její přímá součást, nikoliv od ní oddělené. Hlubinní ekologové toto pojetí lidské přirozenosti často nazývají jako „ekologické já“. Podle Naesse může toto ekologické já nastat ve chvíli, kdy bude jedinec uznávat a dodržovat normy ekologické etiky, jež má ukončit zneužívání přírody typické pro její antropocentrické pojetí, které Naess označuje naopak jako „mělkou ekologii“. Mělká ekologie se podle Naesse zabývá různými environmentálními problémy pouze do té míry, do jaké tyto problémy negativně ovlivňují ekologii dané oblasti, a především narušují lidské zájmy – tzn., že v tomto pojetí můžeme chápat lidstvo jako dobyvatele nikoliv obyvatele přírody, což vede k degradaci životního prostředí na celém světě.¹²³

Z toho důvodu v roce 1984 Arne Naess společně se svým kolegou, americkým ekologem Georgem Sessionsem vytvořili platformu osmi organizačních principů hlubinné ekologie, která by měla sloužit jako soubor obecných zásad pro ekologická hnutí a formování jejich vlastních ekologických postojů. Zároveň měly tyto principy sloužit jako všeobecná definice hlubinné ekologie. Mezi tyto principy patří:

- *„Blahobyť a rozkvět lidského i nelidského života na Zemi mají hodnotu samy o sobě... Tyto hodnoty jsou nezávislé na užitečnosti nelidského světa pro lidské účely.“*
- *„Bohatství a rozmanitost forem života přispívají k realizaci těchto hodnot a jsou také hodnotami samy o sobě.“*
- *„Lidé nemají právo toto bohatství a rozmanitost omezovat, s výjimkou uspokojování základních životních potřeb.“*
- *„Rozkvět lidského života a kultur je slučitelný s podstatným snížením lidské populace. Rozkvět nelidského života takové snížení vyžaduje.“*
- *„Současné lidské zásahy do nelidského světa jsou nadměrné a situace se rychle zhoršuje.“*
- *„Je proto třeba změnit politiku a ovlivnit základní ekonomické, technologické a ideologické struktury. Výsledný stav věcí se bude od současného hluboce odlišovat.“*

¹²² HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 276-277.

¹²³ NAESS, Arne. The shallow and the deep, long-range ecology movement. A summary. *Inquiry*, 1973, roč. 16, č. 1, s. 95–100.

- „Ideologická změna spočívá především ve zhodnocení kvality života... spíše než v lpění na stále vyšší životní úrovni...“
- „Ti, kdo se hlásí k výše uvedeným bodům, mají povinnosti se přímo či nepřímo podílet na pokusu o realizaci nezbytných změn.“¹²⁴

Jedním z nejčastějších, avšak nejvíce problematických aspektů hlubinné ekologie a biocentrismu je také doktrína práv zvířat. Pojem práv zvířat se dostal do popředí zájmu v 70. letech 20. století, kdy v roce 1975 vyšla již zmiňovaná vlivná kniha Petera Singera *Osvobození zvířat*. Singerova utilitaristická filozofie, často označována za „bibli“ všech hnutí za práva zvířat, klade důraz na morálku v tom smyslu, že všem zvířatům by mělo být umožněno stejné zohlednění jejich zájmů. Tvrdí, že náklady silně převažují nad jakýmikoliv výhodami plynoucími z bolesti a utrpení zvířat pro lidské zisky. Kniha rovněž pojednává o tom, jak se mnozí výzkumní pracovníci proviňují tzv. „speciesismem“, který jim dovoluje zacházet se zvířaty nikoliv jako s živými, dýchajícími bytostmi, ale jako s pouhými nástroji nebo pomůckami k dosažení jejich práce.¹²⁵ Základní argument speciesismu spočívá v tom, že nejen tolerujeme krutost, týrání a utrpení zvířat, ale většinou je i schvalujeme. Něco takového bychom nikdy nedopustili, kdyby se role obrátily a místo pokusů na zvířatech by docházelo k pokusům na lidech. Mnozí zastánci této myšlenky tvrdí, že mezi lidmi a zvířaty neexistuje žádný rozdíl a považovat lidské bytosti nadřazené zvířatům je stejně nemorální jako například rasismus.¹²⁶ Ve své další knize z roku 1981 *The Expanding Circle* jde Peter Singer ještě dále a tvrdí, že kruh altruismu se u lidí rozšířil z rodiny a kmene dále na národ a rasu a lidé si začínají uvědomovat, že se jejich povinnosti vztahují na všechny lidské bytosti – problém je však v tom, že tento altruismus není stále dostatečně široký, protože nepojímá všechny živé bytosti, tedy i zvířata – to by se podle Singera mělo rozhodně změnit.¹²⁷ Podle Jeremyho Brenthama by se měla stejně jako lidem přiznávat práva i zvířatům i když nedokáží mluvit, protože dokáží stejně jako lidé trpět.¹²⁸ Tom Regan ve své knize *Případ práv zvířat* zašel ještě dále a tvrdí, že zvířata mají svoji vnitřní hodnotu, a proto si zaslouží stejná práva jako lidé. V tomto smyslu by zvířata neměla

¹²⁴ NAESS, Arne, SESSIONS, George. *Basic Principles of Deep Ecology* [online]. theanarchistlibrary.org, 9. ledna 2011 [cit. 13. června 2023]. Dostupné z: <https://theanarchistlibrary.org/library/arne-naess-and-george-sessions-basic-principles-of-deep-ecology>.

¹²⁵ PETA. *What is speciesism?* [online]. 2023 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://www.peta.org/about-peta/faq/what-is-speciesism/>.

¹²⁶ Animal Ethics. *Speciesism* [online]. 2023 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://www.animal-ethics.org/speciesism/>.

¹²⁷ SINGER, Peter. *The Expanding Circle: Ethic, Evolution, and Moral Progress*. Princeton: Princeton University Press, 2011, s. 3-22.

¹²⁸ BRENTHAM, Jeremy. In: SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. Praha: Práh, 2001, s. 20-37.

být využívána k žádnému účelu. Vyzývá k úplnému ukončení lovu, rybolovu, testování na zvířatech a podobným odporným aktivitám. Obě tato díla plně rozvinula problematiku práv zvířat a položila ideologický základ pro radikální ekologická hnutí zabývající se tímto fenoménem po celém světě.¹²⁹ V souvislosti s tím byla například v USA v roce 1980 založená nezisková organizace People for the Ethical Treatment of Animals (PETA), jejímž hlavním sloganem je: „Zvířata nejsou naše, abychom na nich dělali pokusy, jedli je, nosili, používali pro zábavu nebo je jakkoliv jinak zneužívali.“¹³⁰

2.2.3 Ekofeminismus

Ekofeminismus je společenské hnutí, které zdůrazňuje význam vztahu člověka a přírody a spojuje v sobě koncepty z ekologie a feminismu. Stejně jako hlubinní ekologové i ekofeministky přijímají myšlenku, že lidstvo a příroda se vzájemně ovlivňují. Na rozdíl od hlubinných ekologů však ekofeministky tvrdí, že útlak a znehodnocování přírody pramení ze strany mužů, má tedy původ v patriarchátu a je spojené také s křivdami, kterých se muži dopouští na ženách samotných.¹³¹ Pro ekofeminismus je pochopení problémů, jako je znečišťování životního prostředí, nadměrná spotřeba vody, odlesňování, produkce geneticky modifikovaných potravin, využívání zvířat pro zábavu apod. zásadní, protože pochopení těchto problémů vede ve skutečnosti k pochopení toho, jak jsou ženy a další skupiny lidí znehodnocovány patriarchální kapitalistickou politikou. Ekofeministky tvrdí, že paralela mezi nadvládou a zneužíváním přírody včetně zvířat a osudem žen a dalších vylučovaných skupin obyvatelstva je v západní kultuře běžná.¹³²

Na rozdíl od hlubinné ekologie je obtížné najít představitele, který by sjednotil různé názory ekofeminismu. Ekofeministky samotné však trvají na hlavní myšlence, že patriarchální společnosti často ignorují každodenní interakce žen s životním prostředím. Dále naznačují, že historický posun v kulturních praktikách zredukoval ženy a přírodní zdroje na zboží, kterému muži dominují kvůli zavedení hierarchie a kapitalismu.¹³³ Široká ekofeministická veřejnost se shoduje na tom, že existuje souvislost mezi mužským zacházením s přírodou a jejich

¹²⁹ REGAN, Tom. *The Case for Animal Rights* [online]. In *Defense of Animals*, 1985. Dostupné z: <https://rintintin.colorado.edu/~vancecd/phil308/Regan.pdf>.

¹³⁰ SHAPIRO, Craig. *Our Motto Says It All: Help PETA End Experiments on Animals* [online]. peta.org, 16. listopadu 2018 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://prime.peta.org/news/our-motto-says-it-all-help-peta-end-experiments-on-animals/>.

¹³¹ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 291-292.

¹³² GLAZEBROOK, Trish. Karen Warren's Ecofeminism. *Ethics and the Environment*, 2002, roč. 7, č. 2, s. 14.

¹³³ GAARD, Greta. Ecofeminism Revisited: Rejecting Essentialism and Re-Placing Species in a Material Feminist Environmentalism. *Feminist Formations*, 2011, roč. 23, č. 2, s. 28-32.

zacházením se ženami. Jedna ze škol ekofeministického myšlení – esencialismus tvrdí, že ženy mají díky porodům a kojení biologicky blíže k přírodě, jsou humánnější než muži a také mají vyšší morální kodex. Tento názorový proud rovněž tvrdí, že ženy jsou „výtvoři přírody“ a muže naproti tomu označuje jako „výtvoři kultury“. ¹³⁴ Důležitou myšlenkou esencialismu je také názor, že feminizace přírody prostřednictvím obrazů jako je „Matka příroda“ nebo „Matka Země“ předává speciální poselství a vytváří pomyslnou paralelu reprodukčních a pečovatelských schopností žen s přírodou. ¹³⁵

Z toho důvodu ekofeminismus tvrdí, že patriarchálně uspořádané společnosti by měly být zrušeny, hierarchie by měla být odstraněna a měla by být nastolena nová ideální společnost řídicí se socialismem a matriarchálními hodnotami. ¹³⁶ Této myšlence se však brání její odpůrci, kteří kritizují feminizaci přírody jakožto mýtus upevňující přesvědčení, že ženy jsou slabší než muži a musí být kontrolovány, ovládány a jedině, co se od nich očekává je neustálá reprodukce. ¹³⁷

2.2.4 Ekoanarchismus

Stejně jako ekofeminismus, ani ekoanarchismus nedefinuje jedna ucelená teorie nebo filozofická myšlenka. Místo toho existuje hned několik variant anarchistického přesvědčení, přičemž nejdůležitější jsou dva hlavní proudy – červený/rudý a zelený anarchismus. Rudí anarchisté se zabývají především ekonomickými a sociálními otázkami, včetně třídních a dělnických práv. Naproti tomu zelení anarchisté, tedy ekoanarchisté, zaměřují svoji pozornost na otázky spojené s problematikou životního prostředí. ¹³⁸ Podobně jako hlubinná ekologie a ekofeminismus i ekoanarchismus tvrdí, že za destrukci životního prostředí a lidského ducha může civilizace, kapitalismus a rozvoj technologií a že ekologická krize je součástí širšího systémového problému. ¹³⁹ Můžeme říct, že ekoanarchistická politika má dva základní aspekty – první spočívá v přímé akci, která má násilně zabránit rozvíjející se sociální a ekologické

¹³⁴ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 292.

¹³⁵ GAARD, Greta. *Ecofeminism Revisited: Rejecting Essentialism and Re-Placing Species in a Material Feminist Environmentalism*. *Feminist Formations*, 2011, roč. 23, č. 2, s. 28-32.

¹³⁶ CHAONE, Mallory. *Ecofeminism and Forest Defense in Cascadia: Gender, Theory and Radical Activism*. *Capitalism Nature Socialism*, 2006, roč. 17, č. 1, s. 35-37.

¹³⁷ GLAZEBROOK, Trish. *Karen Warren's Ecofeminism*. *Ethics and the Environment*, 2002, roč. 7, č. 2, s. 23.

¹³⁸ WILLIAMS, Dana. *Red vs. green: Regional variation of anarchist ideology in the United States*. *Journal of Political Ideologies*, 2009, roč. 14, č. 2, s. 191-194.

¹³⁹ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 290-291.

katastrofě. Druhý pak zahrnuje komplexní program systémové změny a vytvoření svobodné ekologické společnosti – tzv. „politika sociální transformace“.¹⁴⁰

Ekoanarchisté prosazují rekonstrukci moderní civilizace odstraněním hierarchických vlád, eliminací sociálních a ekonomických tříd a nahrazením ekonomiky řízené kapitalismem různými formami kolektivistické ekonomiky. Odmítají globalizaci, koncept náboženství, ekonomiku založenou na zisku, vzdělání, vlastnictví půdy, kapitalismus apod. Dle Bookchina můžeme pozorovat jasnou paralelu mezi idejemi anarchismu a principy ekologie. Anarchistické pojetí ekologické myšlenky spočívá v tom, že ekosystémy stejně jako lidská společenství nepotřebují kontrolu zvenčí, dokáží se nejlépe regulovat samy, což následně povede k určité vyváženosti harmonii.¹⁴¹

Ačkoliv obě varianty anarchismu zaujímají silná stanoviska ve prospěch kontroly světové populace, zelení anarchisté se k tomuto tématu vyjadřují více otevřeně. Například odsuzují jakoukoliv humanitární pomoc v době přírodních katastrof a také se ostře staví proti lékařskému výzkumu nevy léčitelných nemocí, které naši civilizaci postihují, a to z důvodu, že jsou zastánci přirozené regulace lidské populace. To vychází z ekoanarchistického přesvědčení, že moderní společnost spotřebovává mnohem více přírodních zdrojů, než je možné ekologicky udržet v kombinaci s přesvědčením, že tuto skutečnost všechny státní vlády zcela ignorují.¹⁴²

Přestože se jak rudá, tak zelená frakce anarchistů považuje za skutečné zastánce anarchie, ideologická vzdálenost mezi nimi je zřetelná. Rudí anarchisté obviňují ekoanarchy, že ignorují třídní otázky a prosazují odstranění kapitalismu, které by negativně ovlivnilo velké procento světové populace. Ekoanarchisté naopak kritizují druhou skupinu za jejich podporu formálních organizací jako jsou například obory a vytýkají jim především skutečnost, že kladou větší důraz na ekonomické zájmy než ty ekologické.¹⁴³ Někteří ekoanarchisté jako například John Zerzan zaujímají radikálnější ideologický postoj, když vyzývají k opětovnému zdivočení lidstva a přírody s cílem navrátit Zemi ekologickou rovnováhu. Takové ideologické smýšlení můžeme označit jako „anarcho-primitivismus“, který odkazuje na primitivistický názor na

¹⁴⁰ CLARK, John. *What is eco-anarchism?* [online]. theanarchistlibrary.org, 11. dubna 2023 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://thearchistlibrary.org/library/john-clark-what-is-eco-anarchism>.

¹⁴¹ BOOKCHIN, Murray. In: HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 290.

¹⁴² Green Anarchist International Association. *The Ecoanarchist Manifesto* [online]. 11. prosince 2010 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://thearchistlibrary.org/library/green-anarchist-international-association-the-ecoanarchist-manifesto>.

¹⁴³ WILLIAMS, Dana. Red vs. green: Regional variation of anarchist ideology in the United States. *Journal of Political Ideologies*, 2009, roč. 14, č. 2, s. 191-194.

transformaci moderního lidstva zpět k primitivním kočovným společnostem lovců a sběračů využívajících přírodních zdrojů.¹⁴⁴

Tabulka č. 2: Shrnutí ideologického základu ekoterorismu

IDEOLOGIE	PROSAZUJE	KRITIZUJE
Environmentalismus	Lidský zájem o přírodu, ochranu ŽP, ochranu práv zvířat, udržitelnost, ekocentrismus	Upřednostňování ekonomických zájmů na úkor ŽP, plýtvání přírodními zdroji, antropocentrismus
Hlubinná ekologie	Rovnováhu lidí a přírody, biocentrismus, ochranu ŽP, ochranu práv zvířat, snížení lidské populace, minimální zásahy lidí do přírody	Lidskou nadvládu nad přírodou, upřednostňování ekonomických zájmů na úkor ŽP, antropocentrismus, plýtvání přírodními zdroji, speciesismus
Ekofeminismus	Význam vztahu lidí a přírody, útlak a znehodnocování přírody pramenní ze strany mužů, esencialismus, ženy mají k přírodě blíže, myšlenky „Matky přírody“ a „Matky Země“, matriarchální hodnoty	Patriarchální společnost ignorující ŽP, pohled na ženy a přírodní zdroje jako na zboží
Ekoanarchismus	Přímou akci, násilí ve jménu ŽP, systémovou změnu a odstranění hierarchických vlád, eliminaci sociálních a ekonomických tříd, samoregulaci přírodních ekosystémů, snížení lidské populace, anarcho-primitivismus	Civilizaci, kapitalismus, rozvoj technologií, globalizaci, náboženství, ekonomiku zisku, vzdělání, humanitární pomoc v době přírodních katastrof, lékařský výzkum, plýtvání přírodními zdroji, upřednostňování ekonomických zájmů na úkor ŽP

Zdroj: autorka

¹⁴⁴ ZERZAN, John. In: JEIHOUNI, Mojtaba, MALEKI, Nasser. Far from the madding civilization: Anarcho-primitivism and revolt against disintegration in Eugene O'Neill's The Hairy Ape. *International Journal of English Studies*, 2016, roč. 16, č. 2, s. 63.

Ideologický základ ekoterorismu je poměrně široký a opírá se o mnoho názorových proudů, které můžeme pozorovat výše v tabulce č. 2, vždy ale záleží na konkrétním jedinci či skupině, kterou z ideologií se při aktivním prosazování svých zájmů bude nejvíce inspirovat. Obecně však můžeme říct, že největšími ideologickým zdroji ekoterorismu bývají zpravidla environmentalismus, a především pak hlubinná ekologie. Obě tyto ideologie se staví v první řadě proti antropocentrismu, podle něhož je lidstvo středobodem všeho, a odsuzují jakoukoliv lidskou činnost plýtvající přírodními zdroji naší planety. Environmentalismus staví do popředí myšlenku ekocentrismu, která hlásá tzv. „etiku země“, kdy morální zájem společnosti o Zemi je dalším krokem v etické evoluci lidstva. Hlubinná ekologie jde ještě dále a na ekocentrismus navazuje myšlenkou biocentrismu, která se zabývá nejen Zemí, ale i jejím „živým obalem“. Hlubinnou ekologii v praxi můžeme pozorovat například právě u organizace, jíž se zabývá následující kapitola.

3 Případová studie vybrané mezinárodní nevládní organizace – Sea Shepherd Conservation Society

Druhá část této diplomové práce bude věnována případové studii konkrétní mezinárodní nevládní organizace Sea Shepherd Conservation Society zabývající se ochranou moří a mořských živočichů. SSCS bude podrobena analýze z hlediska vzniku, ideologie, organizační struktury nebo také využívané strategie, včetně představení jejího historického vývoje a nejviditelnějších a nejdůležitějších akcí v kontextu ochrany životního prostředí. V závěru kapitoly budou prostřednictvím tabulek srovnány jednotlivé vývojové fáze SSCS a prozkoumán její ideologický základ. Obojí v kontextu analytického rámce, který vznikl v první teoretické části práce. Rovněž budou zodpovězeny další výzkumné otázky.

Od roku 1977, kdy byla organizace Sea Shepherd Conservation Society kapitánem Paulem Watsonem v kanadském Vancouveru založena, se ujala důležitého úkolu, který si sama vybrala – a sice chránit oceány a živočichy, které je obývají před lidským ničením. SSCS se od toho roku do současnosti rozšířila z jedné lodi a malé posádky, která se snažila protestovat proti lovu tuleňů v Kanadě, na velkou mezinárodní neziskovou organizaci s početnou flotilou a schopností obhajovat své zájmy prostřednictvím různých eko-militantních misí v mezinárodních vodách prakticky po celém světě.¹⁴⁵ Její zakladatel a dlouholetý vedoucí Paul Watson je v mnohých západních demokraciích považován za „ekologickou hvězdu“ a to nejen díky jeho vlastnímu seriálu *Whale Wars*, který běžel mezi lety 2008 až 2015 na kanálu *Animal Planet* a ukazoval krutou realitu zabíjení velryb japonskými velrybáři u pobřeží Antarktidy, ale rovněž díky akcím SSCS, které bývají často také záměrně medializované, aby upozornily na danou problematiku a vyvolaly o ni mezi lidmi zájem. Seriál *Whale Wars* i samotná organizace Sea Shepherd si získaly mnoho příznivců z řad široké veřejnosti i známých celebrit, což pro SSCS znamenalo a do dnešní doby znamená zároveň i finanční podporu z těchto stran.¹⁴⁶ Kapitán Watson je svými následovníky vnímán jako osoba ochotná udělat to, na co nemají jiné ekologické skupiny odvahu – militantní přímé akce, které mají za úkol narušit a nebo nejlépe zcela přerušit probíhající lov velryb a zabíjení jiných mořských živočichů a zabránit destrukci mořského života celkově.

¹⁴⁵ Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

¹⁴⁶ Sea Shepherd Global. *Donate Funds for Our Direct-Action Campaigns* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/get-involved/donate/>.

Ve státech, kde probíhá nadměrný rybolov nebo lov velryb, jsou však Watson a jeho organizace často označovány jako „ekoteroristé“ nebo dokonce jako „piráti“ a neustále jim hrozí postihy ze stran tamního i mezinárodního práva.¹⁴⁷ V reakci na to kapitán Watson a ostatní členové Sea Shepherd hrdě nosí tato označení a argumentují tím, že ze své pozice musí prosazovat mezinárodní zákony o volně žijících zvířatech, protože to za ně neudělá žádná jiná mezinárodní vládní organizace. Dle SSCS je současné zabíjení velryb japonskými velrybáři ve jménu „vědeckého výzkumu“ nezákonné a porušuje tak například Mezinárodní úmluvu o regulaci velrybářství a Světovou chartu ochrany přírody.¹⁴⁸ Vzhledem k tomu, že světové společenství není ochotno nebo není schopno ukončit zabíjení, členové SSCS se domnívají, že je jejich povinností jednat jako „strážci moří“ a to tak, že hrůzné činy lovců, rybářů a velrybářů uveřejní prostřednictvím médií a že budou provádět přímé akce, které jejich nepřítelům navýší náklady na drancování moří do takové míry, až to pro ně bude ekonomicky neúnosné.¹⁴⁹

Strategie a taktiky nejen proti japonským velrybářům používané SSCS bývají sice někdy násilné, avšak mají za cíl způsobit co největší škody na majetku a tím ukončit celosvětový lov velryb a jiných mořských živočichů ve všech formách a také ukončit samotné využívání zdrojů oceánů. Neustále se rozšiřující flotila Sea Shepherd vyplouvá vstříc bitvě s japonskými velrybáři a jinými „nepřáteli“ oceánů každý rok a neustále inovuje své útočné metody – ať už se jedná o narážení do velrybářských lodí a jejich následné potápění, osleповání velrybářů za pomoci laserů, používání výše zmíněné kyseliny máselné, ničení lodních šroubů nebo jiné způsoby ekotáže a monkeywrenchingu.¹⁵⁰ Watson a jeho skupiny se v současnosti hlásí k odpovědnosti za potopení desíti velrybářských lodí¹⁵¹, toto číslo se však nedá 100% ověřit. S jistotou však můžeme z výpovědi svědků říct, že dvě lodě byly skupinou Sea Shepherd potopeny určitě.¹⁵² I tak se SSCS i samotný kapitán Paul Watson nyní ocitají na vrcholu svých

¹⁴⁷ MAGNUSON, Whitney. Marine Conservation Campaigners as Pirates: The Consequences of "Sea Shepherd". *Environmental Law*, 2014, roč. 44, č. 3, s. 923.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Sea Shepherd Global. *Whale Defense Campaign* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/our-campaigns/whale-defense-campaign/>.

¹⁵⁰ BONDAROFF, Teale Phelpf. Sailing with the Sea Shepherds. *Journal of Military and Strategic Studies*, 2011, roč. 13, č. 3, s. 4.

¹⁵¹ ROESCHKE, Joseph Elliott. Eco-Terrorism and Piracy on the High Seas: Japanese Whaling and the Rights of Private Groups to Enforce International Conservation Law in Neutral Waters. *Villanova Environmental Law Journal*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 99.

¹⁵² MURPHY, Dan. *Whale Wars: The aggressive tactics of Sea Shepherd Paul Watson* [online]. csmonitor.com, 6. ledna 2010 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/World/Global-News/2010/0106/Whale-Wars-The-aggressive-tactics-of-Sea-Shepherd-Paul-Watson>.

sil a jsou se svými přímými akcemi a současným aktivismem jednou z neúspěšnějších radikálních ekologických skupin dnešní doby.

Přestože SSCS v minulosti dopustila nespočtu militantních přímých akcí, státy v čele s vládami je většinou nebyly ochotny napadnout u svých tuzemských soudů kvůli obavám z globálního mediálního poprasku, který by takové jednání mohlo způsobit. SSCS rovněž prokazuje velmi sofistikované znalosti v omezeních mezinárodního mořského práva a zároveň využívá mezer, které v něm jsou, což jí umožňuje fungovat dodnes prakticky bez překážek – organizace se rovněž odvolává na to, že její činnost na moři se řídí články 21-24 Světové charty OSN o ochraně přírody, která dává jednotlivcům pravomoc jednat ve jménu prosazování mezinárodních zákonů o ochraně přírody¹⁵³, avšak řada vnitrostátních žalob podaných odpůrci Sea Shepherd na kapitána Paula Watsona a celou tuto organizaci ohrožuje její budoucí fungování.

3.1 Vznik SSCS

Vznik Sea Shepherd odstartoval v roce 1977 sporný odchod kapitána Watsona z řad mainstreamové environmentální organizace Greenpeace, kterou při jejích začátcích sám pomáhal zakládat.¹⁵⁴ Bohužel byl Watson donucen skupinu opustit kvůli neshodám, které mezi ním a ostatními členy Greenpeace panovaly ohledně pacifické ideologie nenásilného fungování, kterou se skupina řídila a dodnes řídí. Při jedné z posledních Watsonových akcí v rámci Greenpeace, kdy se organizace snažila na kanadském ostrově Newfoundland zabránit lovcům tuleňů v jejich zabíjení, se kapitán Watson nezdralhal použít násilí proti těmto osobám, což bylo v rozporu s mírumilovnými pravidly Greenpeace.¹⁵⁵ Jeho činy byly podle kanadského práva trestným činem a Greenpeace tak hrozilo, že ztratí status osvobození od daní v USA a bude vyšetřována policejní organizací Interpol. Skupina proto označila činy Paula Watsona jako příliš radikální a rozhodla, že bude rozumné, když jej ze svých řad vyloučí.¹⁵⁶ Sám Watson však často tvrdí, že z Greenpeace odešel sám, protože měl pocit, že původní vize organizace byla

¹⁵³ BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder*. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 21.

¹⁵⁴ Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

¹⁵⁵ PHILLIPS, Alexis K. *Environmental Activist and Pioneer: Captain Paul Watson* [online]. [themomentum.com](https://www.themomentum.com), 2022 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.themomentum.com/articles/environmental-activist-and-pioneer-captain-paul-watson>.

¹⁵⁶ WATSON, Paul, SHAPIRO, Michael. Paul Watson. *Earth Island Journal*, 2010, roč. 25, č. 3, s. 51-53.; obdobně Center for Organizational Research and Education. *Activist Facts*. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. Center for Organizational Research and Education 2023. [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.activistfacts.com/organizations/347-sea-shepherd-conservation-society/>.

ohrožena a že je potřeba založit organizaci, která bude ochotná používat radikálnější metody ve jménu záchrany mořských živočichů a zároveň se podle něj ani v současnosti Greenpeace se svými pacifickými metodami v oblasti mořské ochrany nikam neposunulo. Dokonce členy Greenpeace mnohdy označuje jako „Avon ladies environmentálních hnutí“, kterým jde především o peníze a publicitu. Greenpeace naopak tvrdí o SSCS, že jsou ekoteroristickou skupinou.¹⁵⁷ V důsledku těchto událostí panuje dodnes mezi oběma organizacemi jakási nevraživost, která souvisí rovněž s tím, že obě organizace přímo soupeří o potenciální příznivce a jejich finanční dary.¹⁵⁸

Po odchodu z Greenpeace Watson založil v kanadském Vancouveru v roce 1977 organizaci „Earthforce Environmental Society“, zkráceně pouze Earthforce, která byla přímým předchůdcem SSCS.¹⁵⁹ Earthforce si zakládala na medializaci problémů spojených s ochranou životního prostředí, která měla za úkol přitáhnout pozornost co největšího množství lidí a donutit tak vlády všech států, aby se začaly touto problematikou více zabývat. Organizace však nebyla tak úspěšná, jak Watson předpokládal a z toho důvodu se rozhodl ještě téhož roku založit novou organizaci jako alternativu ke Greenpeace a Earthforce, tentokrát už zaměřenou pouze na ochranu mořských živočichů a prostředí, ve kterém žijí. Touto organizací byla právě skupina Sea Shepherd Conservation Society.¹⁶⁰ Velkou část prvních členů SSCS tvořili bývalí členové Greenpeace stejně zklamaní jejich pacifickou politikou jako kapitán Paul Watson. SSCS měla být podle Watsona organizací oddanou agresivním, ale nikoliv násilným metodám.¹⁶¹

Aby mohl kapitán Paul Watson založit SSCS, potřeboval v první řadě finanční pomoc – o počáteční financování se tedy pod domluvě s Watsonem postaral americký Fond pro zvířata a britská Královská společnost pro prevenci krutosti na zvířatech (RSPCA), kteří Watsonovi poskytli grant ve výši 120 000 USD. Za tyto peníze byl kapitán schopen v roce 1978 v Anglii

¹⁵⁷ WATSON, Paul. *Calling Out Greenpeace Captain Peter Willcox* [online]. facebook.com, 21. května 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/calling-out-greenpeace-captain-peter-willcox-captain-peter-willcox-is-one-of-the/10152385307095932/>.

¹⁵⁸ BLACK, Glen. *Standing up for direct action: Paul Watson v. Sea Shepherds* [online]. freedomnews.org.uk, 29. září 2022 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://freedomnews.org.uk/2022/09/29/standing-up-for-direct-action-paul-watson-v-sea-shepherds/>.

¹⁵⁹ Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

¹⁶⁰ BEST, Steven. *Watson, Paul (1950–) and the Sea Shepherd Conservation Society* [online]. religionandnature.com, 2005 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <http://www.religionandnature.com/ern/sample/Best--Watson.pdf>.

¹⁶¹ AVELIE, Stuart a kol. "We may be pirates, but we are not protesters": Identity in the Sea Shepherd Conservation Society. *Political Psychology*, 2013, roč. 34, č. 5, s. 761.

pořídít starou rybářskou loď nesoucí jméno „Westella“, kterou později přejmenoval na „Sea Shepherd“. Rybářskou loď vybral záměrně z důvodu její výdrže a nízké spotřebě paliva.¹⁶² Loď měla sloužit od roku 1979 při boji s lovci tuleňů v Zálivu svatého Vavřince na východě Kanady a při prosazování mezinárodního zákona o ochraně mořské fauny a volně žijících živočichů v dalších letech.¹⁶³ Jméno *Sea Shepherd* vzniklo údajně na základě novinového článku, který pojednával o jedné z prvotních akcí lodě *Westella*, kdy její posádka znemožnila průjezd loď s lovci tuleňů jako nějaká skupina „pastýřů“ či „ovčáků“.¹⁶⁴ Podle loď *Sea Shepherd* byla nakonec v roce 1979 oficiálně pojmenována i celá (již existující) organizace „Sea Shepherd Conservation Society“¹⁶⁵, jež se začala nově zaměřovat nejen na ochranu tuleňů, ale také na ochranu velryb a jiných mořských savců, která se v průběhu let stala jedním z nejdůležitějších posláních SSCS.

3.2 Filozofie SSCS

„Bránit, zachovávat a chránit naše oceány a mořský život.“¹⁶⁶ nebo „Pokud zemřou oceány, zemřeme taky.“¹⁶⁷ – to jsou dva klíčové slogany, kterými se organizace Sea Shepherd Conservation Society dle svých slov řídí a které naprosto vystihují její hlavní filozofii. Pochopení obecné filozofie SSCS je důležité pro pochopení jejího fungování a strategie, na jejímž základě se rozhoduje a jedná. Klasifikace základní filozofie SSCS se může jevit jako lehce matoucí vzhledem k tomu, že organizace vyzdvihuje jak osvobození a ochranu práv zvířat celkově, zaměřuje se i na konkrétní mořské druhy¹⁶⁸, tak hájí rovněž zájmy přírody jako celku

¹⁶² BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder*. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 18-19.

¹⁶³ WATSON, Paul. *The Westella 1978* [online]. facebook.com, 6. listopadu 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/the-westella-1978back-to-1978-i-had-120000-dollars-in-my-pocket-given-to-me-by-c/10152762573825932/?paipv=0&eav=Afak24aZhkbwFVMKwxE-_ByPuQtnacL0mgDeJGBnE7CHI92ZmYWRq_qkDZK4s3ClnTE&_rdr.

¹⁶⁴ V AJ „Shepherds of the Labrador Front“ – NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 210.

¹⁶⁵ WATSON, Paul. *The Westella 1978* [online]. facebook.com, 6. listopadu 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/the-westella-1978back-to-1978-i-had-120000-dollars-in-my-pocket-given-to-me-by-c/10152762573825932/?paipv=0&eav=Afak24aZhkbwFVMKwxE-_ByPuQtnacL0mgDeJGBnE7CHI92ZmYWRq_qkDZK4s3ClnTE&_rdr.

¹⁶⁶ „Defend, conserve and protect our oceans and all marine wildlife.“ – Sea Shepherd Global. *Defend, conserve and protect our oceans and all marine wildlife*. [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/our-mission/>.

¹⁶⁷ „It the oceans die, we die.“ – WATSON, Paul. *The Laws of Ecology and the Survival of the Human Species* [online]. facebook.com, 6. srpna 2017 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/posts/pfbid02H3KV11Wd7yLndqRUM7AuiXV4FkLUEHMn57vhDdhL8uT3sE6dVsGLby3KbjmmzMGNI>.

¹⁶⁸ ZAHRA, Ahmed. *20 Things You Must Know About The Sea Shepherds* [online]. marineinsight.com, 13. března 2023 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.marineinsight.com/environment/20-things-you-must-know-about-the-sea-shepherds/>.

– zabývá se ochranou životního prostředí, ekosystémů, zachováním živočišných i rostlinných druhů¹⁶⁹, a to z velké části díky ústřední roli, kterou dlouhá léta v SSCS zastával kapitán Paul Watson.

Kapitán Watson často popisuje ideologii hlubinné ekologie a biocentrismus jako ústřední prvky své filozofie a poznamenává, že místo toho, aby byli lidé dobyvateli Země, musí být jejími prostými obyvateli rovnými všem ostatním druhům.¹⁷⁰ Hlubinná ekologie prosazuje právě biocentrismus¹⁷¹, v němž je životní prostředí považováno za „samo o sobě cenné“ a blaho ekosystémů za prioritu.¹⁷² Stoupenci této ideologie bývají často označováni za misantropy, což je přívlastek, který kapitán Watson přijímá a ve svém pojednání „O zákonech ekologie a přežití lidského druhu“ vysvětluje, jak negativně se změnil stav životního prostředí za posledních 50 let jeho života a odvolává se na tři nejdůležitější zákony ekologie, které jsou dle něj zákon rozmanitosti, zákon vzájemné závislosti a zákon omezených zdrojů.¹⁷³ Podle zákona rozmanitosti závisí síla ekosystémů právě na rozmanitosti všech druhů, které v něm žijí. Zároveň jsou všechny tyto druhy na sobě podle druhého zákona vzájemně závislé. Třetí Watsonův zákon pak říká, že existují meze růstu a meze únosnosti, při čemž nárůst populace jednoho druhu vede k nárůstu spotřeby zdrojů tímto druhem a tím pádem ke snižování rozmanitosti a vzájemné závislosti ostatních druhů, což může v závěru zapříčinit kritické oslabení ekosystému Země. Podle Watsona tím, že zvyšujeme lidskou populaci na nebezpečně vysokou úroveň, tak zároveň snižujeme počet jiných živočišných a rostlinných druhů na nebezpečně nízkou úroveň. Tento úbytek ekosystémů pak může vést až k rozpadu lidských sociálních struktur a následným globálním konfliktům v podobě válek a terorismu, a především pak k ekologické apokalypse. Jediné, co může naši planetu před ekologickou katastrofou zachránit je upřednostnění ekologických zákonů před zákony vytvořenými člověkem a vystoupení z „kruhu antropocentrismu“ ve jménu přijetí biocentrického chápání přírody.¹⁷⁴

¹⁶⁹ Sea Shepherd Global. *Defend, conserve and protect our oceans and all marine wildlife*. [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/our-mission/>.

¹⁷⁰ WATSON, Paul. *The Laws of Ecology and the Survival of the Human Species* [online]. facebook.com, 6. srpna 2017 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/posts/pfbid02H3KV11Wd7yLndqRUm7AuiXV4FkLUEHMn57vhDdhL8uT3sE6dVsGLby3KbjmmzMGNI>.

¹⁷¹ The Church of Biocentrism. *A "Church" that teaches the principles of Biocentrism and Interdependence and the laws of Ecology* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.biocentrism.org>.

¹⁷² DEVALL, Bill. *The Deep Ecology Movement*. *Natural Resources Journal*, 1980, roč. 20, č. 2, s. 300-303.

¹⁷³ Tyto zákony Paul Watson vypracoval společně s dalšími zakládajícími členy Greenpeace; Captain Paul Watson Foundation. *The 3 Laws of Ecology* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.paulwatsonfoundation.org/the-foundation>.

¹⁷⁴ WATSON, Paul. *The Laws of Ecology and the Survival of the Human Species* [online]. facebook.com, 6. srpna 2017 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z:

Nedílnou součástí filozofie SSCS je mimo zelenou ideologii také postoj jejích členů k násilí, které během přímých akcí při prosazování svých cílů skupina často využívá. Přestože Watson sám z počátku věřil v étos Greenpeace o nenásilí a nemilitantních přímých akcích, později mu došlo, že zůstat zcela nenásilným znamená umožnit protivníkovi pokračovat v násilí vůči zvířatům a životnímu prostředí. Watson rovněž tvrdí, že je někdy žádoucí provést násilný čin proti majetku, nikdy však proti živé bytosti.¹⁷⁵ SSCS si tedy stojí za tím, že vždy vykonává pouze „agresivní nenásilí“ a poškozuje výhradně majetek.¹⁷⁶ Dle Watsona se v tomto případě jedná o legitimní násilí vzhledem k tomu, že ničený majetek, z pravidla především lodě a rybářské vybavení, jsou využívány k nezákonnému ničení mořského života, který je důležitější než něčí majetek.¹⁷⁷ Postupně se také ukazuje, že použití militantních metod přímé akce ze strany SSCS proti komerčnímu i nelegálnímu lovu velryb a jiných mořských savců přivádí mezinárodní pozornost k této problematice, což může vést k jejímu řešení. Přestože SSCS považuje násilí proti majetku jako oprávněné, vždy se však vyhýbá všem akcím, které by mohly ohrozit lidské životy. V praxi se však zdá, že SSCS mají téměř schizofrenní postoj k násilí, které páchají. Na jednu stranu organizace dodržuje přísný kodex nenásilí a řídí se zásadami Sea Shepherd, které říkají, že členové posádky nemohou používat zbraně; nemohou používat výbušniny; nemohou podnikat žádné akce, které by mohly vést k fyzickému zranění lidí; musí nést zodpovědnost za své činy; musí přijmout morální a právní důsledky svých činů; a nikdy nesmí slevit ze životů těch, které brání.¹⁷⁸ Členové posádky bývají vždy instruováni, aby při akcích dbali zvýšené opatrnosti a neublížili žádným lidem – např. při vrhání kyseliny máselné nesmí nikdy mířit přímo na členy opoziční posádky apod. Tato opatření jsou nejen v souladu s hlubinnou ekologií, ale jsou také pragmatická, protože kdyby SSCS někdy někoho zranila nebo dokonce usmrtila, znamenalo by to porušení zákona a přesunutí skupiny do kategorie, kterou obývají teroristé, což by mohlo vést až k zániku celé této organizace.¹⁷⁹ Na druhou stranu však ty samé zásady Sea Shepherd povolují sebeobranu a každá loď SSCS je pro

<https://www.facebook.com/captpaulwatson/posts/pfbid02H3KV11Wd7yLndqRUm7AuiXV4FkLUEHMn57vhDdhL8uT3sE6dVsGLby3KbjmmzMGNI>.

¹⁷⁵ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 215.

¹⁷⁶ BUCKMASTER, Luke. *Sea Shepherd Captain Paul Watson: 'I call what we do aggressive non-violence'* [online]. [theguardian.com](https://www.theguardian.com), 26. července 2019 [cit. 3. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/jul/26/sea-shepherd-captain-paul-watson-i-call-what-we-do-aggressive-non-violence>.

¹⁷⁷ WATSON, Paul. On The Precedence of Natural Law. *Journal of Environmental Law and Litigation*, 1988, roč. 79, č. 3, s. 85-90.

¹⁷⁸ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 215.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 216.

jistotu vybavena řadou střelných zbraní, neprůstřelnými vestami, kevlarovými přilbami a plynovými maskami.¹⁸⁰ Podle Watsona však zbraně nebývají nikdy používány a už vůbec ne v případě, že je protivníkem jakákoliv vládní agentura – v takovém případě je podle něj nejlepší zbraň videokamera. Pokud je však protivníkem nevládní organizace, SSCS musí být připravená na potenciální násilný konflikt a musí být schopná se ubránit.¹⁸¹

Že je postoj SSCS k násilí problematický, dokazují i dva zaznamenané případy násilných napadení lidí ze strany organizace v letech 1986 a 2010. V roce 1986 aktivisté Sea Shepherd střelili z pušky na faerskou policii, která později ve své zprávě o daném incidentu uvedla, že útok ze strany SSCS je považován za vážné ohrožení na životech členů policejní posádky. Zároveň členové SSCS polévali gumové policejní lodě benzínem a posléze na ně házeli signální světlice a tzv. „ropuchy“, což jsou rotující železné hroty se špičatými konci na obou stranách.¹⁸² V roce 2010 pak SSCS obvinil maltský potápěč za to, že mu při záchranné misi na osvobození nelegálně chycených tuňáků, utrhli celou ruku, když táhli za lodí klec s uvězněnými rybami. Kapitán Watson se však proti tomuto obvinění ohradil s tím, že neexistují žádné důkazy, které by dokládaly, že byl někdo při této přímé akci zraněn.¹⁸³ V důsledku těchto událostí byl Paul Watson mnohými jeho odpůrci označován jako mistrný manipulátor, který je ochotný dosáhnout svých cílů nehledě na možné újmy na zdraví jeho okolí. Ochota SSCS použít násilí, byť omezené pouze na majetek nebo v sebeobraně, vždy znamená risk, že každá taková přímá akce může skončit ztrátami na životech na obou stranách.

3.3 Struktura a financování

Co se týče struktury a financování organizace, SSCS je řízena převážně členy z dobrovolných řad jako a financována prostřednictvím sponzorských darů. Členská základna SSCS se skládá jak z placených profesionálů, tak především právě z dobrovolnických pozic s různou kvalifikací, které zahrnují úkoly na pevnině i na moři.¹⁸⁴ V případě, že se zájemci hlásí jako dobrovolníci do posádky z některých Sea Shepherd lodí, bývají vždy dopředu

¹⁸⁰ WATSON, Paul. Sea Shepherd Defense Policy. *Earth Island Journal*, 1991, roč. 6, č. 4, s. 41-42.

¹⁸¹ NAGTZAAM, Gerry. Gaia's Navy: The Sea Shepherd Conservation Society's Battle to Stay Afloat and International Law. *William & Mary Environmental Law and Policy Review*, 2014, roč. 38, č. 613, s. 634.

¹⁸² NAGTZAAM, Gerry. End of the Line? Paul Watson and the Future of the Sea Shepherd Conservation Society. *Journal of Arts and Humanities*, 2014, roč. 3, č. 2, s. 11.; obdobně Ústav pro výzkum kytovců. *Sea Shepherd's Violent History* [online]. 2023 [cit. 15. června 2022]. Dostupné z: <https://www.icrwhale.org/eng/history.pdf>.

¹⁸³ NAGTZAAM, Gerry. End of the Line? Paul Watson and the Future of the Sea Shepherd Conservation Society. *Journal of Arts and Humanities*, 2014, roč. 3, č. 2, s. 11.

¹⁸⁴ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 211.

informování, že tato práce rozhodně není pro každého a je fyzicky i psychicky velmi náročná.¹⁸⁵ Pro méně zdatné jedince je možná dobrovolná činnost na pevnině, která zahrnuje například různé osvětové projekty, šíření důležitých informací o SSCS, provádění výzkumů či vytváření kampaní, jejichž prostřednictvím se členové SSCS snaží získat nové sponzory a jejich finanční prostředky pro svoji organizaci. Nejčastěji jsou žádáni schopní navigátoři, námořníci, inženýři technických oborů, elektrikáři, tesaři, svářeči, kuchaři, zdravotníci, programátoři, IT specialisté, novináři, vědečtí výzkumníci, fotografové a kameramani.¹⁸⁶ Neplatí však žádné pravidlo, které by členy SSCS obecně vystihovalo. Jedná se o lidi z celého světa, různého věku, pohlaví, vzdělání i společenského postavení.¹⁸⁷

Přestože by se mohlo zdát, že členové SSCS nepodléhají žádné hierarchii, opak je pravdou. Po odchodu Watsona z vedení organizace v roce 2019, v jejím čele současně stojí 7 hlavních ředitelů, kteří přijímají strategická krátkodobá i dlouhodobá rozhodnutí organizace a svoji funkci vykonávají bez nároku na odměnu anebo jiné hmotné pobídky.¹⁸⁸ Byla také vytvořena skupina poradců, která poskytuje odborné rady v různých oblastech svého zaměření. Tyto zahrnují například právní a finanční poradenství, média a marketing či vědeckou a technickou pomoc.¹⁸⁹ Zatímco mnoho podobných nevládních organizací používá ke svému rozhodování ohledně fungování, strategie a taktiky demokratický konsensus, Paul Watson nikdy nevěřil, že je tento přístup skutečně dobrý a snažil se SSCS řídit spíše autokraticky, což vedlo k tomu, že se někteří členové od skupiny nakonec distancovali.¹⁹⁰ Podle bývalého člena je jeho metodou řízení organizace „anarchie řízená Bohem“ a nemá rád lidi, kteří s ním nesouhlasí, což vede mezi členy k častým neshodám.¹⁹¹ Nejen tyto neshody nakonec vyústily ve Watsonův definitivní odchod z SSCS, který je popsán dále v rámci kapitoly o vývoji

¹⁸⁵ Sea Shepherd Global. *Volunteer for our Global Campaigns at Sea* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/get-involved/volunteer-sea/>; obdobně Sea Shepherd Conservation Society. *Become a Shepherd of the Sea!* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/get-involved/crewing-at-sea/>.

¹⁸⁶ Sea Shepherd Conservation Society. *Become a Shepherd of the Sea!* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/get-involved/crewing-at-sea/>.

¹⁸⁷ ¹⁸⁷ Sea Shepherd Global. *Volunteer for our Global Campaigns at Sea* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/get-involved/volunteer-sea/>.

¹⁸⁸ Sea Shepherd Global. *Our Team* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/our-team/>.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 213.

¹⁹¹ KHATCHADOURIAN, Raffi. *Neptune's Navy* [online]. newyorker.com, 29. října 2007 [cit. 17. června 2023]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/2007/11/05/neptunes-navy>.

organizace. V současnosti sami členové organizace tvrdí, že je SSCS i přes svoji hierarchii stále do jisté míry „grassroots“ hnutím.¹⁹²

V roce 2017 měla organizace roční rozpočet přibližně 2 miliony USD a placený personál o 14 lidech.¹⁹³ V současnosti sice zůstává počet placeného personálu stejný¹⁹⁴, ale dá se předpokládat, že se, vzhledem k dnešnímu stavu světové ekonomiky, přinejmenším zvýšil roční rozpočet organizace. Hlavními finančními příjmy SSCS v minulosti i v současné době jsou stále sponzorské dary od veřejnosti a díky svému trvalému charitativnímu statusu, který v USA získala, se stala příjemcem velkých finančních obnosů také od řady hollywoodských celebrit, vlivných podnikatelů i politiků.¹⁹⁵ Zároveň však organizace musí každý rok své existence podávat federální vládě USA „informační daňové přiznání“.¹⁹⁶ Významný finanční výdělek pro SSCS představoval také již výše zmíněný dokumentární seriál *Whale Wars*, díky němuž nabrala na popularitě a mediální pozornosti. Nicméně organizace poskytuje rovněž placené přednášky, vydává vlastní knihy a podcasty, na svých webových stránkách nabízí množství reklamních předmětů a je součástí řady placených projektů jako například spolupráce se streamovací platformou Netflix v rámci tvorby dokumentárního pořadu *Seaspiracy: pravá tvář udržitelného rybolovu*.¹⁹⁷ Díky získaným financím si SSCS může dovolit moderní technické vybavení sloužící na výzkum či boj s nepřáteli a také může stále rozšiřovat svoji flotilu, která v současnosti svojí velikostí dokonce převyšuje flotily menších států jako jsou například Katar, Keňa či Gabon¹⁹⁸, což v důsledku SSCS zajišťuje určitý mezinárodní respekt.

¹⁹² Triodos Bank. *Defenders of the ocean: how Sea Shepherd uses direct action to protect marine wildlife* [online]. 15. února 2023 [cit. 17. června 2023]. Dostupné z: <https://www.triodos.co.uk/articles/2023/-sea-shepherd-direct-action-marine-wildlife>.

¹⁹³ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 211.

¹⁹⁴ Sea Shepherd Global. *Our Team* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/our-team/>.

¹⁹⁵ Charity Navigator. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.charitynavigator.org/ein/930792021>.

¹⁹⁶ ProPublica. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://projects.propublica.org/nonprofits/organizations/930792021>.

¹⁹⁷ Sea Shepherd Australia. *New must-see documentary 'Seaspiracy' streaming on Netflix* [online]. 26. května 2021 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherd.org.au/latest-news/seaspiracy-netflix/>; obdobně RAMSDEN, Sam. *Everything You Need To Know About Sea Shepherd & How To Support It* [online]. *bustle.com*, 30. března 2021 [cit. 23. dubna 2020]. Dostupné z: <https://www.bustle.com/life/what-is-sea-shepherd-how-to-support-it>.

¹⁹⁸ BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder*. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 40-41.

3.4 Strategie a taktika

SSCS pevně věří, že i protivníci vybavení špičkovou moderní technologií mohou být poraženi propracovanou strategií a taktikou. K dosažení svých cílů používá organizace všestrannou strategii, která sahá od diplomacie, ekonomických a přímých akcí až po promyšlenou mediální strategii navrženou tak, aby rychle upozornila na nekalé operace jejich protivníků.¹⁹⁹ O Sea Shepherd je známo, že ještě nedávno k dosažení svých cílů upřednostňovala především přímou akci páchající rozsáhlé ekonomické škody nepřátelské straně, kterou kombinovala s globální mediální kampaní.²⁰⁰ Až v posledních letech se organizace snaží používat více diplomatických prostředků ve spolupráci s národními vládami, při nichž využívá sofistikované znalosti mezinárodního mořského práva a jeho mezer a v neposlední řadě se věnuje také vědeckému výzkumu.²⁰¹

Kromě toho, že Sea Shepherd plní roli dokumentátora a oznamovatele porušování mezinárodních zákonů na ochranu přírody, využívá při svých operacích přímých akcí, které nejsou smrtící, ale mají za úkol stěžovat protivníkům jejich nezákonnou činnost.²⁰² Taktika využívána SSCS během přímých akcí může mít mnoho podob počínaje poškozováním lodních šroubů nepřátelských plavidel speciálními kabely, taranem protivnických lodí, házením zápalných lahví, ozařováním velrybářů laserem, ničením velrybářských a rybářských sítí v moři, vrháním nádob s kyselinou máselnou na velrybářské lodě za účelem kontaminace lodních palub a velrybího masa a vstupováním členů SSCS na nepřátelská plavidla v rámci protestu konče.²⁰³ Podle kapitána Watsona bylo vždy primárním cílem SSCS poškodit co nejvíce velrybářských a rybářských lodí do takové míry, aby byly jejich posádky nuceny vrátit se do doku za účelem opravy. Tato taktika však často končila napácháním mnohem větších majtkových škod včetně úplného potopení mnoha velrybářských lodí.²⁰⁴ Watson také tvrdí, že tato taktika je nezbytná k odhalení a znemožnění činností, které porušují mezinárodní zákony na ochranu volně žijících živočichů, protože mezinárodní společenství se ukázalo jako

¹⁹⁹ MURPHY, Dan. *Whale Wars: The aggressive tactics of Sea Shepherd Paul Watson* [online]. csmonitor.com, 6. ledna 2010 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/World/Global-News/2010/0106/Whale-Wars-The-aggressive-tactics-of-Sea-Shepherd-Paul-Watson>.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Sea Shepherd Conservation Society. *Our Mission* [online]. 2023 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/who-we-are/our-mission/>.

²⁰² AVELIE, Stuart a kol. "We may be pirates, but we are not protesters": Identity in the Sea Shepherd Conservation Society. *Political Psychology*, 2013, roč. 34, č. 5, s. 753-754.

²⁰³ BONDAROFF, Teale Phelpf. Sailing with the Sea Shepherds. *Journal of Military and Strategic Studies*, 2011, roč. 13, č. 3, s. 4.

²⁰⁴ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 214.

neochotné nebo neschopné zastavit velrybářské a rybářské praktiky zaměřené na ohrožené druhy.²⁰⁵

Přestože mnozí kritici a nepřátelé SSCS je označují jako ekoteroristy nebo dokonce jako piráty a tvrdí, že jejich přímé akce představují porušování mezinárodního práva v praxi²⁰⁶, organizace samotná se domnívá, že její aktivity představují pokus o prosazení mezinárodních zákonů na ochranu přírody a mezinárodního námořního práva podle Světové charty ochrany přírody přijaté OSN, vzhledem ke skutečnosti, že neexistuje dostatek oficiálních mechanismů, které by tato práva vymáhaly místo ní.

3.5 Média jako součást strategie SSCS

O tom, že média hrají v existenci a fungování SSCS přední roli a jsou také nedílnou součástí strategie jednání této organizace není pochyb. Kapitán Watson sám od začátku zastával názor, že média definují kulturu a tím definují realitu, jak ji vnímají lidé, proto od začátku pečlivě dokumentoval každou činnost SSCS – ať už šlo o kampaně zaměřené proti lovu tuleňů nebo proti lovu velryb. Efektivní využití médií znamená pochopit, jaké médium je potřeba. Televize vyžaduje obrazové a zvukové ukázky, noviny zase fakta a působivý titulek.²⁰⁷ O SSCS lze říci, že se jí podařilo nejen přitáhnout pozornost médií již při svém vzniku, ale také ji dlouhodobě upoutat a zdá se, že rovněž dokázala do jisté míry vyřešit otázku asymetrie vztahu mezi konkrétní nevládní organizací a médii celkově. Na rozdíl od většiny medializovaných nevládních organizací jsou hlavním cílem sdělení SSCS spíše národní vlády než samotná veřejnost. Vztahy mezi nevládními organizacemi a médii jsou obecně považovány za vztahy, které se vyznačují značnou asymetrií, přičemž nevládní skupiny jsou obecně mnohem více závislé na médiích než je tomu naopak.²⁰⁸ Většinou platí, že tyto skupiny potřebují média, aby jim pomohla se třemi hlavními body – s mobilizací potenciálních příznivců, s rozšiřováním jejich působnosti a také s dodáním důvěryhodnosti a legitimacy, které skupina prostřednictvím svého obrazu v médiích v očích veřejnosti získává.²⁰⁹ Média jsou obecně méně závislá na jednotlivých nevládních organizacích a hnutích, neboť mediální zájem mohou upoutat i jiné

²⁰⁵ KHATCHADOURIAN, Raffi. *Neptune's Navy* [online]. newyorker.com, 29. října 2007 [cit. 17. června 2023]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/2007/11/05/neptunes-navy>.

²⁰⁶ MAGNUSON, Whitney. Marine Conservation Campaigners as Pirates: The Consequences of "Sea Shepherd". *Environmental Law*, 2014, roč. 44, č. 3, s. 937-938.

²⁰⁷ BERUBE, Claude. Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 15.

²⁰⁸ GAMSON, William A., WOLFSFELD, Gadi. Movements and Media as Interacting Systems. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 1993, roč. 538, s. 116.

²⁰⁹ Tamtéž.

skupiny, události nebo kauzy a v důsledku toho musí aktivisté vyvíjet inovativní způsoby, jak tuto mediální pozornost přitáhnout zpátky na svoji stranu a co nejdéle si ji udržet.²¹⁰

Jedním ze způsobů, jak mohou nevládní organizace přitáhnout pozornost médií, je změnit své chování takovým způsobem, aby odpovídalo kritériím mainstreamového zpravodajství, nicméně tím mohou způsobit zkeslení vlastní identity a stanovených cílů.²¹¹ Tím, že ekologické radikální organizace medializující vybrané události a problémy způsobem, který je pro mainstreamová média přijatelný, tak opouští širší zdroje environmentálních problémů.²¹² Takový přístup může být problematický pro organizaci jako je SSCS, která chce prezentovat postoj, jenž zpochybňuje ochranu životního prostředí na mezinárodní úrovni. Rétorika SSCS v otázce lovu velryb a v otázkách životního prostředí obecně je hluboce kritická vůči mezinárodní struktuře a zdrojům environmentálních problémů a svaluje vinu na všudypřítomné systémové nedodržování předpisů. V případě, že by SSCS své poselství přeformulovala tak, aby zapadalo do mainstreamových hodnot, mohla by toto poselství značně ovlivnit a usměrnit.

Dalším důležitým prostředkem, kterým se aktivisté tradičně snaží přitáhnout pozornost médií, je vytváření působivých obrazových událostí. Takovým typickým příkladem mohou být zdokumentované nájezdy SSCS, následné srážky s opozičními plavidly (už samotné lodě jsou relativně atraktivním symbolem pro média, protože jsou velmi „vizuální“²¹³) a jiné přímé akce nebo vyobrazená krutost velrybářů či lovců tuleňů, které zaručují mediální publicitu. Při těchto dramatických akcích však SSCS riskuje, že se jejich poselství ztratí ve zpravodajství nebo bude negativně překrouceno vzhledem k tomu, že příběhy zahrnující dramatické akce mají tendenci zaměřovat se spíše na prostředky aktivistů než na jejich cíle. Zároveň příběhy zahrnující nějaký druh konfrontace mají také tendenci být popisovány jako kriminální příběhy, což může SSCS přinést více škod než užitku.²¹⁴

²¹⁰ KOOPMANS, Ruud. Movements and Media: Selection Processes and Evolutionary Dynamics in the Public Sphere. *Theory and Society*, 2004, roč. 33, č. 3, s. 373.

²¹¹ CARROLL, William K., RATNER, R.S. Media Strategies and Political Projects: A Comparative Study of Social Movements. *The Canadian Journal of Sociology*, 1999, roč. 24, č. 1, s. 3.

²¹² GAMSON, William A., WOLFSFELD, Gadi. Movements and Media as Interacting Systems. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 1993, roč. 538, s. 123.

²¹³ BERUBE, Claude. Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 15.

²¹⁴ CARROLL, William K., RATNER, R.S. Media Strategies and Political Projects: A Comparative Study of Social Movements. *The Canadian Journal of Sociology*, 1999, roč. 24, č. 1, s. 13.

Asi nejvýraznější mediální stopou, která se SSCS povedla je bezpochyby dokumentární seriál kapitána Paula Watsona *Whale Wars*, který byl vysílán na televizním kanále *Animal Planet* mezi lety 2008 a 2015. Ve své době velmi sledovaný a dobře hodnocený seriál ukazující krutou realitu japonského velrybářského průmyslu, fungujícího pod záštitou japonského Institutu pro výzkum kytovců (ICR), sloužil jako 45minutová reklama na SSCS, placená a produkována televizní stanicí *Discovery*.²¹⁵ Více epizodní příběhy líčily boj SSCS proti ilegálním japonským velrybářům prostřednictvím řady přímých akcí²¹⁶ způsobem, který by nezachytila ani ta nejobsáhlejší zpravodajská relace. Vzhledem k tomu, že měl pořad *Whale Wars* obrovskou sledovanost, dokázal vydělat televiznímu kanálu *Animal Planet*, a především samotné SSCS značné finanční částky, které tak v době jeho vysílání tvořily velkou část příjmů organizace a byly použity na její provoz a rozšiřování flotily.²¹⁷ *Whale Wars* byly pro SSCS přínosné nejen svými finančními benefity, ale také tím, že šířily povědomí o samotné organizaci a o problematice nelegálního lovu velryb. Pořad díky svému zajímavému a dramatickému obsahu dokázal probudit vládu nejednoho státu a oslovit daleko širší publikum, než tomu bylo u jiných dokumentárních relací. Vysílání však bylo z rozhodnutí *Animal Planet* několikrát přerušeno a v roce 2015 zcela ukončeno z důvodu právních sporů s japonským ICR, do kterých se v důsledku natáčení kapitán Paul Watson a členové jeho skupiny dostali.²¹⁸

V neposlední řadě je důležité poznamenat, že v současné době sehrávají masová média důležitou roli pro SSCS také z hlediska komunikace, kdy organizaci slouží internet a zejména pak moderní sociální sítě jako nejlepší komunikační prostředek, díky kterému mohou zůstat ve stálém spojení se svými příznivci a neustále je tak mohou v reálném čase barvitě informovat o svých aktivitách.

3.6 Vývoj a konkrétní přímé akce SSCS

Po svém založení v roce 1979 se SSCS poprvé vydala cestou přímých akcí, když v březnu téhož roku vyjela se svojí první lodí *Sea Shepherd*, dříve známou jako *Westella*, a

²¹⁵ Discovery. "Whale Wars" returns to Animal Planet [online]. 19. prosince 2014 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://corporate.discovery.com/discovery-newsroom/whale-wars-returns-animal-planet-january-2-world-p/>.

²¹⁶ OSTROW, Joane. *The battle –eco-terror?– continues on Animal Planet's "Whale Wars"* [online]. denverpost.com, 11. prosince 2013 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://www.denverpost.com/2013/12/11/the-battle-eco-terror-continues-on-animal-planets-whale-wars/>.

²¹⁷ PEAVEY, Lindsey. *Is Whale Wars a waste of money?* [online]. southernfriedscience.com, 2. července 2013 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://www.southernfriedscience.com/guest-post-is-whale-wars-a-waste-of-money/>.

²¹⁸ GATOLLARI, Mustafa. *The Controversy Surrounding 'Whale Wars' Explained* [online]. distractify.com, 6. prosince 2019 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://www.distractify.com/p/what-happened-to-whale-wars>.

32člennou posádkou vstříc boji s kanadskými lovci tuleňů do Zálivu svatého Vavřince na východě Kanady. Poměrně velká posádka zahrnovala rovněž několik novinářů z řad britského, amerického a australského tisku, protože si členové organizace uvědomovali, jak moc je důležité, aby jejich činnost a také činnost jejich protivníků byla již od začátku řádně dokumentována.²¹⁹ V této době se organizace považovala za skupinu mstitelů, většinou kvůli Watsonovu přesvědčení, že dělá to, co nemohou nebo nechtějí dělat politici a úředníci odpovědní za prosazování práv zvířat a ochrany životního prostředí.²²⁰ Účast aktivistů na jejich první akci zahrnovala kropení tuleních mláďat organickým červeným barvivem, které pro ně samotné bylo zcela neškodné, ale okamžitě znehodnocovalo jejich srst a tím pádem se stala pro lovce bezcenná. Přestože byla akce z hlediska ochrany tuleních mláďat víceméně úspěšná, 8 členů posádky včetně Watsona bylo následně zatčeno a odsouzeno k pokutě a 5 dnům ve vězení.²²¹

V červenci téhož roku, kdy *Sea Shepherd* zahájila svoji první plavbu na záchranu tuleňů do Kanady, vyplula do Portugalska, aby našla a poškodila nelegální portugalskou velrybářskou loď *Sierra*, která měla podezřele neurčitě vlastnictví – tzn., že fakticky patřila jedné zemi, plula pod vlajkou jiné země a měla mezinárodní posádku.²²² *Sierra* ignorovala všechny stěžejní dohody o lovu velryb, při němž využívala kontroverzních loveckých metod.²²³ Pro SSCS a zejména kapitána Watsona byla tato akce přelomovým bodem v jejich strategii, která se změnila z pouhého občanského aktivismu na militantní přímou akci, ve kterou pronásledování *Sierry* vyústilo.²²⁴ *Sea Shepherd* byla pro tuto akci speciálně vybavena cca 18 tunami cementu, který byl umístěný na její přídi a měl zvýšit účinek taranu při plánovaném střetu obou lodí.²²⁵ Jakmile se SSCS podařilo *Sierru* dosáhnout, okamžitě do ní dvakrát po sobě svojí lodí prudce narazila, což nepřátelskou loď těžce poškodilo, ale nakonec byla ještě schopná doplout zpět do

²¹⁹ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 225.

²²⁰ BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 13.

²²¹ Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023, [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

²²² Dnes se tímto modelem řídí i loď SSCS – BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 19.

²²³ WATSON, Paul. *The Westella 1978* [online]. facebook.com, 6. listopadu 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/the-westella-1978back-to-1978-i-had-120000-dollars-in-my-pocket-given-to-me-by-c/10152762573825932/?paipv=0&eav=Afak24aZhkbwfvMKwxE-_ByPuQtnacL0mgDeJGBnE7CH192ZmYWRq_qkDZK4s3ClnTE&_rdr.

²²⁴ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 225.

²²⁵ BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 19-20.

doku v nedalekém přístavu.²²⁶ Aby se SSCS vyhnula portugalské odplatě, pokusila se s lodí uniknout do španělských vod, což se jí ale nepodařilo a všichni členové posádky *Sea Shepherd* byli nakonec zadrženi a loď jim byla portugalskými úřady zabavena. SSCS však věděla, že za tuto přímou akci nemohou být odsouzeni vzhledem k tomu, že *Sierra* technicky vzato vůbec neexistovala a stejně tak i její náklad – velrybí maso, které podléhalo zákazu o obchodování. Členové SSCS nakonec Portugalsko v tichosti opustili a obě lodě, *Sierra* i *Sea Shepherd*, byly později za zvláštních okolností potopeny.²²⁷

Předchozí události však kapitána Watsona neodradily a rozhodl se celý „portugalský příběh“ uveřejnit, aby dokázal získat dostatek financí na pořízení nové lodě, což se mu nakonec v roce 1980 skutečně povedlo a SSCS koupila loď „St. Giles“, která byla ihned přejmenována na *Sea Shepherd II*.²²⁸ V 80. letech pak SSCS podnikala se *Sea Shepherd II*. řadu kontroverzních a nebezpečných operací ve jménu ochrany moří a mořských živočichů, při nichž používala celou řadu strategií – od klasického monitoringu a dokumentování podezřelých aktivit jako tomu bylo například v případě sovětského lovu velryb „pro vlastní potřebu“ až po více konfrontační přímé akce, z nichž nejvýraznější bylo úspěšné taranování a následné potopení dvou španělských velrybářských lodí *Isba I* a *Isba II*, shazování žárovek naplněných barvou z letadla přímo na sovětské velrybářské lodě²²⁹, a především pak potopení poloviny islandské velrybářské flotily a zničení reykjavické stanice na zpracování velrybího masa v listopadu 1986, které je jako jediná akce SSCS v důsledku rozsáhlých škod dle Globální databáze terorismu (GTD) označeno jako teroristický čin.²³⁰ Islandská akce je jednou z nejznámějších násilných akcí, které SSCS ve své historii provedla a často bývá popisována jako „islandské 11. září“.²³¹ Přestože bylo původně naplánováno potopení celé islandské velrybářské flotily –

²²⁶ WATSON, Paul. *The Westella 1978* [online]. facebook.com, 6. listopadu 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/the-westella-1978back-to-1978-i-had-120000-dollars-in-my-pocket-given-to-me-by-c/10152762573825932/?paipv=0&eav=Afak24aZhkbwFVMKwxE-_ByPuQtnacL0mgDeJGBnE7CH192ZmYWRq_qkDZK4s3ClnTE&_rdr.

²²⁷ WATSON, Paul. *40 Years Ago* [online]. facebook.com, 17. července 2019 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/pb.100044348739954.-2207520000./10157002797060932/?type=3>.

²²⁸ WATSON, Paul. *The Westella 1978* [online]. facebook.com, 6. listopadu 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/the-westella-1978back-to-1978-i-had-120000-dollars-in-my-pocket-given-to-me-by-c/10152762573825932/?paipv=0&eav=Afak24aZhkbwFVMKwxE-_ByPuQtnacL0mgDeJGBnE7CH192ZmYWRq_qkDZK4s3ClnTE&_rdr.

²²⁹ LACITIS, Erik. *Lead Stuntman In Anti-Whaling Drama Is One Seasoned Actor* [online]. archive.seattletimes.com, 3. listopadu 1998 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://archive.seattletimes.com/archive/?date=19981103&slug=2781232>.

²³⁰ Global Terrorism Database. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. 2022 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=sea+shepherd&sa.x=0&sa.y=0>.

²³¹ HELGASON, Magnús Sveinn. *Only terrorist attack on Iceland: The sinking of whaling vessels in Reykjavik on 9/11 1986* [online]. icelandmag.is, 17. ledna 2019 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://icelandmag.is/article/only-terrorist-attack-iceland-sinking-whaling-vessels-reykjavik-911-1986>.

tedy všech 4 lodí, kterými v té době největší islandská velrybářská společnost disponovala, plány byly na poslední chvíli změněny vzhledem k tomu, že na palubě dvou lodí *Hvalur 8* a *Hvalur 9* se nacházeli lidé, jejichž životy by mohly být přímou akcí ohroženy.²³² Celá akce započala vniknutím dvou členů SSCS do islandské národní stanice na zpracování velrybího masa, kde systematicky ničili veškeré technické vybavení. Později se přesunuli k lodím *Hvalur 6* a *Hvalur 7*, kterým otevřeli chladicí ventily, což způsobilo, že se obě lodě během krátké chvíle zaplavily a následně zcela potopily. Než se vůbec zjistilo, k čemu došlo, oba členové SSCS už byli z Islandu pryč, protože ještě ten večer nepozorovaně odletěli.²³³ Lodě byly později vyzdviženy, ale kvůli rozsáhlému poničení už nikdy nemohly být použity na lov velryb a nakonec byly sešrotovány.²³⁴ Celkové škody byly později vyčísleny cca na 4,6 miliony USD²³⁵ a pro Watsona, který za celou akci převzal zodpovědnost, to znamenalo trestní stíhání – z toho důvodu však své přiznání nakonec stáhnul.²³⁶ V důsledku této akce byla SSCS zakázána účast na budoucích zasedání Mezinárodní velrybářské komise (IWC), avšak provedená sabotáž zastavila islandskou komerční velrybářskou činnost na dalších 17 let a útok se stal hlavní zprávou prakticky po celém světě.²³⁷

V průběhu 90. let pak došlo u SSCS k posunu filozofie myšlení skupiny, nově se na ochranu mořských živočichů nedívala pouze z etického hlediska, ale začala se oficiálně označovat jako organizace bojující proti nelegálnímu mořskému pytláctví a ničení mořského prostředí. V těchto letech SSCS dosáhla řady úspěchů v ochraně volně žijících živočichů, a to především díky snaze o snížení počtu rybářských lovných sítí, které s řadou dobrovolníků likvidovali. SSCS v této době zároveň aktivně rozšiřovala svoji flotilu, včetně nové lodě *Sea Shepherd III.* a dalších nových plavidel.²³⁸ V letech 2000 a 2001 organizace pomáhala například při likvidaci ropných skvrn potom, co došlo v Brazílii k havárii ropovodu a u Galapág k havárii ropného tankeru. V obou případech byla SSCS požádána o pomoc při zmírnění ekologických

²³² Sea Shepherd Global. *Throwback Thursday* [online]. 11. října 2018 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/seashepherdglobal/photos/a.130474138258/10156779899738259/?type=3>.

²³³ HELGASON, Magnús Sveinn. *Only terrorist attack on Iceland: The sinking of whaling vessels in Reykjavik on 9/11 1986* [online]. icelandmag.is, 17. ledna 2019 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://icelandmag.is/article/only-terrorist-attack-iceland-sinking-whaling-vessels-reykjavik-911-1986>.

²³⁴ Tamtéž.

²³⁵ V některých zdrojích uvedeno až 8 mil. USD.

²³⁶ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 230.

²³⁷ Sea Shepherd Global. *Throwback Thursday* [online]. 11. října 2018 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/seashepherdglobal/photos/a.130474138258/10156779899738259/?type=3>.

²³⁸ Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

následků přímo tamními vládami.²³⁹ Organizace tak začala postupně pomalu testovat partnerství soukromého a veřejného sektoru, které však Watson vždy zpochybňoval a stále trval především na zachování strategie přímých akcí.

V roce 2002, při hlídkování v okolí mořské rezervace Kokosový ostrov, o které byla kostarickou vládou požádána, narazila loď SSCS *Ocean Warrior* na kostarickou loď *Varadero I*, jejíž posádka za vidinou zisku žraločích ploutví nelegálně lovila žraloky v guatemalských teritoriálních vodách. Kostarické plavidlo nemělo žádné povolení k rybolovu mimo Kostariku.²⁴⁰ Z těchto důvodů se organizace rozhodla *Varadero I* pomocí blokády svou lodí *Ocean Warrior* zastavit, což se ukázalo jako neúčinné a loď se pokusila uniknout. Kapitán Watson poté rozhodl o použití vodních děl, prostřednictvím kterých bylo možné zaplavit a následně zastavit lodní motory nepřátelského plavidla. Ani tato akce nebyla úspěšná a *Varadero I* se nakonec podařilo zastavit až taranem.²⁴¹ To mělo za následek další trestní obvinění vůči Watsonovi a jeho organizaci. Tato obvinění však byla nepodložená a následně stažena, a to především díky videonahrávce, kterou SSCS předložila a na které byl celý incident zachycen. Podle vyjádření státního zástupce se nejednalo o protiprávní jednání.²⁴²

Přestože celková strategie SSCS zůstala během dalších let téměř beze změn, její fungování se začalo postupně měnit vlivem natáčení dokumentární série *Whale Wars*, která sledovala pomyslnou druhou vývojovou fázi organizace. *Whale Wars* nejenže pomohly zpopularizovat SSCS, ale především jí pomohly v cestě za vlastní legitimitou. Během tohoto období SSCS soustředila většinu svých zdrojů na napadání velrybářských lodí japonského ICR v Jižním oceánu a nadále sloužila jako „mstitelská“ organizace. Ukončení nelegálního lovu velryb, který provozuje japonská flotila ICR pod záštitou vědeckého výzkumu, je jedním z hlavních posláních SSCS již od roku 2002²⁴³, kdy začala s prvními přímými akcemi proti

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ The Maritime Executive. *Costa Rica Drops Charges Against Sea Shepherd's Paul Watson* [online]. 12. března 2019 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://maritime-executive.com/article/costa-rica-drops-charges-against-sea-shepherd-s-paul-watson>.

²⁴¹ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 231.

²⁴² Sea Shepherd Global. *Victory in Costa Rica for Paul Watson* [online]. 13. března 2019 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/costa-rica-pwatson/>.

²⁴³ Sea Shepherd Australia. *Whale Defence Campaign History* [online]. 13. listopadu 2017 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherd.org.au/latest-news/whale-defence-campaign-history-2/>.

japonským velrybářům, které se v pozdějších letech proměnily ve vyhrocený právní konflikt mezi oběma organizacemi.²⁴⁴

Na přelomu let 2006 a 2007 se dvě lodě a vrtulník SSCS, který dokumentoval činnost japonských velrybářů, účastnily operace s názvem „Leviathan“, jejímž úkolem bylo zneškodnit japonskou loď *Kaiko Maru* pronásledující hejno plejtváků. Podle výpovědi japonských velrybářů se obě lodě SSCS, *Farley Mowat* a *Robert Hunter*, ke *Kaiko Maru* zprvu přiblížily a poté na ni násilně najely a zabránily jí dále se plavit, přičemž členové SSCS měli údajně zároveň na japonskou posádku vrhat dýmavnice. Přestože tyto nájezdy způsobily hmotné škody na obou stranách, SSCS se podařilo narušit činnost *Kaiko Maru* natolik, že nebyla schopna pokračovat v dalším lovu.²⁴⁵

Další antarktickou kampaní, kterou SSCS proti japonským velrybářům mezi lety 2007 a 2008 vedla, byla operace „Migaloo“, která byla zároveň první operací zdokumentovanou filmovým štábem *Animal Planet* pro první řadu televizního seriálu *Whale Wars*.²⁴⁶ Operace započala tím, že se dva členové posádky lodi SSCS *Steve Irwin* v rámci kontroverzní taktiky nalodili na japonskou loď *Yushin Maru 2* a pokusili se polít její palubu a ulovené velryby kyselinou máselnou. Ostatní členové SSCS se mezitím snažili pomocí lan poškodit lodní šroub *Yushin Maru 2* a vyřadit tak loď z provozu. Japonci reagovali tím, že oba naloděné členy SSCS zadrželi a celé skupině začali vyhrožovat střelbou, pokud SSCS nezastaví své aktivity.²⁴⁷ O dva dny později byli zadrženi členové SSCS na příkaz japonských úřadů předání australské celní policii, která je v pořádku dopravila zpět na loď *Steve Irwin*,²⁴⁸ Operace však stále pokračovala, tentokrát si SSCS vybrala za cíl jinou japonskou velrybářskou loď – *Nisshin Maru*, na kterou začala ze své lodi házet lahve s kyselinou máselnou a sáčky s kluzkou celulózu v prášku, aby rybářům ztížila pohyb na palubě.²⁴⁹ V důsledku toho se japonská vláda obrátila na IWC, která tyto činy označila jako nebezpečné akce ohrožující bezpečnost na moři a představující riziko

²⁴⁴ ROESCHKE, Joseph Elliott. Eco-Terrorism and Piracy on the High Seas: Japanese Whaling and the Rights of Private Groups to Enforce International Conservation Law in Neutral Waters. *Villanova Environmental Law Journal*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 101.

²⁴⁵ Sea Shepherd Global. *Whale Defense Campaign History* [online]. 30. prosince 2018 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/whale-defense-campaign-history/>.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ LAH, Kyung. *Anti-whaling activists handed over* [online]. edition.cnn.com, 17. ledna 2008 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/01/17/activists.ship/index.html>.

²⁴⁸ WHALES ON THE NET. *Sea Shepherd Launches Operation Migaloo* [online]. 2007 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.whales.org.au/news/a-seashep07.html>.

²⁴⁹ JONES, Alex. *Sea Shepherd Launches Operation Migaloo* [online]. world-wire.com, 6. února 2020 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://world-wire.com/sea-shepherd-launches-operation-migaloo/>.

pro lidské životy a majetek. Podle SSCS však členové organizace operovali legálně v mezích Světové charty OSN pro ochranu přírody a pomohli zachránit životy více než 500 velryb.²⁵⁰

Ne všechny operace na záchranu velrybích životů však skončily pro SSCS příznivě. V roce 2010 byla nová moderní loď SSCS *Ady Gil* v podstatě rozpůlena a potopena poté, co se s ní srazila japonská loď *Shonan Maru 2*, která v té době zajišťovala bezpečnost japonským velrybářským lodím. Obě strany se poté z incidentu vzájemně obviňovaly.²⁵¹ Podle slov Paula Watsona narazila cca 800tunová *Shonan Maru 2* do malé 18tunové lodě SSCS zcela bez varování, zatímco byla většina její posádky na palubě, což by se podle něj dalo označit jako pokus o vraždu.²⁵² Posádka tak utrpěla sice mnohočetná, ale pouze lehká zranění. Japonská ICR se však brání tím, že kolize obou lodí byla výsledkem eskalace situace, při které se SSCS pokoušela se svojí lodí najíždět na japonskou loď za účelem snížení její rychlosti a poté ji předjela a posádka z lodí spustila lana vyztužená kovem, která měla zablokovat lodní šrouby *Shonan Maru 2*, což bylo zdokumentováno i lodní kamerou.²⁵³ Vyšetřovatelé, kteří se srážkou zabývali nakonec rozhodli, že vinu nesou kapitáni obou plavidel. SSCS později tuto nehodu šikovně medializovali v rámci *Whale Wars* a následně využili při své další kampani proti lovu velryb.²⁵⁴

V důsledku těchto událostí bylo rozhodnuto, že se tehdejší člen SSCS a kapitán potopené lodi *Ady Gil* později nalodí na *Shonan Maru 2* a pokusí se z pozice občana zatknout jejího kapitána za pokus o vraždu celé posádky lodě *Ady Gil*. To se nakonec stalo a kapitán Pete Bethune se skutečně dostal na japonskou loď, načež byl zadržen a poté zatčen japonskou pobřežní stráží za neoprávněný vstup, jakmile loď zakotvila v Japonsku. O další nalodění na *Shonan Maru 2* se členové SSCS pokusili později ještě jednou, avšak dopadlo stejně neúspěšně a japonský ICR se rozhodl SSCS zažalovat. Vzhledem k tomu, že všechny akce byly provedeny na rozkaz kapitána Paula Watsona, dostal se v roce 2010 na tzv. „Blue Watch“ seznam Interpolu,

²⁵⁰ Sea Shepherd Global. *Whale Defense Campaign History* [online]. 30. prosince 2018 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/whale-defense-campaign-history/>.

²⁵¹ DARBY, Andrew. *Japanese ship destroys whale protest boat Ady Gil* [online]. theage.com.au, 6. ledna 2010 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theage.com.au/environment/conservation/japanese-ship-destroys-whale-protest-boat--ady-gil-20100106-ltp4.html>.

²⁵² The Guardian. *Ady Gil and Japanese whaler both blamed for collision* [online]. 18. listopadu 2010 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2010/nov/18/ady-gil-whaler-blamed-collision>.

²⁵³ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 233-234.

²⁵⁴ The Guardian. *Ady Gil and Japanese whaler both blamed for collision* [online]. 18. listopadu 2010 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2010/nov/18/ady-gil-whaler-blamed-collision>.

což znamenalo, že Interpol žádá národní policejní síly, aby průběžně předávaly informace o místě pobytu a činnosti Paula Watsona. V kontextu předešlých událostí spojených s kostarickou lodí *Varadero I* a japonskou lodí *Shonan Maru 2* byla tato žádost nakonec v roce 2012 ještě změněna na tzv. „Red Notice“, což představovalo žádost Interpolu o zvážení zatčení kapitána Paula Watsona. Tyto události později vedly k odstoupení Watsona z čela SSCS.

K dalšímu střetu mezi SSCS a velrybáři japonského ICR došlo v mezi lety 2012 a 2013 v rámci operace „Zero Tolerance“, kterou organizace označuje jako nejúspěšnější z hlediska počtu zachráněných velryb, kterých mělo být cca 1000.²⁵⁵ Během této kampaně došlo k několika násilným střetům čtyř lodí SSCS – *Steve Irwin*, *Bob Baker*, *Brigitte Bardot* a *Sam Simon*²⁵⁶ s japonskými velrybářskými loděmi *Yushin Maru 2* a *Nisshin Maru*, které od sebe oddělily a úspěšně jim zablokovaly cestu k tankovací lodi s palivem.²⁵⁷ Úspěch operace spočíval rovněž v nové strategii, na základě které se SSCS rozhodla zaměřit na nepřátelská plavidla již v severním Pacifiku na místo toho, aby čekala, až se lodě dostanou dále do antarktických vod.²⁵⁸

Přes všechny úspěchy, kterých během „velrybích válek“ SSCS dosáhla, v roce 2017 oznámila, že dočasně pozastavuje své aktivity proti japonským velrybářům z důvodu neschopnosti své flotily konkurovat vývoji velrybářské flotily podporované špičkovými vojenskými prostředky a zvýšeným financováním.²⁵⁹ Organizace se však snaží pravidelně uskutečňovat cesty kolem Antarktidy s cílem nezákonné praktiky lovu velryb alespoň svojí přítomností narušit a stále častěji jako jedna z mála radikálních ekologických organizací také spolupracuje s vládami jednotlivých států při boji proti pytláctví v národních teritoriálních vodách a mořských rezervacích.²⁶⁰ SSCS se tak po druhé fázi zásadně změnila a stala se legitimním aktérem podporujícím tradiční funkce státu. Zároveň později zjistila, jak se její

²⁵⁵ Sea Shepherd Global. *Whale Defense Campaign History* [online]. 30. prosince 2018 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/whale-defense-campaign-history/>.

²⁵⁶ Sea Shepherd Conservation Society. *The Empire Strikes Back* [online]. 15. února 2012 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/2012/02/15/the-empire-strikes-back/>.

²⁵⁷ Sea Shepherd Global. *Nisshin Maru Rams S. Korean Fuel Tanker, Sam Simon, Steve Irwin, and Bob Baker* [online]. 20. února 2013 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/seashepherdglobal/photos/a.130474138258/10151451096463259/?type=3&p=30&paipv=0&eav=AfZpWidHhvBWNlrc0oYtG1USHGy-cqKOo1OtfiVIXRg1WNJrgSoSu4hbsn4fuiHIXjA&_rdr.

²⁵⁸ NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 244.

²⁵⁹ KOZAKI, Danuta. *Sea Shepherd permanently abandons Antarctic whale wars with Japanese boats* [online]. abc.net.au, 29. srpna 2017 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2017-08-29/sea-shepherd-abandons-antarctic-whale-wars/8851890>.

²⁶⁰ Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

zájmy shodují s některými národními zájmy v oblasti oceánu. Některé země také uznaly, že nemají prostředky na to, aby se samy chránily před ekonomickou hrozbou, kterou představuje nezákonný, nehlášený a neregulovaný rybolov – z toho důvodu se rozhodly navázat s SSCS spoluprací a získat tak jejich pomoc.²⁶¹

Jak již bylo dříve řečeno, SSCS má v současnosti flotilu větší než mnoho menších států, z toho důvodu se na ni často tyto země obrací ohledně partnerství v oblasti prosazování námořního práva a mořské ochrany.²⁶² Gabon byl první africkou zemí, která se v roce 2016 o toto partnerství přihlásila. Přestože se až 20 % tuňáků v Atlantiku uloví v gabonských teritoriálních vodách, země nemá prostředky na hlídání vlastních vod, proto se Gabon rozhodl pro partnerství SSCS a organizaci poskytl svůj ozbrojený oddíl, pod jehož pravomocí může operovat v rámci operace „Albacore“.²⁶³ Od roku 2017 SSCS spolupracuje například rovněž s liberijskými orgány v rámci operace „Sola Stella“ prostřednictvím společných hlídek na moři, které vedly k zadržení několika ilegálních rybářských lodí.²⁶⁴ V letech 2018 a 2019 začala organizace spolupracovat také s Tanzánií v rámci operace „Jodari“²⁶⁵ a s Namíbií²⁶⁶ – v obou případech z důvodu boje proti nelegálnímu, neregulovanému a nehlášenému rybolovu. V roce 2021 SSCS uzavřela novou dohodu s mexickou vládou ohledně ochrany kriticky ohrožené endemitní sviňuchy kalifornské, která se vyskytuje pouze v Kalifornském zálivu v Mexiku v počtu posledních cca 10 jedinců.²⁶⁷

Právě skutečnost, že se na SSCS čím dál častěji obrací národní vlády však zapříčinila, že v posledních letech začíná uvnitř organizace docházet k rozepřím ohledně jejího dalšího směřování. Vzhledem k tomu, že se kapitál Paul Watson dostal v roce 2012 kvůli svým radikálním aktivitám a přímým akcím opět do hledáčku Interpolu jako tomu bylo v minulosti

²⁶¹ BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 37.

²⁶² Tamtéž, s. 41.

²⁶³ Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd Launches Operation Albacore* [online]. 20. dubna 2016 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/sea-shepherd-launches-operation-albacore/>.

²⁶⁴ Sea Shepherd Global. *Combatting illegal fishing in Liberia, West Africa* [online]. 2017 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/our-campaigns/operation-sola-stella/learn-more/>.

²⁶⁵ Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd's First Partnership to Stop IUU Fishing in East Africa* [online]. 2018 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/our-campaigns/jodari-2/learn-more/>.

²⁶⁶ Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd partners with Namibia to combat fisheries crime* [online]. 25. července 2019 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/namibia-partnership/>.

²⁶⁷ Sea Shepherd Conservation Society. *Mexico and Sea Shepherd Partner to Save Vaquita Porpoise* [online]. 23. září 2021 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/2021/09/23/mexico-and-sea-shepherd-partner-to-save-vaquita-porpoise/>.

u Greenpeace²⁶⁸, byl nucen v roce 2019 odejít z vedení americké pobočky SSCS a ustoupit zcela do pozadí, kde fungoval při organizaci Sea Shepherd Global se sídlem v nizozemském Amsterdamu, která zastřešuje všechny světové pobočky Sea Shepherd s výjimkou americké SSCS.²⁶⁹ Bohužel pro Watsona, byl nakonec vyloučen v půlce roku 2022²⁷⁰ i ze Sea Shepherd Global, protože si její správní rada odhlasovala, že se celá organizace, včetně všech svých poboček, bude nadále ubírat především směrem mořského vědeckého výzkumu²⁷¹ a spolupráce s národními vládami a už tak nemůže dále vykonávat kontroverzní nebo konfrontační aktivity.²⁷² S tím se kapitán Watson však odmítl smířit a založil dvě nové konkurenční skupiny Sea Shepherd – „Sea Shepherd Origin“²⁷³ a „Captain Paul Watson Foundation“²⁷⁴ a zároveň buduje za podpory svých věrných sponzorů a přátel novou flotilu. V jeho konání se jej i původní filozofii Sea Shepherd rozhodly přímo veřejně podpořit také francouzská (Sea Shepherd France), britská (Sea Shepherd UK), brazilská (Sea Shepherd Brasil), novozélandská (Sea Shepherd New Zealand) a tahitská pobočka (Sea Shepherd Tahiti) Sea Shepherd, které se distancují od Sea Shepherd Global a společně se snaží prostřednictvím petice „Change.org“ odvolat nového ředitele SSCS, Pritama Singha.²⁷⁵ Naproti tomu americká pobočka (SSCS), australská pobočka (Sea Shepherd Australia) a Sea Shepherd Global, které prosazují vědecký výzkum a spolupráci s vládami států, včetně ostatních světových poboček Sea Shepherd, se dosud k této situaci nijak nevyjádřily.²⁷⁶

²⁶⁸ KILVERT, Nick. *He's walked the plank, but ousted Sea Shepherd captain Paul Watson says he's building a 'navy'* [online]. abc.net.au, 29. listopadu 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/science/2022-11-27/sea-shepherd-paul-watson-exiled-building-navy/101570694>.

²⁶⁹ Sea Shepherd Global. *Frequently Asked Questions* [online]. 2023 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/global/faqs/>.

²⁷⁰ Sea Shepherd Conservation Society. *In reference to Paul Watson's resignation from Sea Shepherd Conservation Society on July 27th, 2022* [online]. 31. července 2022 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/2022/07/31/in-reference-to-paul-watson-s-resignation-from-sea-shepherd-conservation-society-on-july-27th-2022/>.

²⁷¹ BONANNO, Michele. *Defending Marine Life: Sea Shepherd Goes From Vigilante to Scientist* [online]. impakter.com, 4. července 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://impakter.com/defending-marine-life-sea-shepherd/>.

²⁷² GRIMM, David. *Sea Change: Can former pirates help scientists study troubled waters?* [online]. science.org, 30. červen 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.science.org/content/article/can-former-conservation-pirates-help-scientists-study-oceans>.

²⁷³ Sea Shepherd Origin. *For The Ocean* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherdorigins.org/our-origins/>.

²⁷⁴ Captain Paul Watson Foundation. *We Will Continue To Fight* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://www.paulwatsonfoundation.org>.

²⁷⁵ KILVERT, Nick. *He's walked the plank, but ousted Sea Shepherd captain Paul Watson says he's building a 'navy'* [online]. abc.net.au, 29. listopadu 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/science/2022-11-27/sea-shepherd-paul-watson-exiled-building-navy/101570694>.

²⁷⁶ Tamtéž.

Přestože už v současnosti není kapitán Paul Watson členem SSCS, jeho původní myšlenka ochrany moří a jejich obyvatel zůstala zachována, avšak strategie organizace se mění. Nastává fáze prohlubování spolupráce s národními vládami a vědeckého výzkumu, který je zaměřený na vytváření nových chráněných mořských oblastí. Dle SSCS je vytváření chráněných oblastí mnohostranný proces založený na výzkumu a vzájemné spolupráci s vědci a biology. Z toho důvodu jsou všechny současné lodě SSCS k dispozici vědcům z různých částí světa, kterým pomáhají identifikovat prioritní ohniska biologické rozmanitosti a rizikové druhy. Členové SSCS rovněž podporují výzkum za účelem monitorování a hlídání stávajících chráněných oblastí a pořádají různé kampaně na udržení tohoto výzkumu a ochrannářského úsilí v rámci daných oblastí.²⁷⁷ Organizace se v neposlední řadě věnuje také rozvíjení vlastních projektů a osvětových programů, které mají za úkol chránit mořské živočichy a vzdělávat veřejnost v této problematice. Jedním z takových počínů je například nový projekt „*Ghost Network*“ spuštěný v letošním roce a zaměřený na opětovné využití nebo recyklaci opuštěného nebo z moře vyloveného lovného vybavení jako jsou rybářské sítě, kanystry apod., přičemž výtěžek z tohoto projektu jde zpět na podporu ochrannářských kampaní Sea Shepherd Global.²⁷⁸ Rovněž byla v tomto roce spuštěna bezplatná online vzdělávací platforma Sea Shepherd pro učitele i studenty, která nabízí výukové programy čerpající poznatky o problémech ovlivňujících oceán, mořskou faunu a flóru přímo ze zkušeností organizace.²⁷⁹

²⁷⁷ Sea Shepherd Conservation Society. *Sea Shepherd Science* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/science/>.

²⁷⁸ Sea Shepherd Global. *Ghost Network* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://www.ghostnetwork.org>.

²⁷⁹ Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd Education* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.education>.

3.7 Srovnání jednotlivých vývojových fází a ideologie SSCS v kontextu předešlých definic

Tato podkapitola je zaměřena na komparaci jednotlivých vývojových fází SSCS, které byly stanoveny z poznatků získaných případovou studií mezinárodní nevládní neziskové organizace SSCS. Rovněž je zde také porovnána ideologie SSCS s obecným ideologickým základem ekoterorismu. Zjištěné poznatky jsou zpracovány do tabulek v kontextu definic z teoretické části práce.

Tabulka č. 3: Srovnání vývojových fází SSCS

	VÝVOJOVÉ FÁZE SSCS			
	FÁZE I.	FÁZE II.	FÁZE III.	FÁZE IV.
Období	1977-2006	2007-2016	2017-2021	2022-?
Cíle	Ukončení lovu tuleňů, velryb a jiných mořských živočichů, ochrana moří	Ukončení japonského lovu velryb	Ukončení nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu	Upevňování vlastní legitimacy a více pacifistický přístup?
Strategie	Medializace, přímá akce – ekotáž, taran, potápění lodí	Medializace – <i>Whale Wars</i> , přímá akce – užívání kyseliny máselné, taran, spolupráce s národními vládami	Spolupráce s národními vládami	Prohlubování spolupráce s národními vládami, vlastní projekty, vzdělávání a vědecký výzkum

Zdroj: autorka

Podle případové studie Clauda Berubea z roku 2021 můžeme rozdělit vývoj SSCS celkem do tří fází, které se vyznačují různými charakteristickými znaky a jsou od sebe navzájem odlišné. První fáze zahrnuje období od vzniku SSCS v roce 1977 a trvá až do roku 2006. Tato fáze je nejdelší a od samého začátku se vyznačuje především nejvýraznějšími přímými akcemi

v historii SSCS, o jejichž účinnosti byl kapitán Paul Watson přesvědčen, a to i díky svému bývalému členství v Greenpeace, které pro něj bylo příliš pacifické a naznal tak, že nenásilná cesta mu v prosazování mezinárodního práva na ochranu přírody úspěch nepřinese. Do druhé fáze SSCS podle Berubea vstoupila v roce 2007 a zůstala v ní až do roku 2016. Tato fáze se vyznačuje natáčením dokumentární série *Whale Wars*, která dokumentuje snahy SSCS zastavit nelegální lov velryb v antarktických vodách Jižního oceánu, probíhající pod záštitou japonského ICR v rámci „vědeckého výzkumu“. Díky seriálu *Whale Wars* se SSCS dostala do veřejného povědomí prakticky po celém světě, začala tak nabírat na popularitě a zároveň jí pomohl vydláždít cestu k pozdější legitimitě. Třetí fáze podle Berubea zahrnuje období od roku 2017 a v době psaní případové studie v roce 2021 stále trvala. Tato fáze je charakteristická především partnerstvím s jednotlivými přímořskými státy.²⁸⁰

Pomocí tabulky č. 3 se můžeme v tuto chvíli pokusit zodpovědět na druhou výzkumnou otázku z úvodu práce O2, která se dotazuje: „*Můžeme SSCS považovat v rámci prosazování mezinárodního práva životního prostředí za legitimního aktéra?*“ S tvrzením Clauda Berubea o vývojových fázích nejde nesouhlasit, nicméně můžeme podle zjištěných informací říct, že SSCS navázala spolupráci s národními vládami již ve své druhé vývojové fázi. Na Berubea je možné dále navázat tím, že třetí fáze dle zjištěných informací skončila rokem 2021 a v současnosti je SSCS již své 4. vývojové fázi, která odstartovala v roce 2022 definitivním odchodem kapitána Paula Watsona z jejích řad. Je naprosto logické, že odchod tak výrazné osobnosti, jíž byla SSCS původně založena a dlouhá léta stála v jejím čele, ovlivní další směřování organizace. Tuto fázi lze charakterizovat především vědeckým výzkumem, osvětou, řadou nových projektů týkajících se ochrany moří a jejich obyvatel a v neposlední řadě také prohlubováním spolupráce s národními vládami a partnerstvím veřejného a soukromého sektoru v oblasti námořní bezpečnosti, které plyne právě ze skutečnosti, že se SSCS v této době stala do jisté míry legitimním aktérem podporujícím tradiční funkce státu. Z toho vyplývá, že na otázku O2 můžeme odpovědět spíše kladně.

Aby bylo možné jednotlivé vývojové fáze a ideologii SSCS dále lépe charakterizovat z hlediska definic z teoretické části práce a odpovědět tak na třetí a čtvrtou výzkumnou otázku, byly pro tyto účely níže vytvořeny přehledné tabulky č. 4 a č. 5, které taková srovnání nabízí.

²⁸⁰ BERUBE, Claude. *Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder*. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, č. 3, s. 13-35.

Tabulka č. 4: Srovnání vývojových fází SSCS v kontextu eko-extremismu, eko-radikalismu, eko-vigilantismu a eko-terorismu

VLASTNOSTI	Fáze I.	Fáze II.	Fáze III.	Fáze IV.	Eko-extremismus	Eko-radikalismus	Eko-vigilantismus	Eko-terorismus
Přímá akce nenásilná	✓				✓	✓		
Přímá akce násilná	✓	✓			✓		✓	✓
Legitimní akce			✓	✓				
Popírání národních vlád v rámci ochrany ŽP a práv zvířat	✓	✓			✓			
Prosazování změny vztahu dem. společnosti k ochraně ŽP a práv zvířat			✓	✓		✓		
Neformální výkon spravedlnosti	✓	✓					✓	
Násilné prosazování politických cílů v rámci ŽP a práv zvířat	✓	✓						✓
Respektování národních vlád v rámci ochrany ŽP a práv zvířat			✓	✓				
Medializace dané problematiky	✓	✓					✓	✓

Zdroj: autorka

Prvních 30 let její existence je důležité pro pochopení dlouhé geneze a celkového vývoje organizace. Z výše uvedené tabulky vyplývá, že sledovaná období prošla řadou změn, protože vykazují jak znaky eko-extremismu, eko-radikalismu, eko-vigilantismu, tak také ekoterorismu. Organizace byla v roce 1977 založena jako „mstitelská“ na základě přesvědčení o neschopnosti národních vlád konat více opatření ve jménu ochrany zvířat a životního prostředí. Přestože měla podle kapitána Paula Watsona, kvůli negativní zkušenosti s pacifickým přístupem

v Greenpeace, prosazovat dané zájmy především agresivnější cestou, můžeme u ní na začátku pozorovat i méně násilné přímé akce jako tomu bylo v případě polévání tuleních mláďat červenou barvou. Tato skutečnost zapadá spíše do definic eko-extremistických a eko-radikalistických myšlenkových proudů, které se vyznačují právě zejména nenásilnými metodami a popíráním schopnosti vlád a politiků činit větší politické změny v oblasti ochrany životního prostředí a práv zvířat. Další vývoj SSCS během první fáze už však můžeme spojit pouze s eko-vigilantismem a eko-terorismem, které se vyznačují násilnými přímými akcemi v prosazování politických cílů, neformálním výkonem spravedlnosti a v neposlední řadě také medializací dané problematiky. Vlastnosti eko-vigilantismu se promítají do akcí SSCS také v případě pronásledování a napadání portugalské velrybářské lodě Sierra nebo španělských velrybářských lodí *Isba I.* a *Isba II.* Naproti tomu destrukce islandské velrybářské společnosti a poloviny její flotily, které bylo později označeno jako „islandské 11. září“ můžeme s jistotou označit jako čin ekoterorismu, což podporuje i fakt, že je tato událost zahrnuta do GTD.

Během druhé fáze svého vývoje SSCS soustředila většinu svých zdrojů na napadání velrybářských lodí japonského ICR v Jižním oceánu a nadále sloužila jako „mstitelská organizace“. Hlavní taktikou SSCS v těchto letech bylo narušování provozu vybraných plavidel nebezpečnými navigačními praktikami a jejich úmyslným taranováním. Tyto útoky zahrnovaly rovněž vrhání kyseliny máselné na posádku velrybářských lodí a jejich úlovky nebo ničení lodních šroubů za pomoci kovem vyztužených lan. Velkou změnou v tomto období však bylo natáčení dokumentárního seriálu *Whale Wars*, které zajistilo SSCS celosvětovou popularitu, finanční stabilitu a začalo budovat pozdější legitimitu organizace. Celá tato fáze podle tabulky vykazuje největší podobnost opět s myšlenkovými proudy eko-vigilantismu a eko-terorismu.

Navzdory soudním sporům kvůli eko-vigilantistickému a eko-teroristickému chování, které provázelo SSCS v rámci její druhé vývojové fáze, dosáhla organizace během třetí fáze legitimacy, a to zejména díky oficiální spolupráci s národními vládami přímořských států při boji proti pytláctví v národních teritoriálních vodách a mořských rezervacích. To, že se SSCS stala legitimním aktérem podporuje i fakt, že začala federální vládě USA každoročně podávat informační daňová přiznání z pozice charitativní organizace. Podle tabulky můžeme pozorovat, že má SSCS v této vývojové fázi nejbližší k eko-radikalismu, který usiluje o prosazování změn demokratické společnosti ve vnímání ochrany životního prostředí a posilování práv zvířat.

Definitivní odchod kapitána Paula Watsona z řad SSCS odstartoval zcela novou vývojovou fázi, o jejíž budoucí podobě se můžeme zatím pouze dohadovat. Jistotou však je, že

už nyní u ní můžeme pozorovat více pacifické chování v prosazování svých zájmů, které je vykonávané prostřednictvím zcela legitimních akcí ve stále se prohlubující spolupráci s partnerskými zeměmi. Ať už se jedná o spolupráci v rámci národní bezpečnosti, nelegálního rybolovu či vědeckého výzkumu a vzdělávání. Z těchto důvodů jsou i podle tabulky její činy maximálně radikální. Osobně bych však v současnosti označila SSCS bez Paula Watsona spíše jako eko-aktivistickou organizaci.

Z výše zmíněného tedy logicky vyplývá, že na výzkumnou otázku z úvodu práce O3 dotazující se – „*Změnila se nějak strategie SSCS v průběhu její existence nebo zůstává stále stejná?*“ – můžeme odpovědět kladně, protože organizace, která v prvních desetiletích své existence původně napadala a potápěla nelegální lodě, se v současnosti změnila na legitimního aktéra s téměř pacifickým, potažmo aktivistickým přístupem.

Tabulka č. 5: Srovnání ideologie SSCS v kontextu ideologického základu eko-terorismu

Ideologie SSCS	Environmentalismus	Hlubinná ekologie	Ekofeminismus	Ekoanarchismus
Ochrana ŽP	✓	✓	✓	✓
Ochrana práv zvířat	✓	✓		
Biocentrismus		✓		
Lidé obyvateli země, nikoliv jejími dobyvateli		✓		
Přímá akce a násilí proti majetku				✓
Udržitelnost přírodních zdrojů	✓	✓		
Kritika antropocentrismu	✓	✓		

Kritika speciesismu		✓		
--------------------------------	--	---	--	--

Zdroj: autorka

S pomocí tabulky č. 5 můžeme odpovědět na poslední výzkumnou otázku z úvodu práce O4, jejíž celé znění je: „*K jakému ideologickému proudu lze SSCS zařadit?*“ Na základě výše uvedených informací lze pozorovat, že největší ideologickou inspirací pro SSCS jsou environmentalismus, a především pak hlubinná ekologie. Přestože se obě ideologie zabývají ochranou životního prostředí a práv zvířat, hlubinná ekologie jde více do hloubky této problematiky a vyzdvihuje myšlenku biocentrismu. Ta tvrdí, že lidstvo je součástí nejen pozemské přírody, ale rovněž celé biosféry. Fakt, že hlubinná ekologie je primárním ideologickým zdrojem SSCS potvrzuje i sám její zakladatel kapitán Paul Watson, který tvrdí, že místo, abychom byli dobyvateli Země, musíme být pouze jejími prostými obyvateli, kteří se starají o především blaho ekosystémů.

Pokud budeme zkoumat SSCS z hlediska používání násilí, nebo v tomto případě spíše z hlediska používání „agresivního nenásilí“, zjistíme, že v této oblasti se ideologicky inspiruje také ekoanarchismem, jehož hlavním nástrojem prosazování zájmů je násilná přímá akce. Ta má za úkol násilně či méně násilně zabránit potenciálně se rozvíjející ekologické katastrofě.

Závěr

Diplomová práce na téma „*Sea Shepherd Conservation Society: ekoterorismus a prosazování mezinárodních zákonů na ochranu přírody prostřednictvím přímé akce*“ je zaměřena na problematiku ekoterorismu, který je výsledkem znepokojení a frustrace vybraných jedinců či skupin jedinců z nedostatečné ochrany životního prostředí a práv zvířat. Přestože se v současnosti naše planeta potýká s mnoha ekologickými problémy, kterých bude zřejmě v budoucnu stále více přibývat, může se zdát, že se jednotlivé státy nestaví k těmto problémům dostatečně zodpovědně. V některých případech tomu tak skutečně může být a národní vlády mohou dávat raději přednost ekonomicky atraktivnějším aktivitám, obchodním dohodám či globalizaci celkově. V jiných případech pak zase samotné vlády, ač by sice chtěly, nedokáží zastavit velké nadnárodní korporace, které jsou motivovány finančním ziskem bez ohledu na životní prostředí nebo práva zvířat a chápou je pouze sekundárně jako součást své prodejní kampaně zajišťující lepší pocity spotřebitelů. Na druhou stranu je možné také poznamenat, že „každé zboží má svého kupce“ a kdyby nebylo zákazníků, kteří mají zájem, v kontextu této práce, například o velrybí maso, nebylo by ani velkých korporací, které jej nabízí. Z těchto možných důvodů pak mohou ekoteroristé brát spravedlnost do svých rukou a prosazovat své zájmy kontroverzními a nebezpečnými metodami.

Hlavním cílem této práce bylo najít a zkoumat charakteristické rysy a proudy ekologicky motivovaného terorismu a vymezit je oproti „klasické“ formě mezinárodního terorismu. Na základě provedené analýzy použité literatury a internetových zdrojů byl prvně obecně definován pojem terorismus a rozebrány jeho stěžejní vlastnosti jako motivace, cíle, způsoby útoků či strategie. Posléze byl obdobnou formou podrobně charakterizován ekoterorismus a také jeho ideologický základ. Rovněž bylo vysvětleno, proč je v kontextu této práce důležitý především ekologický, nikoliv environmentální terorismus. Vzniklý analytický rámec byl posléze aplikován na konkrétní mezinárodní nevládní neziskovou organizaci – Sea Shepherd Conservation Society, jejíž chování v minulosti vykazovalo rysy ekoterorismu. SSCS byla podrobena analýze z hlediska ideologie, využívané strategie či svých jednotlivých vývojových fází, včetně představení jejích nejviditelnějších přímých akcí.

Práce tedy měla nejen komplexně zpracovat problematiku vybrané mezinárodní organizace ale zároveň také přispět do debaty ohledně prosazování ekologických zájmů v rámci ochrany životního prostředí a práv zvířat nekonvenčními metodami a dále nabídnout nový pohled na vybranou ekologickou organizaci jakožto na aktéra vyplňujícího mezeru mezi státy,

potažmo jinými mezinárodními organizacemi, a mezinárodními zákony týkajícími se ochrany životního prostředí a práv zvířat.

Aby mohl být vybraný cíl naplněn, byly stanoveny čtyři výzkumné otázky, z nichž všechny byly v průběhu práce již zodpovězeny. Otázky zněly následovně:

- O1: *„Jaké charakteristické rysy a proudy lze v rámci ekoterorismu vysledovat a jak je možno tyto rysy a proudy vymezit oproti terorismu obecně?“*
- O2: *„Můžeme SSCS považovat v rámci prosazování mezinárodního práva životního prostředí za legitimního aktéra?“*
- O3: *„Změnila se nějak strategie SSCS v průběhu její existence nebo zůstává stále stejná?“*
- O4: *„K jakému ideologickému proudu lze SSCS zařadit?“*

Co se týče první výzkumné otázky O1, můžeme říct, že mimo ekoterorismus, můžeme pozorovat také mírnější eko-radikalismus a eko-extremismus nebo eko-vigilantismus, který je ekoterorismu svými vlastnostmi nejpodobnější, avšak neprosazuje žádné politické cíle v rámci ochrany životního prostředí a práv zvířat, ale pouze se snaží na tuto problematiku upozornit. Hlavním rozdílem ekoterorismu či jeho obdobné formy eko-vigilantismu, a terorismu obecně je fakt, že ani ekoteroristé, ani eko-vigilanté neužívají násilí vůči živým bytostem, nýbrž pouze vůči cizímu majetku. K tomuto konání využívají tzv. přímé akce, která je souborem často nezákonných, násilných i méně násilných aktivit. Na rozdíl od terorismu, který je motivovaný především ideologickými, politickými či náboženskými zájmy, je u ekoterorismu a zmíněných mírnějších proudů zjevná motivace ekologická, která pramení z problematiky ochrany životního prostředí a práv zvířat. Hlavními cíli, které si ekoteroristé vybírají jsou primárně ty subjekty, které nějakým způsobem přímo poškozují životní prostředí a práva zvířat – v kontextu SSCS jsou tyto subjekty například velrybářské lodě či továrny na zpracování velrybího masa. Sekundárně pak skupiny útočí na subjekty, které mají na primární subjekty nějakou finanční či obchodní vazbu. U „klasického“ terorismu můžeme pozorovat, že si své cíle nevybírá žádným speciálním způsobem, ale útočí na nejvíce zranitelné objekty – tedy civilisty, potažmo politické představitele apod., kterým chtějí způsobit co nejbrutálnější škody na zdraví i majetku a vyvolat tak ve společnosti pocit strachu, paniky a chaosu. Většinu těchto charakteristických rysů ekoterorismu i jeho mírnějších proudů pak můžeme pozorovat ve vývoji mezinárodní nevládní organizace SSCS.

Ke druhé výzkumné otázce O2, která se týká zejména poslední části diplomové práce pak můžeme říct, že organizace SSCS je, i přes svoji kontroverzní ekoteroristickou minulost, v současnosti do jisté míry legitimním aktérem, který funguje v rámci prosazování mezinárodního práva na ochranu životního prostředí. Je tomu tak z několika hlavních důvodů. Jednak má tato organizace v USA přidělený charitativní status, a proto musí federální vládě podávat každoročně informační daňová přiznání, což by žádná kontroverzní nelegitimní skupina provádět nemohla. A druhým důvodem je její přímá partnerská spolupráce s vládami mnohých menších států, kterým může nabídnout svoji rozsáhlou flotilu v ochraně jejich teritoriálních vod před rybáři či narušiteli mořských rezervací, kteří v nich nelegálně operují a páchají tak rozsáhlé ekonomické a zejména pak ekologické škody. V neposlední řadě jí legitimitu propůjčuje také skutečnost, že sama SSCS nabízí výukové a vzdělávací programy do škol sloužící k rozšiřování osvěty ohledně ochrany moří a mořských živočichů. Tato odpověď rovněž přímo potvrzuje první stanovení stanovenou tezi T1, která tvrdí, že: *„Aktivní činnost mezinárodní nevládní organizace SSCS ve vybraných regionech světa vede k efektivnější ochraně ohrožených mořských druhů, zvládnutí problémů s nelegálním rybolovem a zároveň zlepšuje vnímání veřejnosti ohledně environmentálních otázek.“*

Třetí výzkumná otázka O3 byla v práci zodpovězena kladně, a to z důvodu změny ve svém chování i fungování, kterou si SSCS v průběhu 4 vývojových fází prošla a které na základě provedeného zkoumání vykazují jak znaky eko-extremismu, reko-radikalismu, eko-vigilantismu, tak také ekoterorismu. Na začátku vzniku organizace jsme mohli pozorovat méně násilné přímé akce jako bylo například polévání tuleních mláďat červenou barvou, které by odpovídalo spíše eko-radikalistickým myšlenkovým proudům. Pozdější průběh první fáze už však můžeme spojit pouze s eko-vigilantismem a ekoterorismem, které se vyznačují právě zejména násilnými metodami prosazování svých zájmů, jako tomu bylo v případě útoku na islandskou velrybářskou společnost. Na začátku druhé fáze se toto chování do jisté míry udržovalo a strategie SSCS byla stále založená především na napadání nepřátelských velrybářských lodí a páchání ekotáží, s tím rozdílem, že tentokrát byly všechny akce důkladně filmovány v rámci nového dokumentárního seriálu SSCS *„Whale Wars“*, který v této době dokázal organizaci přiblížit společnosti a tím jí zajistit velkou publicitu. Konec druhé fáze však začal být poznamenán soudními spory, které vyplývaly z kontroverzního a násilného jednání SSCS. Z toho důvodu se v období třetí fáze začala strategie organizace měnit a zaměřila se především na navazování spolupráce s národními vládami přímořských států při boji proti pytláctví v národních teritoriálních vodách a mořských rezervacích. V této době začala SSCS

budovat svoji mezinárodní legitimitu, které plně dosáhla během poslední, čtvrté, vývojové fáze trvající dodnes. Definitivní odchod zakladatele a dlouholetého vůdce SSCS z jejich řad odstartoval zcela nové období, o jehož další podobě se můžeme zatím pouze dohadovat. Jistotou však je, že u SSCS můžeme v současnosti pozorovat zejména umírněné chování založené na prohlubování spolupráce s národními vládami, vědeckém výzkumu a vzdělávání.

Odpověď na čtvrtou výzkumnou otázku O4 byla zřejmě nejjednodušší i díky samotnému vyjádření kapitána Watsona z minulých let ohledně hlubinné ekologie a biocentrismu jako o středobodu své hlavní filozofie. Na druhou stranu bylo zjištěno, že mimo hlubinnou ekologii a environmentalismus, je základním nebo spíše býval v prvních dvou fázích existence SSCS základním bodem její ideologie také ekoanarchismus, jehož hlavním nástrojem prosazování zájmů je násilná přímá akce, která má za úkol násilně či méně násilně zabránit potenciálně se rozvíjející ekologické katastrofě.

Co se týče druhé stanovené teze T2: *„Mezinárodní nevládní organizace jako SSCS jsou důležitou součástí ochrany životního prostředí zejména z důvodů rozmanitosti přístupů a vyplňování prostorů aktivitami na hranici legálnosti.“* – můžeme říct, že i toto tvrzení je svým způsobem pravdivé, ačkoliv už v současnosti na organizaci SSCS zcela nesedí vzhledem k tomu, že veškeré její nynější aktivity jsou prováděny v souladu se zákony. Na druhou stranu díky dlouhodobým kontroverzním aktivitám a přímým akcím SSCS a jejím příznivcům se například v letošním roce podařilo na Islandu zastavit loveckou sezónu velryb.

Závěrem je tedy možné poznamenat, že hrozba ekoterorismu je vzhledem k současnému stavu životního prostředí stále reálnější a jak můžeme u případu organizace SSCS pozorovat, zároveň je tato metoda prosazování ekologických zájmů také poměrně účinná. A přesto, že se tato organizace v současné době rozhodla od radikálnějších metod upustit a snaží se již jednat převážně v mezích práva – jak se v práci podařilo zjistit – můžeme očekávat, že se na mezinárodní scéně objeví další obdobná hnutí a skupiny ochraňující životní prostředí a zvířata metodami na hranici legálnosti, neboť zakladatel a dlouholetý vůdce SSCS v minulém roce organizaci definitivně opustil právě kvůli neshodám ohledně „nové“ pacifické strategie s vidinou, že založí dvě další organizace – Captain Paul Watson Foundation a Sea Shepherds Origin, které budou svojí strategií připomínat SSCS v první fázi její existence, tedy budou znovu prosazovat své zájmy v duchu přímých akcí a „agresivního nenásilí“. Do budoucna by proto bylo jistě zajímavé provést opětovně podobnou analýzu, která však bude zahrnovat právě i nově vzniklá uskupení založená Paulem Watsonem v tomto roce a porovnat je z hlediska

fungování a strategie s původní SSCS, potažmo s pacifickou mezinárodní nevládní organizací Greenpeace, kterou Watson rovněž po neshodách kvůli nenásilnému prosazování zájmů opustil.

Zdroje

Monografie

BRECHER, Jeremy. *Vzpouřa proti zkáze: jak může občanská neposlušnost zabránit klimatické katastrofě*. 1. vydání. Praha: Neklid, 2019, 130 s.

BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. 1. vydání. Praha: Police History, 1999, 141 s.

CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2009, 321 s.

EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2010, 397 s.

FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, 256 s.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 362 s.

HOFFMAN, Bruce. *Inside Terrorism*. 3. vydání. New York: Columbia University Press, 2017, 494 s.

LEOPOLD, Aldo. *Obrázky z chatrče a rozmanité poznámky*. 1. vydání. Tulčák: Abies, 1999, 269 s.

LOVELOCK, James. *Novacén: nadcházející věk hyperinteligence*. 1. vydání. Brno: Host, 2022, 148 s.

MALACKA, Michal, DAVID, Vladislav. *Fenomén mezinárodního terorismu*. 1. vydání. Praha: Linde, 2005, 143 s.

MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Barrister & Principal, 2003, 655 s.

MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s.

MIKA, Otakar. *Současný terorismus*. 1. vydání. Praha: Triton, 2003, 92 s.

NAGTZAAM, Gerry. *From Environmental Action To Ecoterrorism?* 1. vydání. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, 353 s.

NOVÁK, Arnošt. *Tmavozelený svět: radikální ekologické aktivity v České republice po roce 1989*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, 347 s.

PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. vydání. Praha: Linde, 2006, 407 s.

SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. 1. vydání. Praha: Práh, 2001, 259 s.

SINGER, Peter. *The Expanding Circle: Ethic, Evolution, and Moral Progress*. 1. vydání. Princeton: Princeton University Press, 2011, 232 s.

SOULEIMANOV, Emil a kol. *Terorismus: válka proti státu*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 394 s.

WAIŠOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. vydání. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Česnek, 2003, 143 s.

Odborné články

AVELIE, Stuart a kol. "We may be pirates, but we are not protesters": Identity in the Sea Shepherd Conservation Society. *Political Psychology*, 2013, roč. 34, č. 5, s. 753-777.

BECK, Colin J. On The Radical Cusp: Ecoterrorism In The United States, 1998-2005. *Mobilization: An International Quarterly Review*, 2007, roč. 12, č. 2, s. 161-176.

BERUBE, Claude. Sea Shepherd: The Evolution of an Eco-Vigilante to Legitimized Maritime Capacity Builder. *CIWAG Maritime Irregular Warfare Studies*, 2021, roč. 1, č. 3, s. 1-55.

BONDAROFF, Teale Phelpf. Sailing with the Sea Shepherds. *Journal of Military and Strategic Studies*, 2011, roč. 13, č. 3, s. 1-55.

CARROLL, William K., RATNER, R.S. Media Strategies and Political Projects: A Comparative Study of Social Movements. *The Canadian Journal of Sociology*, 1999, roč. 24, č. 1, s. 1-34.

- COVILL, Christopher J. Greenpeace, Earth First! and The Earth Liberation Front: The Progression of the Radical Environmental Movement in America. *Senior Honors Projects*, 2008, roč. 5, č. 93, s. 1-124.
- DEVALL, Bill. The Deep Ecology Movement. *Natural Resources Journal*, 1980, roč. 20, č. 2, s. 299-322.
- DISHMAN, Chris. Terrorism, Crime and Transformation, *Studies in Conflict & Terrorism*, 2001, roč. 24, č. 1, s. 43-58.
- DONAHUE, Thomas J. Anthropocentrism and the Argument from Gaia Theory. *Ethics and the Environment*, 2010, roč. 15, č. 2, s. 51-77.
- DRENGSON, Alan a kol. The Deep Ecology Movement: Origins, Development, and Future Prospects (Toward a Transpersonal Ecosophy). *International Journal of Transpersonal Studies*, 2011, roč. 30, č. 1-2, s. 101-117.
- GAARD, Greta. Ecofeminism Revisited: Rejecting Essentialism and Re-Placing Species in a Material Feminist Environmentalism. *Feminist Formations*, 2011, roč. 23, č. 2, s. 26-53.
- GAMSON, William A., WOLFSFELD, Gadi. Movements and Media as Interacting Systems. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 1993, roč. 538, s. 114-125.
- GLAZEBROOK, Trish. Karen Warren's Ecofeminism. *Ethics and the Environment*, 2002, roč. 7, č. 2, s. 12-26.
- CHALECKI, Elizabeth L. A New Vigilance: Identifying and Reducing the Risks of Environmental Terrorism. *Global Environmental Politics*, 2002, roč. 2, č. 1, s. 46-64.
- CHAONE, Mallory. Ecofeminism and Forest Defense in Cascadia: Gender, Theory and Radical Activism. *Capitalism Nature Socialism*, 2006, roč. 17, č. 1, s. 32-49.
- IZAK, Krzysztof. Is there a decline in ecoterrorism? *Internal Security Review*, 2022, roč. 14, č. 26, s. 394-431.
- JEBARI, Karim, SANDBERG, Anders. Ecocentrism and Biosphere Life Extension. *Science and Engineering Ethics*, 2022, roč. 28, č. 46, s. 1-19.

JEIHOUNI, Mojtaba, MALEKI, Nasser. Far from the madding civilization: Anarcho-primitivism and revolt against disintegration in Eugene O'Neill's *The Hairy Ape*. *International Journal of English Studies*, 2016, roč. 16, č. 2, s. 61-80.

JOHNSTON, Les. What Is Vigilantism? *The British Journal of Criminology*, 1996, roč. 36, č. 2, s. 220-236.

KOOPMANS, Ruud. Movements and Media: Selection Processes and Evolutionary Dynamics in the Public Sphere. *Theory and Society*, 2004, roč. 33, č. 3, s. 367-391.

LEWIS, Simon, MASLIN, Mark Andrew. Defining the Anthropocene. *Nature*, 2015, roč. 519, č. 7542, s. 171-180.

LUCAS, Patricia a kol. The utility of case study as a methodology for work-integrated learning research. *International Journal of Work-Integrated Learning*, 2018, roč. 19, č. 3, s. 215-222.

MAGNUSON, Whitney. Marine Conservation Campaigners as Pirates: The Consequences of "Sea Shepherd". *Environmental Law*, 2014, roč. 44, č. 3, s. 923-958.

MERARI, Ariel. Terrorism as a Strategy of Insurgency. *Terrorism and Political Violence*. 1993, roč. 5, č. 4, s. 213-251.

NAESS, Arne. The shallow and the deep, long-range ecology movement. A summary. *Inquiry*, 1973, roč. 16, s. 95-100.

NAGTZAAM, Gerry. End of the Line? Paul Watson and the Future of the Sea Shepherd Conservation Society. *Journal of Arts and Humanities*, 2014, roč. 3, č. 2, s. 9-20.

NAGTZAAM, Gerry. Gaia's Navy: The Sea Shepherd Conservation Society's Battle to Stay Afloat and International Law. *William & Mary Environmental Law and Policy Review*, 2014, roč. 38, č. 613, s. 613-694.

O'LEAR, Shannon. Environmental terrorism: A Critique. *Geopolitics*, 2003, roč. 8, č. 3, s. 127-150.

PAPE, Robert A. The Strategic Logic of Suicide Terrorism. *The American Political Science Review*, 2003, roč. 97, č. 3, s. 343-361.

PRIMORATZ, Igor. What Is Terrorism? *Journal of Applied Philosophy*, 1990, roč. 7, č. 2, s. 129-138.

ROESCHKE, Joseph Elliott. Eco-Terrorism and Piracy on the High Seas: Japanese Whaling and the Rights of Private Groups to Enforce International Conservation Law in Neutral Waters. *Villanova Environmental Law Journal*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 99-137.

SCHWARTZ, Daniel M. Environmental Terrorism: Analyzing the Concept. *Journal of Peace Research*, 1998, roč. 35, č. 4, s. 483-496.

SMITH, Rebecca K. "Ecoterrorism "?: A Critical Analysis Of The Vilification Of Radical Environmental Activists As Terrorists. *Environmental law*, 2008, roč. 38, č. 2, s. 537-576.

SMITH, William. Disruptive Democracy: The Ethics of Direct Action. *Raisons Politiques*, 2018, roč. 1, č. 69, s. 13-27.

SPADARO, Paola Andrea. Climate Change, Environmental Terrorism, Eco-Terrorism and Emerging Threats. *Journal of Strategic Security*, 2020, roč. 13, č. 4, s. 58-80.

THOMAS, Chris D. a kol. Extinction risk from climate change. *Nature*, 2004, č. 427, s. 145-148.

VANDERHEIDEN, Steve. Eco-terrorism or Justified Resistance? Radical Environmentalism and the "War on Terror". *Politics & Society*, 2005, roč. 33, č. 3, s. 425-447.

WATSON, Paul, SHAPIRO, Michael. Paul Watson. *Earth Island Journal*, 2010, roč. 25, č. 3, s. 51-53.

WATSON, Paul. On The Precedence of Natural Law. *Journal of Environmental Law and Litigation*, 1988, roč. 79, č. 3, s. 79-90.

WATSON, Paul. Sea Shepherd Defense Policy. *Earth Island Journal*, 1991, roč. 6, č. 4, s. 41-42.

WILLIAMS, Dana. Red vs. green: Regional variation of anarchist ideology in the United States. *Journal of Political Ideologies*, 2009, roč. 14, č. 2, s. 189-210.

Internetové zdroje a jiné

Animal Ethics. *Speciesism* [online]. 2023 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://www.animal-ethics.org/speciesism/>.

BEST, Steven. *Watson, Paul (1950–) and the Sea Shepherd Conservation Society* [online]. religionandnature.com, 2005 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <http://www.religionandnature.com/ern/sample/Best--Watson.pdf>.

Bezpečnostní informační služba ČR. *Terorismus* [online]. Vláda České republiky, 2023 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>.

BLACK, Glen. *Standing up for direct action: Paul Watson v. Sea Shepherds* [online]. freedomnews.org.uk 29. září 2022 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://freedomnews.org.uk/2022/09/29/standing-up-for-direct-action-paul-watson-v-sea-shepherds/>.

BONANNO, Michele. *Defending Marine Life: Sea Shepherd Goes From Vigilante to Scientist* [online]. impakter.com, 4. července 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://impakter.com/defending-marine-life-sea-shepherd/>.

BUCKMASTER, Luke. *Sea Shepherd Captain Paul Watson: 'I call what we do aggressive non-violence'* [online]. theguardian.com, 26. července 2019 [cit. 3. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/jul/26/sea-shepherd-captain-paul-watson-i-call-what-we-do-aggressive-non-violence>.

Captain Paul Watson Foundation. *The 3 Laws of Ecology* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.paulwatsonfoundation.org/the-foundation>.

Captain Paul Watson Foundation. *We Will Continue To Fight* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://www.paulwatsonfoundation.org>.

Center for Organizational Research and Education. Activist Facts. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. Center for Organizational Research and Education 2023. [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.activistfacts.com/organizations/347-sea-shepherd-conservation-society/>.

CLARK, John. *What is eco-anarchism?* [online]. theanarchistlibrary.org, 11. dubna 2023 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://theanarchistlibrary.org/library/john-clark-what-is-eco-anarchism>.

DARBY, Andrew. *Japanese ship destroys whale protest boat Ady Gil* [online]. theage.com.au, 6. ledna 2010 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theage.com.au/environment/conservation/japanese-ship-destroys-whale-protest-boat--ady-gil-20100106-ltp4.html>.

Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>.

Discovery. *"Whale Wars" returns to Animal Planet* [online]. 19. prosince 2014 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://corporate.discovery.com/discovery-newsroom/whale-wars-returns-animal-planet-january-2-world-p/>.

EUR-Lex. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017, o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV* [online]. 15. března 2017 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32017L0541>.

GATOLLARI, Mustafa. *The Controversy Surrounding 'Whale Wars' Explained* [online]. distractify.com, 6. prosince 2019 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://www.distractify.com/p/what-happened-to-whale-wars>.

Global Terrorism Database. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. 2022 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=sea+shepherd&sa.x=0&sa.y=0>.

Green Anarchist International Association. *The Ecoanarchist Manifesto* [online]. 11. prosince 2010 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://theanarchistlibrary.org/library/green-anarchist-international-association-the-ecoanarchist-manifesto>.

GRIMM, David. *Sea Change: Can former pirates help scientists study troubled waters?* [online]. science.org, 30. červen 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z:

<https://www.science.org/content/article/can-former-conservation-pirates-help-scientists-study-oceans>.

HELGASON, Magnús Sveinn. *Only terrorist attack on Iceland: The sinking of whaling vessels in Reykjavík on 9/11 1986* [online]. icelandmag.is, 17. ledna 2019 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://icelandmag.is/article/only-terrorist-attack-iceland-sinking-whaling-vessels-reykjavik-911-1986>.

Charity Navigator. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.charitynavigator.org/ein/930792021>.

Institute of Cetacean Research. *Sea Shepherd's Violent History* [online]. 2023 [cit. 15. června 2022]. Dostupné z: <https://www.icrwhale.org/eng/history.pdf>.

JONES, Alex. *Sea Shepherd Launches Operation Migaloo* [online]. world-wire.com, 6. února 2020 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://world-wire.com/sea-shepherd-launches-operation-migaloo/>.

KACZYNSKI, Theodore. *Industrial Society and Its Future* [online]. Editions-hache.com, 15. listopadu 2013 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: <http://editions-hache.com/essais/pdf/kaczynski2.pdf>.

KHATCHADOURIAN, Raffi. *Neptune's Navy* [online]. newyorker.com, 29. října 2007 [cit. 17. června 2023]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/2007/11/05/neptunes-navy>.

KILVERT, Nick. *He's walked the plank, but ousted Sea Shepherd captain Paul Watson says he's building a 'navy'* [online]. abc.net.au, 29. listopadu 2022 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/science/2022-11-27/sea-shepherd-paul-watson-exiled-building-navy/101570694>.

KOZAKI, Danuta. *Sea Shepherd permanently abandons Antarctic whale wars with Japanese boats* [online]. abc.net.au, 29. srpna 2017 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2017-08-29/sea-shepherd-abandons-antarctic-whale-wars/8851890>.

LACITIS, Erik. *Lead Stuntman In Anti-Whaling Drama Is One Seasoned Actor* [online]. archive.seattletimes.com, 3. listopadu 1998 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://archive.seattletimes.com/archive/?date=19981103&slug=2781232>.

LAH, Kyung. *Anti-whaling activists handed over* [online]. edition.cnn.com, 17. ledna 2008 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/01/17/activists.ship/index.html>.

LORRAINE, Elliott a kol. *Ecoterrorism* [online]. Britannica.com, 28. dubna 2023 [cit. 8. června 2023]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/state-sovereign-political-entity/Hegel>.

MURPHY, Dan. *Whale Wars: The aggressive tactics of Sea Shepherd Paul Watson* [online]. csmonitor.com, 6. ledna 2010 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/World/Global-News/2010/0106/Whale-Wars-The-aggressive-tactics-of-Sea-Shepherd-Paul-Watson>.

NAESS, Arne, SESSIONS, George. *Basic Principles of Deep Ecology* [online]. theanarchistlibrary.org, 9. ledna 2011 [cit. 13. června 2023]. Dostupné z: <https://theanarchistlibrary.org/library/arne-naess-and-george-sessions-basic-principles-of-deep-ecology>.

Odbor bezpečnostní politiky MVČR. *Klasické teroristické metody* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 9. června 2009 [cit. 6. června 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

Odbor bezpečnostní politiky MVČR. *Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 9. června 2009 [cit. 6. června 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.

OSTROW, Joane. *The battle –eco-terror?– continues on Animal Planet’s “Whale Wars”* [online]. denverpost.com, 11. prosince 2013 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://www.denverpost.com/2013/12/11/the-battle-eco-terror-continues-on-animal-planets-whale-wars/>.

Oxford University Press. *Ecoterrorism* [online]. 2023 [cit. 8. června 2023]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/ecoterrorism>.

PEAVEY, Lindsey. *Is Whale Wars a waste of money?* [online]. southernfriedscience.com, 2. července 2013 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://www.southernfriedscience.com/guest-post-is-whale-wars-a-waste-of-money/>.

PETA. *What is speciesism?* [online]. 2023 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://www.peta.org/about-peta/faq/what-is-speciesism/>.

PETA. *Why Animal Rights?* [online]. 2023 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://www.peta.org/about-peta/why-peta/why-animal-rights/>.

PHILLIPS, Alexis K. *Environmental Activist and Pioneer: Captain Paul Watson* [online]. themomentum.com, 2022 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.themomentum.com/articles/environmental-activist-and-pioneer-captain-paul-watson>.

ProPublica. *Sea Shepherd Conservation Society* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://projects.propublica.org/nonprofits/organizations/930792021>.

RAMSDEN, Sam. *Everything You Need To Know About Sea Shepherd & How To Support It* [online]. bustle.com, 30. března 2021 [cit. 23. dubna 2020]. Dostupné z: <https://www.bustle.com/life/what-is-sea-shepherd-how-to-support-it>.

REGAN, Tom. *The Case for Animal Rights* [online]. In *Defense of Animals*, 1985. Dostupné z: <https://rintintin.colorado.edu/~vancecd/phil308/Regan.pdf>.

REGONIEL, Patrick A. *Malthusians vs Cornucopians: A Contemporary Perspective on Population Growth* [online]. simplyeducate.me, 3. prosince 2012 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://simplyeducate.me/2012/12/03/population-growth/>.

Sea Shepherd Australia. *New must-see documentary 'Seaspiracy' streaming on Netflix* [online]. 26. května 2021 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherd.org.au/latest-news/seaspiracy-netflix/>.

Sea Shepherd Australia. *Whale Defence Campaign History* [online]. 13. listopadu 2017 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherd.org.au/latest-news/whale-defence-campaign-history-2/>.

Sea Shepherd Conservation Society. *Become a Shepherd of the Sea!* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/get-involved/crewing-at-sea/>.

Sea Shepherd Conservation Society. *In reference to Paul Watson's resignation from Sea Shepherd Conservation Society on July 27th, 2022* [online]. 31. července 2022 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/2022/07/31/in-reference-to-paul-watson-s-resignation-from-sea-shepherd-conservation-society-on-july-27th-2022/>.

Sea Shepherd Conservation Society. *Mexico and Sea Shepherd Partner to Save Vaquita Porpoise* [online]. 23. září 2021 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/2021/09/23/mexico-and-sea-shepherd-partner-to-save-vaquita-porpoise/>.

Sea Shepherd Conservation Society. *Our Mission* [online]. 2023 [cit. 18. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/who-we-are/our-mission/>.

Sea Shepherd Conservation Society. *Sea Shepherd Science* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/science/>.

Sea Shepherd Conservation Society. *The Empire Strikes Back* [online]. 15. února 2012 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/2012/02/15/the-empire-strikes-back/>.

Sea Shepherd Global. *Combatting illegal fishing in Liberia, West Africa* [online]. 2017 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/our-campaigns/operation-sola-stella/learn-more/>.

Sea Shepherd Global. *Defend, conserve and protect our oceans and all marine wildlife.* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/our-mission/>.

Sea Shepherd Global. *Donate Funds for Our Direct-Action Campaigns* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/get-involved/donate/>.

Sea Shepherd Global. *Frequently Asked Questions* [online]. 2023 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/global/faqs/>.

Sea Shepherd Global. *Ghost Network* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://www.ghostnetwork.org>.

Sea Shepherd Global. *Nisshin Maru Rams S. Korean Fuel Tanker, Sam Simon, Steve Irwin, and Bob Baker* [online]. 20. února 2013 [cit. 23. června 2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/seashepherdglobal/photos/a.130474138258/10151451096463259/?type=3&p=30&paipv=0&eav=AfZpWidHhvBWNlrc0oYtG1USHGy-cqKOo1OtFiVIXRg1WNJrgSoSu4hbsn4fuiHLXjA&_rdr.

Sea Shepherd Global. *Our Team* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.org/our-team/>.

Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd Education* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherd.education>.

Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd Launches Operation Albacore* [online]. 20. dubna 2016 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/seashepherd-launches-operation-albacore/>.

Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd partners with Namibia to combat fisheries crime* [online]. 25. července 2019 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/namibia-partnership/>.

Sea Shepherd Global. *Sea Shepherd's First Partnership to Stop IUU Fishing in East Africa* [online]. 2018 [cit. 24. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/our-campaigns/jodari-2/learn-more/>.

Sea Shepherd Global. *Standing fast on the front lines of marine conservation since 1977* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/who-we-are/history/>.

Sea Shepherd Global. *Throwback Thursday* [online]. 11. října 2018 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/seashepherdglobal/photos/a.130474138258/10156779899738259/?type=3>.

Sea Shepherd Global. *Victory in Costa Rica for Paul Watson* [online]. 13. března 2019 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/latest-news/costa-rica-pwatson/>.

Sea Shepherd Global. *Volunteer for our Global Campaigns at Sea* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/get-involved/volunteer-sea/>.

Sea Shepherd Global. *Whale Defense Campaign* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.seashepherdglobal.org/our-campaigns/whale-defense-campaign/>.

Sea Shepherd Origin. *For The Ocean* [online]. 2023 [cit. 25. června 2023]. Dostupné z: <https://seashepherdorigins.org/our-origins/>.

SHAPIRO, Craig. *Our Motto Says It All: Help PETA End Experiments on Animals* [online]. peta.org, 16. listopadu 2018 [cit. 15. června 2023]. Dostupné z: <https://prime.peta.org/news/our-motto-says-it-all-help-peta-end-experiments-on-animals/>.

TESAT – Terrorism Situation and Trend Report. *Single-Issue Terrorism* [online]. 2017 [cit. 10. června 2023]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/6.SINGLE-ISSUE_TERRORISM.html.

The Guardian. *Ady Gil and Japanese whaler both blamed for collision* [online]. 18. listopadu 2010 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2010/nov/18/ady-gil-whaler-blamed-collision>.

The Church of Biocentrism. *A "Church" that teaches the principles of Biocentrism and Interdependence and the laws of Ecology* [online]. 2023 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://www.biocentrism.org>.

The Maritime Executive. *Costa Rica Drops Charges Against Sea Shepherd's Paul Watson* [online]. 12. března 2019 [cit. 20. června 2023]. Dostupné z: <https://maritime-executive.com/article/costa-rica-drops-charges-against-sea-shepherd-s-paul-watson>.

Triodos Bank. *Defenders of the ocean: how Sea Shepherd uses direct action to protect marine wildlife* [online]. 15. února 2023 [cit. 17. června 2023]. Dostupné z: <https://www.triodos.co.uk/articles/2023/-sea-shepherd-direct-action-marine-wildlife>.

U.S. Department of Justice. *Domestic Terrorism* [online]. Federal Bureau of Investigation, 12. února 2002 [cit. 8. června 2023]. Dostupné z: <https://archives.fbi.gov/archives/news/testimony/the-threat-of-eco-terrorism>.

U.S. Department of Justice. *International Terrorism* [online]. Federal Bureau of Investigation, 2009 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2009-title18/html/USCODE-2009-title18-partI-chap113B-sec2331.htm>.

U.S. Department of Justice. *Terrorism Definitions* [online]. Federal Bureau of Investigation, 2021 [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>.

United Nations. *Our growing population* [online]. un.org, 2023 [cit. 11. června 2023]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/population>.

United Nations. *Rezoluce Valného Shromáždění OSN č. A/RES/49/60 ze dne 17. února 1995, kterým se přijímají opatření k odstranění mezinárodního terorismu, odstavec 3* [online]. United Nations, [cit. 5. června 2023]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N95/768/19/PDF/N9576819.pdf?OpenElement>.

WATSON, Paul. *40 Years Ago* [online]. facebook.com, 17. července 2019 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/pb.100044348739954.-2207520000./10157002797060932/?type=3>.

WATSON, Paul. *Calling Out Greenpeace Captain Peter Willcox* [online]. facebook.com, 21. května 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/calling-out-greenpeace-captain-peter-willcox-captain-peter-willcox-is-one-of-the/10152385307095932/>.

WATSON, Paul. *The Laws of Ecology and the Survival of the Human Species* [online]. facebook.com, 6. srpna 2017 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/posts/pfbid02H3KV11Wd7yLndqRUM7AuiXV4FkLUEHMn57vhDdhL8uT3sE6dVsGLby3KbjmmzMGNI>.

WATSON, Paul. *The Westella 1978* [online]. facebook.com, 6. listopadu 2014 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/captpaulwatson/photos/the-westella-1978back-to-1978-i-had-120000-dollars-in-my-pocket-given-to-me-by->

c/10152762573825932/?paipv=0&eav=Afak24aZhkbwfVMKwxE-
_ByPuQtnacL0mgDeJGBnE7CHI92ZmYWRq_qkDZK4s3ClnTE&_rdr.

WHALES ON THE NET. *Sea Shepherd Launches Operation Migaloo* [online]. 2007 [cit. 19. června 2023]. Dostupné z: <https://www.whales.org.au/news/a-seashep07.html>.

ZAHRA, Ahmed. *20 Things You Must Know About The Sea Shepherds* [online]. marineinsight.com, 13. března 2023 [cit. 16. června 2023]. Dostupné z: <https://www.marineinsight.com/environment/20-things-you-must-know-about-the-sea-shepherds/>.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou ekoterorismu v rámci prosazování mezinárodního práva životního prostředí z pozice konkrétní mezinárodní nevládní organizace, Sea Shepherd Conservation Society (SSCS), jejímž hlavním záměrem je ochrana mořských ekosystémů. Právě radikální aktivity, které SSCS vyvíjí při ochraně moří a mořských živočichů jsou v práci zkoumány prostřednictvím instrumentální případové studie. Celá práce je zasazena do kontextu mezinárodního terorismu, který je představen v rámci první kapitoly. Kapitola druhá podrobně rozebírá problematiku ekoterorismu z hlediska jeho historického vývoje, organizační struktury, cílů, motivací, strategií a hlavního ideologického základu. Cílem práce je najít a zkoumat charakteristické rysy a proudy ekologicky motivovaného terorismu a vymezit je oproti „klasické“ formě mezinárodního terorismu. Vzniklý analytický rámec je posléze aplikován na vybranou mezinárodní nevládní organizaci – SSCS, jejíž chování v minulosti vykazovalo rysy ekoterorismu. SSCS je poté podrobena analýze z hlediska svého vzniku, ideologie, struktury, financování, strategií a vývoje, včetně představení nejviditelnějších přímých akcí. Práce by měla komplexně zpracovat problematiku této organizace v kontextu ekologického terorismu a přispět tak do debaty ohledně prosazování zájmů nekonvenčními metodami.

Abstract

This thesis examines the issue of ecoterrorism in the context of international environmental law enforcement from the perspective of a particular international NGO, the Sea Shepherd Conservation Society (SSCS), whose main purpose is to protect marine ecosystems. It is the radical activities that the SSCS undertakes in protecting the seas and marine animals that are explored in this thesis through an instrumental case study. The entire thesis is set in the context of international terrorism, which is introduced within the first chapter. Chapter Two discusses the issue of ecoterrorism in detail in terms of its historical development, organisational structure, objectives, motivations, strategies and main ideological basis. The aim of the thesis is to identify and examine the distinctive features and currents of ecologically motivated terrorism and to delineate them in contrast to the 'classical' form of international terrorism. The resulting analytical framework is then applied to a selected international NGO, the SSCS, whose past behaviour has exhibited features of eco-terrorism. The SSCS is then analysed in terms of its origins, ideology, structure, funding, strategies and development, including an

introduction to its most visible direct actions. The thesis is expected to comprehensively elaborate the issues of this organization in the context of eco-terrorism, thus contributing to the debate regarding the promotion of interests through unconventional methods.

Klíčová slova

Mezinárodní terorismus, ekoterorismus, eko-vigilantismus, eko-radikalismus, eko-extremismus, přímá akce, ochrana životního prostředí, práva zvířat, mezinárodní právo životního prostředí, mořský ekosystém, environmentalismus, hlubinná ekologie, ekofeminismus, ekoanarchismus, Paul Watson, Sea Shepherd Conservation Society, SSCS, Sea Shepherd Global, Sea Shepherd Origin, Whale Wars, Earthforce Environmental Society, média, ekotáž, monkeywrenching

Keywords

International terrorism, eco-terrorism, eco-vigilantism, eco-radicalism, eco-extremism, direct action, environmental protection, animal rights, international environmental law, marine ecosystem, environmentalism, deep ecology, ecofeminism, ecoanarchism, Paul Watson, Sea Shepherd Conservation Society, SSCS, Sea Shepherd Global, Sea Shepherd Origin, Whale Wars, Earthforce Environmental Society, media, ecotage, monkeywrenching